

L. 390



R. M. K. T.

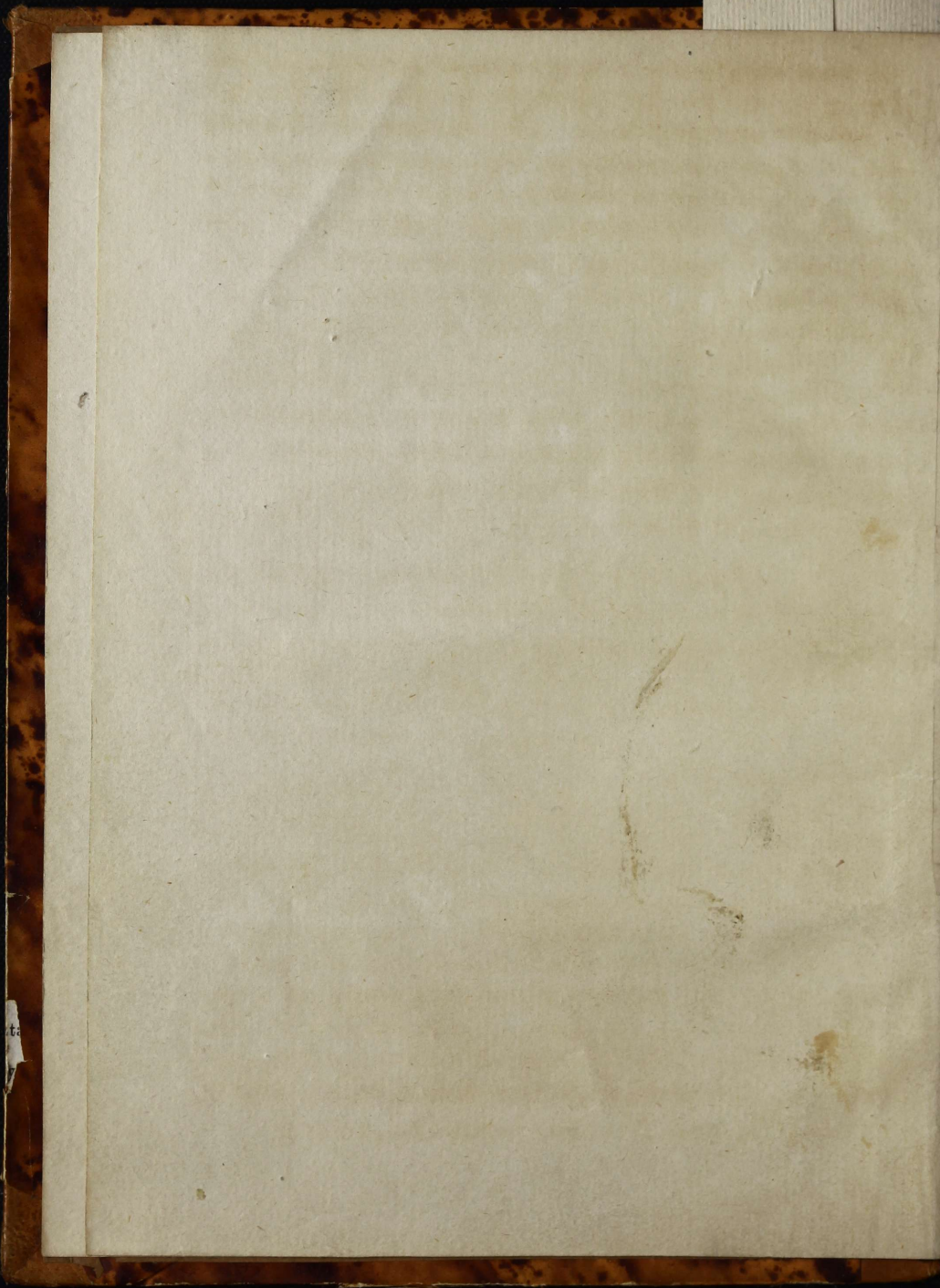
390.

(Több lev. संग'alt.)

Teljes.

L. 390

L. 390



AZ TEKINTETES,

NEMZETES, NEVEZETES VITEZ VRNAC, AZ NAGYSAGOS NADASDI FERENTZ NEC, FOGARAS FÖLDE/NEC ÖRÖKÖS, Vasvár es Sopron Varmegyéknek fő Ispannyanac, az felséges I. RVDOLPHVS Romai Csaszarnac, Magyar Orszagnac Kiralyanac, es io gondviselő edes Attyanac, Louaz Mesterenec es Tanaczanac, es Dunan innen fő ország Hadnagyanac &c.

Kir az Vr Isten, ez vilagy nyomorult es letből, az örök dicőségben magához vdt, 4. Jan. Año. 1604.

hogy vdt, 4. Jan. Año. 1604.

SARVARAT.

Teste felet, es temetésekor lőt ket Prædicationis
MAGYARI ISTVANNAC.

Apoc. 16. v. 15.

Imè en - iőuóc, mint a lopo, bodog a ki vigyaz, es meg
örzi az ő öltözetit, hogy mezitelen ne iaron, es
az ő rutlagat meg ne lassac,

Ex Libris



Pauli Bogner

AZ NEMES ES VITEZLŐ MADARAZ

Miklos Költsegeuel,

NIOMTATTATOT

Kereszturat Manlius Ianos által. 1604.

AZ NEMZETES ES NAGY
SAGOS BATHORI ERSEBET ASZSZO,
NINAC: AZ TEKINTETES ES NAGYSAGOS
Nadaſdi Ferentz nec, Fogaras Földenec örökös,
Vasvár és Sopron Varmegyéknek Fő Iſpannianac, Az Felfleges
II. RVDOLPHVS Romai Czafzarnac, Magyar Orſzagnac
Királyanac es edes Attyanac, Louaſz Meſterenec es Tanaczanac,
Dunan innen fő Orſzag Hadnagyanc, meg hagyot özuegye-
nec, es az ő Nagysagoc aruainac, az Nemzetes es Nagysagos
Nadaſdi ANNANAC, Nadaſdi KATANAC, es Nadaſdi
PALNAC, Fogaras Földenec örökös, es Vas-
varmegyene fő Iſpannianac, &c Mint
Kegyelmes Afzſzonyinac,
es Vranac.



Az mindenható Vr Iſtentől, Zent Lelket, io lel-
ki iſmeretet, egeſſeges es idueſſeges hoſzſzu életet,
es minden io ſzerenczet kiuan: es hiuatallya ſzerent
ſzolgalattyat aianlya.



ILVAN TVDOMKEGYELMES

Afzſzonyom, hogy Nagysagtok, kis Afzſzo-
nyomeckal es kis Vrammal ő Nagysagockal,
az io emlekezetű, es Iſtenfelő Vrnac, az Te-
kintetes es Nagysagos Nadaſdi Ferentz nec,
az Nagysagtoc ſzerelmes gonduíſelőienec, valaha nekem ke-
gyelmes Vramnac, ily ſoc változo haboruságoknak ideien, ez
arnyec világbol valo ki mulafa, nagy keſerűſegere es ſzübeli
banattyara vagyon. Meltannis bizonyára, mert nem czac Na-
gysagtoc közör, ſzep kereſztveni tükörül viſelte magat, io göd-
uíſeleſſel, de az kiüül valoc előttis, valamiis lehetne emberben
dicze-

diczeretre melto, minden fele iofagos czelekedetec, lattatofon
tündöklöttene, es vgyan kifolitanac ō Nagysagabol: vgy an-
nyera hogy meg az ellenfegis, ō Nagysaganac, alhatatos tőkel-
letefseget, igazsag szeretelet es hűfseget, czodalta es bőczűlte.
Es így meg gondoluan, mely io gondolfelő Arianktol fofzta-
tunc meg, illic, nem czac Nagysagtoknac, hanem minckűnkis
minniaian kefergenűnc, czac hogy meretekletelen oly io mod-
gyauul legyen, mely fe az lftent (kinec így tettzet) meg ne ban-
cza, fe magunkra nyaualyat ne hozzon. Mert az feletteb es
fokaig valo szomorufag es keferűfsegeben nincz semmi hafzon
sem ō Nagk nem hafznal mar semmitis, Nagysagtoknac penig
vgyan artalmafis, mint hogy fzo kafais neki, hogy az embert io
dó elót el győtri, fonnyalfztya, tőri, es megis őly.

Bizonnyara oly fze nyugodalomban vgyon ō Nagys: ho-
gy ha képes volna, bar valafzrani hadnanakis ō Nagys: benne,
ha ot akare maradni, vgy az firalomnac vőlgycere ide vifha ter-
ni, minden ketfsegnelkül inkab maradna ot. Mert noha Nagys
fagtokat az maga fze me fenienelis inkab szerette, mind az által
holot az lftenec fzinenc látafa, az Z. Angyaloknac, es men-
nyei fzenteknec tarfafa, felyűl haladgyon minden ez vilagy
nyiaiffagot, akar kijs meg gondolhattya belőlle, menyuel in-
kab valafzrana, az ot valo maradafat, ide terefenele. Z. Peter
czac valami refzet izlette vala meg az mennyei bódog életne, c,
Matth. 17. v. 4. de megis őly edeffeges vala neki, hogy kefsz
vala minden ez vilagyakat el hadni, f czac ot kiuannya vala ma-
radafat. Sockal inkab tēhat ō Nga: valofagat erezuen az mas
vilagy életne, nem iőne ide haza, ha iőherneis.

Annac okaert Nagysagtoc az feletteb valo keferűfsegtől meg
tattoztaffa magát, hogy ezbőlis niluan legyen, az Ngatok io ke-
refztyenfege, mely sem az lften rendelele ellen nem rugodoz,
sem ez vilagy elethez nem ragazkodic, hanem az mas vilagyra
vagyodic, az hova Nagysagokatis vranna varia. Azonban penig
mig az lefzen, it sem egyedül hatra Ngkat, hanem fze fereg-

gel: kiknek napról napra való neukekedéseknek es io szerencze,
 ieknek remenlege, es meg gondolasa, socszübeli banatot tör-
 het es enyhithet meg. Aztis meg gondollya Ngtoe: hogy az
 Vr Isten nem el vesztésre igyekező akarattyabol, hanem atyai
 szeretetiből, latogatta meg ez mostani szomorúsággal Ngtokat
 amaz mondasoc szerent, Apoc. 3. v. 19. Az kiket en szeretec,
 meg dorgalom es vesztőzőm. Is meg prou 3. v. 11. ad Heb.
 12. v. 5. szerelmes fiam el ne mulasd az Vrnac fenytetek, se el
 ne vnd, mikor ő tölle dorgaltatol, mert az kit az Vr szeret meg
 vesztőzői, es minden fiat kit hozza fogad, megh ostorozza,
 mint az atya. Io vegre czeleketie azért ezt az Vr Isten.

Vgyan szokasa ő neki, hogy kerest alatt, tartya hűeit ez vi-
 lagó. Mert noha az vionan bületet, es hit által meg igazitatos
 emberet, Isten el őt keduesec, de miért hogy ő kis bönösőc, es
 az bűnnec maradeki ő bennekis vadnac, mint Z. Ianos 1. Epist.
 1. v. 10. es Z. Pal. Rom. 7. v. 18. Hebr. 12. v. 1. mondgyac, es
 azoc őket gyakran gonoszra, vagy talam halalos bűnökreis
 vonszac, kit soc el eset szenteknek erőssit példai, ezért it ez
 földön meg sanyargattya őket az Vr Isten, atyai szeretetiből,
 de azért az ő szenuedéseket hasznos es iduesleges állapotra for-
 ditya, czac hogy az ő keze sutasat, ő kis bekeséggel el türi ec es
 Istenhez terienec az által, varian igaz hittel bizodalmason, az
 Iesus Christus által bűnőc boczanatyat. Arról mondgya Z.
 Pal. Rom. 8. v. 28. hogy az Isten szeretőknek mindenec iauo-
 kra lesznec. Mond Z. Dauidis Psal. 119. v. 71. Io ennekem
 hogy megh alaztal engemet, hogy meg tanolnam á te megh
 igazitafidat. Es így iora magyarázza Nagyságtokis ez mosta-
 ni kereszteset.

Mert ez által az Vr Isten Nagyságtokatis az bűnről, meg
 akarta emlékeztetni, hogy ő előtte Ngtoe magát büntelenne-
 lenni ne velne. Meg sanyargatlac (vgymond az Vr Isterm, 30.
 v. 11.) tegedet íteletben, hogy ne lattással magadnac artatlan-
 nac lenni. Iol tudgya az VR, Kit mikeppen kellyen meg te-
 riteni,

riteni, fokban öröke el vesznenec, ha szaiokra boczatana. Hogy az ne legyen, kit betegséggel, rabfaggal, szerelmes emberincc el yeuseuel, kit eggyel, s. kit massal lanyargat meg, hogy az al-
tal, bünös voltokrol meg emlekezuen, meg terienec, es ő velle meg bekellyenec, mint Z. Pal szol, 1. Cor. 11. v. 32. Mikor az vtrol iteltetűnc, azért veszfőzterűnc az vtrol, hogy ez világ-
gal el ne karhozzunc. Manassés Kiraly io szerenczeie ideien, nem tuda meg terni, Babyloniaban rabfagra küldte Isten. Ot az ke-
serűségben, az vasban, könyörge Istennek, poenitentiát tarta,
s az vris meg halgata őtet, es meg szabadita rabfagabol. 2. Par.
33. v. 11. Az kerezt azért poenitentiara int, es soc bünöktőlis tartoztat meg, erről mondgya Z. Peter 1. Epist, 4. v. 1. 2. hogy az
ki szenuedet az testben, meg saűnt az bűntől, hogy az mi meg
hatra vagyon az testben valo eleteben, azt az időt immar nem
az emberce kiuanfagokban, hanem az Istennek akarattya szer-
rent ellsye el.

Annac felette meg his akarta Isten probálni Ngkat ebben:
ha az io szerencze valtozuán, az keserűség ideiennis, alhatito-
sá dítzeri, szereti, es tisztelyie őtet, vagy nem. Mert mikép-
pen az kementze, az koh, es a tűz, meg proballya es ki valasztya,
az aranyat, ezűstöt, es az vy fazakat: Sap. 3. v. 6. Prou. 17. v. 3. Syr.
2. v. 5. et 27. v. 6. azonkeppen Istenis meg szokta rostalni, az ő
hiucit, az keresztec által. Így kesertetet meg Abraham, es a soc
nyomorusagoc által meg probaltatuan, lór az Istennek barattya,
azt mondgya Iudith cap. 8. v. 22. Erről valo, Exod. 20. v. 20. Ne
fellyetec, mert azért időt az Isten, hogy meg probalna titóket, es
hogy az ő felelme lenne bennetec, s. ne vetkeznetec. Az An-
gyalis így bol Tobiasnac, cap. 12. v. 13. Miert hogy kedues vala az
Istennel, sűkleg volt, hogy az kesertet proballya meg regedet. Így
valasztatnac el az kesertetec által, az kepmutatoktól az hiucc.
Az kepmutatoc el szakadnac Istentől, de az io keresztenec, Isté-
hez ternec inkab, buzgobban könyörögnec, es nagyobb kiuan-
faggal vagyodnac ez eletről meg valni, s. az Christussal edgyűt

lenni Phil. 1. v. 23. mert lattyac hogy ezac siralom it lakasoc, s. ninczen it marado varosoc. Hebr. 13. v. 13. Azonban mig it budosnac, bekeuel el türnec mindent, hogy az ő peldaiokhoz kepest, az töb hiuekis, alhatatos bac legyenec az kesertetekben.

Minec okaert halaadással vegye Ngatokis most ezeket. Az szomorú idő vran vigasagos napokis, kőuetkezne. Ez vilagonnis meg vigasztallya meg lsten Ngkat, s az mas vilagon, peng vgyan elis törly minden köny hullatastokat apoc. 21. v. 4. tókellefessen, vgy hogy mint az búnnec sem leszen ot semmi rutlagais, azonkeppen szabadosis legyen Nagysagtoc, minden kesertisegtőlis. Mert noha soc nyomorusagoc által kel be menüninc az lstenec orszagaban, Aét. 14. v. 21. mind az által ha edgyüt szenuedünec az mi feyünkkel az Christussal, ő velle edgyüt Vrakodunkis azt mondgya Z. Pal. 2. Tim. 2. v. 12. Mind ez zekből Ngroc bekeleges türest tanollyon, es az lstenec Paranczolattya szerent való szent dolgokra igyekezzec. Melyre ő Z. felsege adgyon erőt es Z. Lelketis Nagysagtoknac.

Vegzetre immar az mi, ez három izben lőt ket prädica tioknac, mellyec Vram ő Nagysaga teste felet löttene, ki nyomratasat illeti, annac főkeppen három oka vagyon. Mert először, fellette melto es illendő dolognac itelem lenni, hogy az ki az mi nemzetsegünkne, es edes hazanknac, mind halaig, meg vere hullasauais sokat, es hiuen szolgalt, annac az lstenfe lö Vitez Vrnac, diczeretes emlekezeti, kit töllünec meg erdemlet, az koporsoual edgyüt, ne temetterne el a föld ala, hanem az ő Nagysaga felől való, irasbeli töb emlekezetec közöt, ezis az vtannunc való keresztyensegnec lenne tudasara, minemü kegyes, tisztá, iozan, alazatos, igazsag szerető, &c. Es szent e, lető keresztyen vitez Vr lőt legyen ő Nagysaga, miképpen mult ki ez vilagbol, es mint takartatot el tisztességesen, minden rendbelyekne, Vraknac, Nemeseke, Vitezekne, es az egesz ielen való sokasagnac, nagy szomorúsagauai, es kesertü siralauai. Masodszor mert azoknac kezefeket sem akaram hiyaban hadni,

hadni, kic azt kiuantac töllem, hogy azoc az prædicatioc köz-
zúl, melyec az egy holnap alatt, az ó Nagysága teste felet lőttene, c,
nemellyeket boczatana nek ki, az keresztyenec köziben. Meltoe
valanac az többijs vgan az ki nyomtatafra, vgy mint az halál, es
arra való io készülettől, ez világi életnek soc keresztről, oka-
irol, azoe ellen való vigasztalásokrol, az fel tamadásrol, az ó-
róc eletről, az meg igazulástrol, es hasonlo dolgokrol való, de
az költségnec szűc volta, az többit hatra hagyatuan, ez kettőt
azoknac keresekre ki akartuc boczatani. Vegezetre, mert az
minemű dolgokrol való tanoságoc, vadnac ez prædicatiokban,
miert hogy azokrol, mas irasombais vetekedescem vagyon Paz-
man Peter. Iesuitaual, (kinec ragalmazó irasara való felelete-
mis keszen vagyon, czac költség heiaual vagyoc meg) hogy az
masic irasom, annyecual rővideb legyen, azertis akarom, az mo-
stani teueligesc ellen, az lelkec allapattyat, bősegesen megh ma-
gyarazni.

Hogy penig Nagyságtoknac akartam, ez kis munkat es fa-
ratlagot aianlani, ezt nem czac az fel vót szokasert czelekettem,
hanem főkeppen, halaadosagomnac meg ielenteseiert: ki mi-
ert hogy soc iot vóttem, az en bodog emlekezető kegyelmes
Vramtol, es Nagyságtol, akaram auagy czac igijs, megh halalni,
hogy azt ne velne Nagyságtol, mint ha az ó Nagysága holta v-
tan, Nagyságtokhoz halaadatlan akarnc az el vót soc iokrol
lenni. Mert mostis az en hiuatalom szerent, azon hű szolgál-
ia vagyoc Nagyságtoknac, ki voltam ez előtt is. Añac okaert ke-
remis Nagyságtokat, hogy ily szegeny Kaplannyatol, Nagysá-
goc vegye io neuen ez kis munkat, ennec vtanna masbannis,
(adgya Isten vigasagosb dologban) igyekezem Nagyságtoknac
szolgálni. Az mindenható Vr Isten, az ó bőseges kegyelme-
ből aldgya meg, es eltesse nagy io egessegeben soc elszendőkig
Nagyságtokat, ez szomorú időc vtan, adgyon vigasagos es be-
keseges időket, es kiuantasaga szerent való io szerenczeckel lato-
gassa meg Nagyságtokat, s. vegre ez élet vtan, az igaz hit által
vigye

I. 390
vigye be, az Christust, az mennyei Z. Varosban, az hol, a-
maz elő folyo viz mellet, mind ket partyan az elő fa vagy on,
mely minden holnapban gyümölcsöz, AMEN. Kőlt Sar-
uarat, Bőit elő honac tizedic napian, M. D.C. IIII, Eszter-
dóben.

Az Nagysagtoe

Kaplanya

Magyari Istvan Pre-
dicator es Senior.



EL

ELSEO PRÆDICATIO, MELY XI. IANV: VOLT, AZ TEST FE-

let az palotában, reggel es delft.

Veszén ez mostani tanosagot Sap: 3. v. 1.

AZ igazaknak penig lelkek, az Istennek kezében vadnac, es nem bantya őket az halalnac gyötrel me. Lattatnak az bolondoknak szemek nec meghalni, es nyomorusignac iteltet az ő kimenetelec, es hogy az igaz vitrol veszedelemre mentenec, es hogy mi veszedelem nec vitan volnanc, ők peniglen bekesseghben vadnac.

SVMMAIA:

T. Anit ez igekben az bölcz, akar Salomon lőtegyen az, s akar amaz nagy elmeiu Philo Sido, az igaz embereknek lelkek nec az testől valo meg valasoc vitan valo allapartyarol, hogy tudni illic, noha az isten telene azt alityac, minek hamikor, az hiuec meghalnac, vagy meg ő erne, mind el vesznec: de mind az által iol legyen dolgoc az hiuek nec az halbanis. Mert az ő lelkek az istennec vagyon kezében, bekesseghben, es czendesseghben vadnac, s nemis szenuedne semmi gyötrelmetis. Honnan meg tertzic, mely sockal ki lömb iteletet tege nec az bolondoc az hiuec halala föl, hogy sem az igaz bölcze segh tette. Mert az bolondoknak az ioc test stől lelkestől meg halni lattatnac, de az igaz bölcze segh n állt mond felőlloc. Hogy azért ez igekből mi kic ide gyulekeztünc, az Viban el nyugot mi kegyelmes Vrunknac aluuo testene, meg latogatasara, hasznos tanosagokat vehessünc az lelkek felől, ez prædicatio: három részre osztom

Először azt lassac meg hová lesznek az testből ki ment lelek, ha elneke es bizonyos helyen vadnake vagy it budosnake szeliek ez vilagon.

Másodszor, ha minec vtanna ki menne a leleket a testből, szenned neke valamit, mit, es kike, vagy nem?

Harmadszor, ha ez földönélőc, innét ez világról, nyuthatnake, valami fegetseget, az meg holt embereknek lelkene: vagy nem?

A Z E L S Ő R Ő L.

Holot tudgyuc, az mi halottinknak testec, hol legyenec, tudni illic az földben, amaz mondas szerint Gen. 3. v. 19. por vagy, es ismeg porra leszsz, ismegh Ecclesi. 12. v. 7. terien meg az por az ő földében az hoian valo, ier erkekezzün carrolis, hova lesznek az meg holt embereknek leleke? Erre az bölcz: it meg felel, es az igazaknak lelkeiről azt írja, hogy az Istennek kezében vadnako. Mely mondással, meg mutatja, hogy azhő embereknek lelkeket Isten, halatoc otajan meg őrti; ne, uel szennecel. Nem halna ctehat meg az lelece, es nem lesznek semmiue ki. menuen a testből mint a Sadduceusoc felől lattatic Z. Lukacz A. 23. v. 8. mondani, es itt is ielenti az bölcz az bolondoc felől, kiknek szemeknek meg halni lattatana az igazac testestől, lelkestől. Immar, holot semmiue nem lesznek az lelece akarode tudni hol vadnako itilletig? Kertrendben vanna az. Emberec, auagy hiuec, auagy hitőtlenec. Az igazac lelkeket (czac az hiuec penig igazac, kie az Melsiasban hisznek) Isten kezében mondgya lenni. Az az, az Istennek hatalmaban es otalmaban, az őtőc. életben, az hol semmi fialdmat nem ereznek. Erről mondgya Tobias cap. 4 v. 3. az ő fianac. Mikor el veszi Isten az en lelken ér, az testemet temesdel, Moyses azt írja Enoch felől Gen. 5. v. 24. hogy el vitte őtet az Isten. Az Isten országában viterne az azt az igazaknak lelece. Vallyon ctehat az hitetlenec lelece hova

hova megyen? Mint az igazak vitetnec Istenhez, azonké-
pen az gonoszok is az Istennek ellenfelehez, az ördögökhöz
gyűttetnec az holot győtrődne cseleltig, az vranoztan mind
testestől, mint ez is meg mutatya, az kazdagnac ki pokolban
temettetec peldái. Annac okacrt holot mind az io, s mind
az gonosz lelkek bizonyos helyre vitetnec, it ez vilagon szel-
lel nem budosnac, es imit amor, meg nem idennec az ember-
eknek, sem mas állatokban nem menne, mint Plato vélte.

MIT TANOLLIVNC EZEKBOL?

Tonollyue meg it először, hogy az lelkek halhatatlanos
legyenec, es mint valami para, vagy füst, semmiue nem lesznec.
Voltanac regenten oly stentelen Emberec, s nehol mostis
találtanac kic azt vélte, hogy mikor az leleccemberből kű
megyen, mint az test meg hal, vgy az lelek is semmucseleszen.
Ez ellen mi az Isten igéiből erősziczac hitünk az leleknek
halhatatlansaga felől, imez mondasokkal, hogy az igazac lel-
kek Isten kezében vagyon, hat nem lőttec semmiue. Sem az
gazdagnac, sem az Lazarnac lelke nem hala meg. Szent Ist-
ván is, tuduan az lelket halhatatlannac lenni, az VR Iesusnac
aianla lelket. Aét. 7. v. 59. Az toluzinakis így szola Vranc,
Luc. 23. v. 43. ma en velem lesz Paradiczomban. Bizony bi-
zony mondom tineknek (mond is meg Ioan 5. v. 24. az ki az
en beszédemet hallja, es hiszen annac ki engemet el küldő,
annac öröc csele vagyon, es az halalban nem megyen, hanem
az halalbol által ment csele. Mely mondas meg hamisitya
mind azoknac tevelygeket, kic az testel edgyut megh halag
velicaz lekeris, s mind azokat, kic az fel tamadasig alunná
mondgyac az lelkeket. Mert az mit it Vranc mond, azt az
testtől most nem erthetni (mert á test az halal által á kopor-
sokban, es nem az csele ment) hanem az lelekről, mely az ha-
lalbol csele megyen. Z. Palis azzá biztattya az keresztgyene-
ket,

ket, 2. Cor. 5. v. 1. hogy mikor az testi hialokot let elzic, kez
nelkül ezinalator örök hialokban mennec az egekben Tud,
ni illie holtoc vtan lelkeftől, az fel ramadas vtan penig lelke-
ftől testeftől. Azert mondgya vgyan or, v. 8. azris bizunc pe-
nig, es is akatarunc vgyon inkab tauol lenni az testől, es ie-
len lenni az Vtnal. Honnat lanni valo, hogy mikor az test-
ből ki költőzic á lelec, Istenhez megyen, az ki őret aita volt
mint Salomonis mondgya Ecclesi. 12. v. 7. Hat tuduan ezt Z.
Pal nem ok nélkül kiuannya halalat Philip 1. v. 23. hogy az
Christuffal edgyütt leheffen.

Mondgya vgyan Z Pal az holtakatalunni, 1. Thes. 4. v. 13.
de ez alom nem az lelekről, hanem az testről mondatie mert
mint egy agyban az test, vgy aloszik az meg holt ember az ko-
porfoban, de mikeppen az alom, ezac az testet nyomia el, az
lelket penig nem (mert mikor az test aloszikis, vigyaz, mo-
zog, es czelekezik az lelek) azonkeppen halhatatlan, es aluvas
nelkül valo az lelec, mikor szinten meghalis az test. Ettől
vgyon, hogy mikor az VR, az lairus meg holt leanyat fel ta-
maz tana Luc. 8. v. 55. es ezt mondanna neki Leany kely fel,
az ő lelke vizha iőtnec irattatic nem fel tamasztatotnac. Nem
hal tehat meg az lelec. Az testi halal azertis mondatie, az
leleknee, az testől valo el valasane, mint Z Pal az ő halalt,
oly igeckel irya meg 2. Tim. 4. v. 6. (et tempus resolutionis
mea instat) hogy akar ki is meg ertheffe belőlő, nem az egef
embert halni meg, mikor meg hal, hanem ezac az lelket val-
ni el az ő testéből, mely el valas vtan meg hal az test, es ideig
az földben aluszic, melyből is meg amaz napon fel serkent, de
az lelec eleuen marad, mert halhatatlan, s meg sem ölertethetic,
Math. 10. v. 28. Minden ketsegnelkül azért el hidgytic az
lelekekne halhatatlan es aluvasatlansagat, az halal vtanis.

Masodszor ranollyuc meg, hogy az ioknac lelecek Isten-
hez megyen mingyaraft, az testből valo ki mulasa vtan, az
gonoszoke penig pokolban. Mely dologrul Luc. 16. v. 22.
peldat.

példát hágyor Vruc, az kardagetes Lazaret, Lazarnac lelke
 vitetec az Angyaloktul az Abraham kebeleben, az kardage pe-
 nig pokolban temettetec. It az Abraham kebele, óróc
 boldogság ielentetec, az valasztottaknac lelkenec helye, az
 hol variac testeknec felemadasat. Mondatic kedig Abra-
 ham kebele, azert, mert mint Abraham az hiuóknee
 Attyanac neuezetec, Rom. 4. v. 11. & 12. miért hogy
 az hiuekis hie altal iduezülne mint Abrahamis, azon-
 keppen az hiuekis, az Abrahamnac kebeleben mondatnac
 gyüttetnec vöuen az ó hitökne azongymólezet, az Abra-
 hamnac igertetec örökfeget, mellyet Abrahamis el vót. Ez
 Abraham kebele menyben vagyón, s nincz az Istenec színe
 latala nélkül. Ezt bizonyítac az Enoch es az Illyes peldái,
 kic eleuenen Gen. 5. v. 24. 2. Reg. 2. v. 11. Istenhez ragattat-
 tanac az egekben, es az Angyaloknac lako helyec, kie eyel
 nappal, latyac az Vr Istenec színet, es szolgálnac az hiueknee
 halaloc oraiánnis, lelkeket fel viuen az Vrhoz. Azont erőf-
 setec az Z. Istuan es Z. Pal czelekedetjé. Mert ha holt oc v-
 ran az hiuekneclleke, az Vr kezében, es az Christussal edgy-
 üt nem lenne, nem aianlotta volna Z. Istuan halala oraian azt
 az Vr Iesusnac, sem Z. Pal nem kiuanhatta volna halalat az
 vegre, hogy edgyütt lehesse az Christussal; Ez hely az irasban
 mas igeckelis iratic meg Apoc. 6. v. 9. Oltar allyanac monda-
 tic. Es mikor (vgymond Z. Ianos) az óródic peczeter meg
 ódra volna, latam az Istenec igeieiert, es az nalloc valo bi-
 zonfagert meg óletetneknecllekeket, az oltar alal, es nagy fel-
 szoval kialtyac vala monduan: Vram ki Zent, es igaz vagy,
 meddig nem iteled meg az mi verünkert es nem allasz bosz-
 szut az földön lakozokon. Ittis olyan ertelemmel monda-
 nac az Martyromoknac lelke az oltar alal lenni, mint az előt
 az Abrahamnac kebeleben. Mert mint Abel es Abraham,
 hitből aldoztanac az Vrnac. Heb. 11. v. 4. 17. az ó aldozat-
 tyoc penig az Christusert peldaztac, azonkeppen az hiuekis

Abrahamnac fia leuen az igeret ferent, Isakban, az Christusbanio illatü kedues aldozatra löttenee Istennec. Rom. 12. v. 2
 Es mint Abel meg öleretuen meg aldoztatot Istennec, vgy az
 kic az Euangelyomert meg öletnee azokis Istennec kedues al-
 dozatra löttenee. Mondatic paradiczomnakis Istennec Luc. 23. v. 43
 Bizony, mondom teneked (mond Vrunc az Tofuainac) ma en
 velem lesz paradiczomban. Ittis az paradiczomnac neuuen, az
 öröc elertnee bodogsaga irattatic meg, mint ha mondana ma
 velem lesz az öröc életben. Mind ezekből azért bizo-
 nios dolog, hogy az igazaknac (kic az hiuec) lelkec, mihele-
 az testből ki megy en, azonnal Menyországban vitetic az An-
 gyalokrol, nempurgatoriomban es ot diczeric az Istent, mint
 latni valo Apoc: 4. v: 10. & 5. v: 9 & 7. v: 10. & 15. v: 3.

Immar penig az gonoszoknakis lelkekis, mihele el valie
 az testől azonnal pokolban vitetic, mint az kazdag példaja
 meg mutatja. Erről mondgya Dauid psal: 55. v. 16. az ő szin-
 nel valo barati ellen imatlagaban iöion halat ő reyaloc, es
 mennienec eleuenen pokolban. Is meg masutis mond psal:
 49. v. 15. mint az iühöc, vgy rekeztetenee pokolban, I ot
 emezti meg öket az halat. Ide valo az Chore. Datan, es Abi-
 ron szörniü vezedelmekis Num: 16. v: 31. kiket az föld el-
 niele, es eleuenen be szallane pokolban. Im hallod azért, ho-
 gy mind az ioknac, s mind az gonozoknak lelkec, az ő helick-
 re mennec, mihele kimennee az testből. Az gonozoke po-
 kolban az gyötrelmekneec helyere, s az ioke Menyországban.
 Az holot lesznek az fel ramadafaig, az mikor is meg egyben
 szerkesztetuen az ő testeckel, mind öröcke ot maradnac az ho-
 ua elnek, vagy az életre vagy az halatra. Vgy el azért ez vi-
 lagon hogy halalodkor az Abraham kebeleben vitessel: mert
 ha oda nem megy akkor, az vtan oztan soha sem mehetz oda.
 Meg tanulhatia inned az hiuec, hog holot, az ő lelkec Istent-
 hez legyen az halat által menendő, nem az meg holt szent-ke-
 nec, hanem ezac az Vrunc Iesus Christus
 nac

nas kelleſſec, halaloc oraian lelkeket aianlani, mint Chriſtus
Vrunc, es Z. Iſtuanis, czelekedeneſ Luc: 23. v: 46. Aſt. 7. v:
59. mondgya ezt ökis Z. Dauiddal pſal: 31. v: 6. Az te ke-
zedben aianlom, az en lelkemet, meg valtortal engemet V-
ram igaffagnac Iſtene, es Z. Iſtuannal Vram Ieſus ved hozzad
az en lelkemet. Szunnienek meg tehát immar valaha az Pa-
piſta, Marianak aianlani lelkeket (mind az Mária Soltaraban
pſal: 30. monduan: teneked aianlom Afzszoniom az en lel-
kemet, az en egeſz életemet, es az en vtolſo napomat. Iſmeg
amaz inekben, Maria mater hol ezt mondgya tu nos ab-
hoſte protege, in hora mortis ſuſcipe, halaloc oraian Marianae
aianluan magokaty es kőueſſec az regifzenteket, kie Iſténne
aianlottaclelkeket. De te it azt gondolhatnad, lam az An-
gialoc veſzic fel az hiueknecllelkeket (mint az Lazar peldaia
Luc: 16. v: 22. bizonyitia) fel veheti tehát Mariais az hiuek-
necllelkeket. Erre pedig azt mondom, hogy Maria felől az
iras azt nem mondgya az mit az Angyaloc felől. Mas az
hogy noha az Angialoc ſzolgálnac ebben az hiueknecllelke-
kac, mind az által nem vgy mondatnac az őlelkeket fel venni,
es az Abraham kebeleben vinni, mint ha őc volnanac az ha-
lalban az hiueknecllelkenec, meg tarto es eleuenitő, hanem
czac vgy mint az meg eleuenitő, es meg tarto mi Vrunc Ie-
ſus Chriſtusnac ſzolgai. Mert őc ſzolgalo lelke. Heb 1. v:
14. ſz azertis adattac hogy ſzolgallianac kie az iduőſſegnec,
örökſeget el veſzic. De Maria felől, ſem azt nem oluaſſac,
hogy oſtlian ſzolgalo lelec volna, mint az Angialok, ſem azt
hogy igy ſzolgálna az lelekneec hozza venne. Nagy Iſtén-
telenſeg azert az Vr Chriſtus kiűl maſnac aianlanod halal-
lodkor lelkedet,

Ezekből azis meg tertzik, hogy hoſot czac ket hely ſe-
gyen az houa menne az lelek, Menyorfzag es pokol, czac
alom es fabula legén valamit az papiſta az purgatorium tū-
ze felől mondanac, ſ egyeb hazna ſiacz, hanem az papeo-
kony.

hájat, es ereszennyet nem hadgya ki alunni, es üresedni: de az
 Vr Iesus öröke valo pispaganac karomlásaual. Ha az lelke
 Isten kezében vadnac, s or bekefegben, mint az bőcz mond-
 gya, ninczenec tehat purgatorium tűzben. Az Apostolis
 Heb. 9. v. 27. el rendeltetec dolognac monduan lenni, hogy
 az emberce egytzer meg hallyanac, azt veti vtanna, hogy az
 vtan lenne az itelet, nem mondgya hogy az halat es az itelet
 között valami tiszteto tűz lenne, hanem czac amaz iteletről
 szol. Salomonis Ecclesi. 11, v. 3. az le cset sinac hasonlatossa-
 gabol, meg mutartya hogy az miben talaltatc Ember halala
 oraian, abban iteltetec vagy io, vag gonof leszen. Azt mond-
 gyac vgyan az Papistac, hogy az kersztynec eleg tetelebe-
 na mi hiba leszen halaloc oraian, tehat az Purgatorium tűze-
 ben valo szenvedesuel helyere viszic azt, de nem czac iras
 nélkül, de vgyan az Z, iras ellenis mondgyac azt. Mert Z.
 Pal 2. Cor. 5. azt mondgya, hogy az Istenneccitő szeki előr,
 ki ki mind azt veszi el, az mi az ő teste által czelekedet, vagy
 iot, vagy gonozt. Hat nem az Purgatorium tűzeben valo eleg
 tetele szertec fizetnec or. Az vtolso itelet napian, sem em-
 lekezie semmitis Vruc, az tűzben valo szenvedesekről, ha-
 nem az ő eltekben lór io czelekedeteket számlallya elő. Vege-
 zetre sohól az iras arról nem szol, hogy meg holta vtannis ec-
 leget tehetne ember, az Purgatorium tűzben bünciert, ha-
 nem sör arra int, hogy it ez vilagon életünkben bekelly üne-
 meg Istennel, mert el ió az csi Ioan 9. v. 4. mikor senki sem
 czelekedhetec. Mig időnc vagyon Gal. 6. v. 10. addig czele-
 kedgyünc iot: Valakie azért ez vilagbüil poenitentia nélkül,
 es bünökert valo eleg tetel nélkül (mely az Iesus Christus al-
 dozattyanac erdemene hitből hozzanc kapczolasa) mul-
 nac ki, czac hejaban szörgetec, az bolond szüzeckel holtoc v-
 ran az aiot. Czac kétő azért az hely, menyország az io lel-
 keke, s pokol az gonoz lelkeke, harmadic helyt nem tud az
 iras.

Oennem

Oennön magok az Attyakis, ez két helytől teznec nilua
 valo bizonyosagor, s megh mutattyac, hogy czac it vagy on az
 poenitentianac helye, es hogy holta vran, senki büneit el nem
 moshattya. Chrysostomus in Gen. cap. 1. hom. 5 & hom. 4.
 in cap. 2. & 11. Epist. ad Heb. niluan mondgya, hogy az kijit
 ez vilagon, el nem mossa büneit, az amor semmi vigasztalst
 nem talal. Maga hiszem talalna, ha purgatoriumbanis el mos-
 hatna. Conc. 2. de Lázaro, mond. Mig it leendünc io re-
 mensegünc vagy on, de mihelt innet a moda ki menendünc,
 ninezen ortan az mi hatalmunkbán, hogy panitentiat tart-
 hassunc (neq commissa diluere) sem hogy az meg lör bünö-
 ket, el moshassuc. Azert mondgya Z. Agoston epist. 54. ad
 Macaed: et serm. 66. de tempore, hogy az erkölcznec megh
 iobbitalanac, es poenitentia tartasnac, czac it vagy on helye, az
 halal vran ninez. Hilarius in Psal. 50. mond. excipit enim
 nos statim infernus, & decedentes de corpore, si ita vixeri-
 mus, confestim de via recta perimus. Testes nobis sunt Euan-
 gelij diues & Pauper, quorum vnum Angeli, in sedibus bea-
 torum, & in Abraham sinu locauerunt, alium statim pænæ re-
 gio suscepit. Adeo, autem statim pænæ mortuum excepit, vt
 etiam fratres eius in supernis manerent. Nihil illic dilationis
 aut moræ est, iudicij enim dies, vel beatitudinis retributio est
 æterna vel pænæ. Tempus verò mortis habet interim vnum
 quemq; suis legibus, dum ad iudiciũ vnumquemq; aut A-
 BRAHAM RESERVAT, AVT POENA: hol it az harma-
 dic hely, mely iteletig az lelkeket tartan. Z. Agostonis mond:
 de consol. mort. lib: 1. cap. 2. Az testbõl ki menuen az lelec,
 mely testi szentbõl nem lartathatic, fel vetetretic, az Angya-
 loktol, es helyhezretic vagy az Abraham kebeleben, ha hü
 lelec, vagy az pokol tõmletzenec õrizetiben, ha bünös, mig-
 len el iõ az vagezer nap, mellyen ismeg fel veszi az õ testet, es
 az igaz bito Christusnac itelõ szeki elõr, szamor ad az õ cze-
 lekedetirõl. It helye volt volna az Purgatoriumnac, de nag

halgatasban felölle Z. Agoston. Sőt de verbis Apost. ser. 18. & de peccatorum meritis & remis. lib: 1. cap. 28. is meg contra Pelag: Hypognost. lib: 5. ezac ket held mond lenni, hatmadikat ragadgya nagy erőssen, meg penig or az hol helie löt volna erről írny. Mert az Pelagianusoc ellen disputal, kie azt tarttyac vala, hogy az keresztfelegnekül megh bolt gyermekek lelket, valami harmadic, es közep helyen, menyország es pokol közöt mondgyac vala lenni. kiknec teuelgesec ellen, azt iria, hogy ezac ket hely vagyon. Tertium (vgy mon.) ignoramus penitus, imò nec esse in scripturis sanctis inuenimus. Az en. Pazman lebusitam igengyóniörködie Z. Agostonban, mint ha őis így vallana lenni az purgatoriumot, mint ez mostani Pápasoc, maga az hol szinte valamit mond is felölle, magais kelesges benne, ha vgy legyen, vagy nem, in Ench: cap: 69. sőt cap. 67. azt iria hogy ő neki neminem emberi io akaratbol meg czalattatni lattatnac, az kie azt velie, hogy holoc vtan az tűzben megh tiztulanac, noha sokaig kin ozratnac. De mas held illet erről bővebben szolni. Elegit azt meg tudni hogy sohol sinczen az Purgatorium, kiuel az Papistacaz embereket yiezetie.

IV. Annac felette niluan vagyon az is inner hogy holot az igazaknac lelke lsten kezében vitéssene, menyben holoc vtan, az gonoszoke peniglen pokolban, löt legyenec mind az feltamadasig, nem budoshatnac rehat az lelkec it szellel, es sem az io, sem az gonoszoc lelke imit, smot, meg nem ielenie. Szokasoc az papistaknac, hogy nemely teuelgeseknek semmi erőssiget nem adharuan Z. irasbol, az lelkeknek meg ielenesere furnac, es abbol erőstie igaznac lenni. Illyenec az Misse, Purgatorium, szentec segetsegül hiuala, es soc effele czigabiga dolgoe felől valo ieleneseknek haniafa. Ide valo az Pazman lesuma szalma kopjaisis, ki az papistafagnac igaz voltat, a többi közöt ezzel otalmaz fol. 283. Bonfinius: bol (Saac meg lelte foltyat) hogy az le vagator embereknec czontyoc közöt

kőzöt három extendó műuan egy fő találatot volna, ki Bo-
 dog aszfizon segetsegeből meg gyónhatot volna. (Hol olua-
 rad Pazman Attya, hogy az kic it eltekben, meg nem rernec
 holtoc vran, czac az feie ezontais meg gyónhatoc:) De ez
 mind az Isten igienec, s mind az regi Attyacirasanac ellene
 vagyon. Mert bizonyos dolog az hogy az meg holt ember-
 reknek lelkek, nem iónec ide vizsgálha ez vilagra, sem az it valo
 állapotot nem tudgyac. Erről mongya Jobbócz Salamon Ecclesi:
 9. v. 5. hogy az elő emberek tudgyac magokat halandoknae
 lenni, az meg holtac penig semmit már nem tudnac, s nin-
 ezen már bérac, mert feledékenységen vagyon az ő emleke-
 zetec, es ninczen részec ez világban, es az dologban, mely
 az nap alatt leszen. Hat, ha semmit már nem tudnac az meg
 holtac, es ez vilagon valo dolgokban részertlenec, nemis bu-
 dosnacimitt amott szellyel. Z. Tobis cap. 7. v. 9. azt mond-
 gya, hogy miképpen az felleg meg emezteric, es el mulic, a-
 zonképpen az ki az koporsóban be szállandis nem ió fel,
 sem vizsgálha nem megyen az ő hazában, sem megh nem ismeri
 őtet az ő helye többé. Azont bizonyítja masutris cap. 14
 v. 12. et cap. 20 v. 9. Azert mondgya David 2. Sam. 12. v. 23
 az ő meg holt fia felől: en megyec inkább ő hozza, ő penig nem
 ter en hozzam vizsgálha. Ide valo az Lazar es kazdag példais,
 Lazart Abraham el nem boczata az kazdag attyaisaihoz, sem
 ő magához, nyeluenec meg hiúsítsefeiert. Az kazdag sem
 menec, sőt vgyan nemis mehere, mert ha maga el mehetet vol-
 na, nem kerre volna Lazart el boczattatni. Ezert vallyá
 Chrysostomusis, in Matth. cap. 8. hom. 29. monduan: Nemis
 budoshatic it ez országokban az testől meg valt lelec, mert
 az igazaknac lelkek Istennek kezében vadrnac. Ha penig az i-
 gazaknac, hat az kisdéd gyermekkeknekis, mert nem ver-
 keztenec. Az bűnösöknek penig lelkek ki menesec vran, min-
 gyarast el vitetternec, mely az Lazar es Kazdagból niluan le-
 szen. De az Vris edgyütt azt mondgya: ma vizsgálha kiannyac

tűled az lelket. Az leleczert, mikor az testből ki megyen,
nem iarhat it szellel, s nemis ok nélkül. Es vgyan ot hattab
mond. Az irasnac sochelyeibol meg bizonyittathatic, hogy
holtoc vtan, az igaz Embereknecc lelkec, nem iar it szellel.
Mert Z. Istuanis azt mondgya, ved hozzad az en lelkemet.
Es Z. Palis kiannyia yala meg valasat, es az Christussal edgy-
üt leteret. Az Patriarcha felőlis azt mondgya az iras, es tetetec
az ó Atrياهو io venlegben. Hogy penig az bűnőőknec
lelkec, sem lehet nec it hallyad az kazdagot, ki azt felette ki-
uannya yala, de semmit sem nyerhete. Ha az embereknecc lel-
kec it szellel iarhatnanac, ó maga el ment volna, á mint kiua-
nia valais, s az őueit az pökólnac gyötrelme felől bizonyo,
socka törtte volna. Mely helieből az irasnac azis meg tettzie,
hogy az testből valo ki menes vtan, valami bizonyos helyre
vitetnec az lelkec, az honnan az ó tetezefec szerent vizha-
nem ióhetnec, hanem ot variac az iteletnec amaz rettenetes
napiat. Ezeket Chrysostomus monda. Azont vallya hom.
2. et 4. de Lazaro. Tertullianus lib. de anima. Theophi-
lastus in 8. cap. Matth. Is meg autor quæstionum ad Antio-
chum quæst. 11. et 13. hasonlo ertelemben vadnac. Teuelieg-
nec tehat mind az Papistac, kie az lelkec illyen ielenesit velie-
kenni, s mind az Plaro teueligelsen valoc, az lelkeknec edgie-
testből, masikban menesec felől.

Olstan ha szinten igaz volna is az, hogy az lelkec it iar-
hatnanac szellel, es az kiknec akarnac meg jelenhetnec (kit
meg nem bizonyithatnac) meg sem kóvetkez nec, hogy azok-
tol kellene az iduesslegnec vtar meg tanolnunc, mert ezt lsten
meg tiltotta Dent. 18. v. 11. Ne talaltassec (vgy mond) ti kőz-
tetec ki az meg holtaktol keresne az igazsagot, mert vrallya azt
az VR. Elaias cap. 8. v. 19. arra int, hogy mikor azt mond-
gyac az eleuenekert az holtaktol keresssen az nep latast, tehat
ezt felelliuc, hogy az törueoyre inkab, es az bizonysagra. } A-
brahamis azt felele az kazdagnac, vag on Moysesec, es prophe-
taioc,

raioc, halgassic őket. Es mikor az kazdag illyen fogast ten-
ne: Nem vgy Attiam Abraham, de ha valaki az halottac kőz-
zül menend ő hozzáioc meg ternee: Abraham így szol elle-
ne. Ha Mofest, es á Prophetakat nem halgattyac ha szinten
valaki az halottac kőzzül feltamadis nem hisz nec. Ha szin-
ten meg ielennekis azért az lelkec, de holot cziac annac kelly-
en hinni mely Istentől vagy on t. Ioan. 4. v. 1. es ha meg az
Angyal prädikálnais valamit, az kiüül az mit az Apostoloc
prädikaltac, arkozotnac kellyen tartani Gal. 1. v. 9. meg sem
kellene ez fele czalard lelkek nec hinni, mert oly dolgokrol a-
karnac tanitani, kit á Z. iras vellee nem tart. Iol mondgya
Z. Agothon cap. 16. de vnítat: Ecclesi: monduan, ne mond-
gyac azt, hogy azért igaz, mert imez ferfi, vagy amaz aszfo-
ny illyen latast latot vagy emette, vagy almban almadot. Te-
ressenec felre ezec vagy az hazug emberek nec talalmányoc,
vag az czalard lelkek nec czodaioc. Otuaftac meg az czalard la-
tafoc felől, hogy meg az Satanis fenies Angyala tünie. Hally-
ac mit mondanac az poganyoc az ő Istene felől, az mellyec
czodalatoson auagy lóttene, auagy lattattanac, es mind az
altal az poganyoc Isteni órdógóc. Athanasius quæst. 11. azt
kerdi, miért nem engette legyen meg Isten, hogy az meg hol-
taknac lelkek viszha ióhessen, es meg mondhasa minem ő al-
lapot vagy on az pokolbelieknel, s. minemü szükség? Ezt fe-
leli penig, hogy soc teuelgesec tamadnanac abbol, mert az ór-
dógóc emberi abrazatot vehetnec fel magokra, es azt mód-
hatnac hogy őc az halottakbol tamattac fel, es inner soc tette-
tes dolgokat, es hamis tudományokat, hinthetnec szellel
azoc felől, az mellyec ot lesznec, es azt az mi meg czalafun-
kra, es veszedelmunkre.

Meg tettzie ezekből, hogy sem meg nem ielenne az meg
holtaknac lelkec, sem nekic hinnunc nem kel, ha szinten meg
ielelennenekis. Nem hogy meg nem ielenhetnec ha Isten
akarna, de hogy vgyan nem akaria, sem hogy meg ielennienec,

sem hogy tölle tanollyanac az idueffegnec vtar, Mert hogy
 Moles es Illies meg ielenenec Marth. 17. v. 3 ez oly magan lot
 dolog, melybol közönleges töruent nem szabharunc nec fin.
 gularia facta sunt in exemplum trahenda, nec specialis visio
 generalem constituit regulam) egy szal fa nem erdő, szoktae
 mondani. Osztan ezec testestől, lőkestől voltanac, nem czac
 feie kaponia, mint az Pazman embere feie. Vgyan nemis
 montanac ezec sem mitis Vysagot, az iras kiutl, hanem czac
 az Christuskín szenuedese es halala felől voltanac, ingyen sem
 az Apostolokkal, hanem ő magauat az Vrral. Semmit azért es
 nem legeri az papasoc ielenesit, mint ő maga Gersonis vötte
 elzeben, s azért elő hoszuat de examine doctrinarum, amaz
 glossat: Apparuit Moles & Elias &c. azt mondgya, hogy ketfe,
 ges minden ielenes, valamellyet az törueny es az Prophetac
 nem bizonyitnac az Euangeliummal czalard ielenesec azért
 azt mondom valamellyeckel az papasoc Z iras ellen valo dol,
 gokatakarnac otalmazni. Es noha lattatnac lenni, de bizo
 nyara nem azoc az megholtac löiki, kik nec mondgyac mago
 kat lenni, hanem valosagos ördögöc, kie á megholtac abra
 zattyiokat veszie fel magokra (mint hogy meghis lehet röl
 lóc) czac hogy az emberek, vagy hamis tudományra von
 nyac, es Z. iras ellen valo dologra taniczac, vagy ketfeben
 eyczec.

Mondand: Lam Samuel Prophetat, az Varaslo Aszszony
 fel tamasztotta volt halala vtannis. Sam. 28. v. 14. Ercz megh
 Attyamfia. Nem az igaz Samuel Propheta volt az 1. Mert ho
 lot meg tiltua lenni tudra Samuel, hogy az halottac se meg ne
 ielenyenec, se ne taniczac az emberek, s Istenis el tauozor
 volt Saultol, es sem Prophetac, sem alom által nem felelt meg
 neki, lehetetlen dolog hogy az Isten nec akarattya ellen, az I
 stentelen Saul kedueiert, az igaz Samuel lelke ala jöt volna, es
 testeben menuen meg ielen voltna. Noha azért Samuel nec
 neuezetec, de azért vgyan nem az igaz Samuel volt, hanem
 czac

ez az Spectrum, kit az Őrdög az ő abrazaattjára vőte volt fel ma-
gara. 2. Ha az igaz Samuel Propheta lőt volna tehát kővet-
kezne, hogy meg az Abraham kebeleben sem lehetne az
lelkek bitorlagos, az Őrdögös varasloktól, hanem az mi-
kor akarnak, akár mely szentnek is le hozhatna lelket az men-
nyei boldogságból: Ez pedig keptelen, mert az io lelkek I-
stenné kezében vadság, az tanulat, hatalom az Őrdögnek, es
az varasloknak, hogy le hozhassa Menyországból az io lelke-
ket. Ez pedig varaslo Aszszony volt. Nem hozhatta te-
hat le. 3. Istenné tulajdona halottakat fel támasztani: Soha
az Őrdög halottat nem támaszthat. Immar pedig majd ker-
eztődje vala közel, hogy Samuel meg holt volt az előt, s ta-
lam meg is rothat volt. Lehetetlen azért hogy az Őrdög által
ez elekedő Aszszony az igaz Samuelt támaszthatta volna fel,
hanem ha Isten karomlásaual azt mondod, hogy az Őrdög is
fel támaszthatta az el rothat embert. 4. Noha pedig iőuen-
dőt mond, mind az által abból sem kővetkezik, hogy az igaz
Samuel Propheta lőt volna, mert az vgyan szokása az Őrdög-
nek, hogy mint az Isten igeiével es nevével gonoszra el, az on-
keppen az circumstantiakból (mint hogy igen alacsony es gyors
lelek) sokat mondhat az iőuendő dolgoc felől, főkeppen mi-
kor Isten az gonoszoc elleni ítéletit meg íelenti, es a Satannac
meg parancziolla véghez vitelit. Tudgyuc pedig hogy az mi
az Saul orszagnak el vetetése felől it mond, azt az előt meg-
montha vala neki az igaz Samuel 1. Sam. 15. v. 28. Nem ezoda
tehát, hogy azt meg mondhatta. 5. Ki lőt legyen meg tet-
tazic, imez ige kbő hofnap te es az te fiaid en velem leltetec
Saul kecségben eluen őltó meg magat, s nem ment az ő lelke
oda, az hova az Samuel prophetaie, hanem pokolban ment
az Őrdögökhöz. Tehát ez az oly Őrdög vasz volt ez, mellyet
a Sathan az Samuel abrazaattjára tetteter. 6. Az Antyachhoz,
stilis azt tartazic nem mellyec, hogy nem az igaz Samuel volt,
hanem ez az Őrdögi vasz, mint bizonyityac Textullianus in lib:
de ani-

de anima: Isidorus lib: 8. Etymologiarum cap. 9. Procopius
 es Eucherius in 1. Reg. cap. 28. Iustinus quaest. 12. Augustinus
 quaest. 17. quaest. 5: Test: Ismeg lib. 2. ad Simplicianum quaest:
 3. Annac okaert mind ezekből meg tettzie, hogy az lelkec az
 mas vilagrol ide hatra nem ióhetnec: Ne hidgyunc tehat az
 papistaknac, mikor effele czoda ielenessel akarnac Z. iras el-
 len valo dolgot bizonyítani, mert czac órdógy valz ha mi le-
 szen affele nem valóságos. es oly dolog, az mineműnec ma-
 gat lenni hazudgya. Effele órdógy tetteteffeg mikor az lelec
 haza ióni, meg ieleni, es imennye s amannya miset kiannac
 errec mondharri. Illyen az en lesuitam holt embere feicis, ki-
 ből bizony, nem az a lelec szollot, mely valaha ó benne volt,
 hanem az Satan órdóg, ki annac tettete magat hogy lelkeket
 vezthessen.

A Z M A S O D I K R O L.

Hogy iobban meg ertheffuc, ha szenuedneke va-
 lamit az lelkec, a testből valo ki menesec vran, vagy nem, rud-
 nunc kel, hogy ket reszben vadnac az emberec, auagy hiuec,
 auagy hitórtlenec. Az hiueknec (kie igazaknak is mondat-
 nac) lelkekről it az bölcz azt mondgya, hogy nem illeti őket
 az halálnac gyótreime, de bekefegben vadnac.

Az hiueknec azért lelkec, nagy czendefegben, es minden
 fidalom nélkül valo vigassagban lesznec, testektől valo meg-
 valasoc vran, mind addig meg amaz napon, az ó meg diczó-
 itteter testeketis fel veszie, es oztan mind eppen, az tókelle-
 tes es öröcke valo vigassagot veszie el, melyben soha semmi
 siralmoc, es nyaualyasoc nem leszen. Ezt bizonyitrya az La-
 zar lelke nec, az Abraham kebeleben valo vigasaga. Az hi-
 rtórtleneknec továbbba lelkec mihelyen ki mennec az ó testek-
 ből, leg otton gyótreimet es kint szenuednec pokolban, mint
 artolis bizonyfagot teszen, az pokolban temettetet kazdagnac
 lelke.

lelke. Ezeknek lelkenec, soha sem eyel, sem nappal nyugodal-
moc nem leszén, hanem eyel nappal gyórtret nec, az sel tama-
daskor penig testeketis föl vőuón, testektől lelkektől órócgyó-
szelmekre küldet nec az kónkőues toban.

IT VALOTANOSAG.

AZ hitőtleneknek szennvedeséről másut bőuón szoltam,
maft arról nem szolloc: hanem it tanollyac meg az hiuec, az
halálnac rettegesi ellen, ki nagy vigasagokra legyen nekic, ez
bólcz mondasa, hogy tudni illic, az ő lelkec, nem megyen az
halalkor pokolban, sem purgatoriumban, az tűzben valo e-
getteteste, hanem az Isten kezében lesz nec, az hol az halálnac
gyórtelmi nem bantyac őket, hanem szép czendessegben, es
bekeuel nyugoznac. Miért hogy penig ez szép vigasztalást
elakariak az Papistac nyomni, az hiueknec sziuőkben, az pur-
gatorium tűzeuel valo fenyegeteseuel, szükség it erről vgyan
valoban tudakoznunc, ha igazaniyezgetike effele tűzzel ő-
ket vagy nem é kit hogy niluabban meg erthesűnc, lassuc e,
lőszór miczoda bűnőkert veticaz Papistac, nemely lelkeket
purgatoriumban, s azutan hamisiczuc meg azt, az Isten ige-
ieből bizonyos erőssegeckel.

Azt taniczac azert, mint Bellarminusbol meg tettzie lib.
2, de purg. cap. 1. hogy az kie boczanando bűnben hálnac
meg, azoknac lelkec purgatoriumban megyen az testből meg
valasa vtan. Ismeg azokeis, kik nec ha szinten bűnőc meg bo-
czattatortis, de eleget bűnőkert it ez vilagon nem törtenecc.
Mert őc azt tartyac, hogy mikor Isten az bűnt meg boczat-
tyais, az pœnitentiakor az gyunasban, de azert az bűnert va-
lo bűntetést meg nem engedí, hanem azert az io czelekedete
kel, vagy az indulgentiackal kellesec eleget tenni. Es így ha
it ez vilagon az eleg tetel meg nem leszén, tehát az mas vi-
lagon, kel az Purgatorium tűzeben, bizonyos ideig, vagy esz-
D tendón-

rendönkent egetetni, főzetetni, míg meg tisztítatik. Mely dologgal vgy el hitette az embereket, hogy miért hogy kiki mind hamar szabados akar attol az tűztol lenni (noha soha sem volt, s nemis leszen olyan tűz) mindenekeztis készec volt e, Attyokert, cleyikert gyermekekert, es magokert, az papokra, barátokra, költeni, czac változhatanac ki onnet. De ezec nem czac nem egyeznec, hanem vgyan ellenkeznek is az Istenec igeieuel. Mert noha igaz az, hogy Isten az bünneket fele büntetefet rendelte, ideig valot eggyet, mast öröcke valot: mind az által hamis az, hogy az halal vtan valami effele ideig valo büntetese volna az bünöknee. Ez világi elerben, az bünert ideig valo büntetefel meg szokta vgyan neha neha az embereket Isten suitogarni, mint kegyes Attya: amot pedig az mas vilagon, senkit idey az bünere nem büntet, hanem az kit büntet, azt minden irgalmassag nélkül, mind öröcken öröcke bünteti. Meg ercz azért hogy noha Isten az vilagon ideig valo büntetefel, neha az ő biuenekis, meg szokta büntetni vetkeket, nem az vegre hogy elveszesse, sem azért hogy azzal tegyenec bünökert eleget, hanem czac szoktatafert, es hozza terefert: de mikor az biuene meg halnac, semmi affele büntetes nem marad batta, melyert Purgatoriumban kellene koholtatnyoe, hanem minden büntetefeket el fedezi az Istenec irgalmassaga, az Iesus Christus erdeme által: Hogy pedig niluabban legyenec ezec, mind az, hogy meg boczatuan Isten az bünt, büntetefetis meg engedti, s mind az hogy az Vr Christus vgy tót eleget, az mi bünneinkert, hogy semmi effele holtune vran tűszben valo egges nem tartati meg purgatoriumra, erről rend szerent mikent irasbeli bizonylagokat hozoc elő.

Első rendbeli bizonylagimat veszem az Istenec nagy irgalmassagabol, azoe őtan lesznec. Első imez. Az megigazulaskor mint bocziasa meg Isten emberne bünet, es annak büntetefet, egy pelda beszédben Matth. 18. v. 27. Vtunek
szepen

szepen megtanítteya. Tíz ezer talentommal ados az kiraly-
nac egy szolga, kit midőn meg nem fizethetne, könyörüle-
rait az VR, es az egész meg fizethetetlen summat meg enge-
de neki. It az adosságon az bűnőc értetnec, kikert ember
soha eleget nem tehet lstenne. De irgalmasságból ő meg
boczáttya azokat. Nem ezac az bünt peng, hanem az bűn-
nec büntetetesis. Mert nem ezac az adosságot el engedé, ha-
nem az tömlőczben sem vettete sőt az adosságotis elengede,
s őmagatis el boczáttata, es nem adata el feleséget, gyerme-
ket, es mindener az miie vala. Mikeppen azért, hogy az ki-
raly így czelekedec szolgauál: azonkeppen az lstenis mi-
kor az meg igazulaskor az bűnőket meg boczáttya, azzal e-
gyetemben az büntet testis el engedi. Innet azt hozam ki,
hogy ha az lsten nec irgalmassága, mind az bűnnec, s mind
annac ideig es öröcke valo büntetesenec egész adosságot meg
boczáttya, es el engedi az meg igazulaskor: tehat hamis az,
hogy az bűnnec meg boczáttata vran, meg valami büntet test
kiuanna lsten, mely az ő igazságanac az bűnőket eleget ten-
ne. De az itas arra tanit, hogy az lsten nec irgalmassága, egy-
tzerf mind, minden mi eleg tetelünk nélkül meg boczáttya
egész en adosságunkat, es minden büntetéseket el enged, mel-
lyeket az lsten nec igazsága, eleg tetel gyarant meg kiuán vala,
mint ezt meg hamisíthatatlan keppen bizonyítja az tíz e-
zer talentomnac el engedése, es az adosságot az szolganac
minden marhauál az foglágból, es az el adattatásabol valo
fel szabadulása. Hamis tehat, hogy az bűn meg boczáttat-
uan, meg valami büntetese maradanac hatra, kikkel az lsten
nec igazságot engeztelni, s az bűnert eleget kellene tenni.

Masodic erősség: Ha az lsten nec kegyelme, es irgalmassá-
ga oly nagy es bő, hogy az hol az bűn beuelkedic, or az ke-
gyelem inkab bőuólkódic s. ugy boczáttya meg az bűnőket,
hogy az tenger nec melysegeben vetessene be hogy soha több-
be mar azokrol meg nem emlékezi, sőt oly mészze vetitől-

veszfzöuefmi nem büntetlec meg, mind az által az hobar
kezeben adlac ez vtan mar, hog ő vas fogockal fogdozzon, es
kinozzon tegder. Inkab hol lenne it helye az irasban, for
helen aianlattarot, Isteni kegyelemnec es irgalmassignac, ha
keuefsebbel azért nem büntetne meg, hogy nagyobbbal bün
teffe az hiueket.

Negyedic erőfeg : Az Vr Istennec az meg terő bünőfök
höz valo irgalmassagat, hasomlitya az iras, az szülek nec, az ő
gyermekkekhez valo kőnyörületefsegehez, mint Z. David
szol Psal, 103. v. 13, Mikeppen kőnyörül az Attya az ő fian,
ackeppen kőnyörül az Vr az őter felőkön. Sőt az Istennec
irgalmassaga fellyül halladgya, minden Attyaknac, es aianknae
magzattyokhoz valo szerelmet, mint am Esaiasnal cap. 49. v.
15. mondgya, vallyons el feletkezhettek az Alszyonyallat az
ő kis gyermekéről, hogy ne kőnyorullyón az ő mehenec fian é
De ha szinte ő el feletkezhnekis, mind az által en el nem felet
kezem te rollad. No azért holot az Istennec, az meg terők
höz valo kőnyörületefsege hasomlitaffect az szülek nec mag
zattyokhoz valo szeretethez, sőt sockal fellyeb valo legyen
annal, hogy lehetleges, hogy lelkeket ez elet vtan, vgy győ
törle, azoknac kiket szeret. Vagyone inkab oly kemeny sziuü
Attya es annya, ki az ő kis gyermekene, nem hogy tiz, huz
esztendeig, de ezac egy oraigis femeuel latuan az tűzben ege
set, futuais nem segetene meg? Ha attya es anya vagy, inner
ranold meg, az te edes gyermekedhez valo szeretetből az I
stennec, fiaihoz valo nagy szerelmet. Ha te el nem szenued
heted es örömmel nem nezheted, hogy az te edes gyerme
ked, szemed lattara eghien, sion, riyon az tűzben ezac fel o
ragis: az Isté kinec feretete fellyül mullya az atyaknac ferelmet
hog fenuedne el, az ő hiueinec lelkek nec az ifonyu rúz nec kin
nyaban valo iaigatásokat es győtreimeket? Vagy az azért, ho
gy hamissan iyezgetie az papoc es barátoc az Purgatorium
tűzeuel az embereket, es így ki alufzicaz purgatorium tűze:
Vagy

Vagy az hogy, ha igaz á mit őc purgatorium felől tanitnac,
tehát keketelen az kővetkezic, hogy az Vr Istennek irgalma-
saga, igen irgalmatlan, es az szüleknee magzattyokhoz valo
szereteteknél sokkal kisseb es alab valo, es így meg hamisít-
tatic az iras, kinecczac meg gondolatsais tauol legyen, min-
den keresztyen emberről. De mint hogy az papoc, Barátoc,
hazassag nélkül eluen, nem tudgyac, minemü nagy legyen az
edes atyanac, anianac gyermekehez valo szerelme, azért szol-
nac ilyen niluan ellene az Z. irasnac: mert ha tudnac, nem
hogy vgy kabalkodnanac, hanem sőt erezuen magokban, mely
késérü legyen az edes anianac színeben, az ő gyermekene
nyauaialia, vgy annyera, hogiha lehelleges volna magarais
venne, nem hogy megh ő maga tűzbe taszitana, könnyen
meg itelhetnec belőlle, hogiha ilyenec ágyarlo emberec, kő-
nyörülőb az Isten fiaihoz.

Occódic, Iduózitőne az ő mennyei Z. attyanac irgal-
massaganac kővetesere intuen bennünket Luc. 6. v. 36. az t
akaria, hogy felebaratinknac valo meg boczatasban, peldaul
tarcziuc előttőne az ő Z. Attyanac irgalmassagat, hagyuan,
hogy meg boczassunc, s nekünkis meg boczattatic. Es az
tiz ezer talentomról valo pelda beszédet Matth. 18. v. 24. er-
re magyarázza, hogy mikeppen az á kiraly (az Isten) minden
adossaginkat, vagy búneinket irgalmasson meg boczattya es
el engedi, azonkeppen mijs tartozzunc, felebaratinknac elie,
nunc valo vetkeket meg boczatani. Immar penig ha Isten
vgy boczattya meg az bűnőket, hogy mind az által holtune
vran purgatoriumban bősfszutakat eretec allani kővetkezie
belőlle hogy mijs bősfszut alhatunc felebaratinkon, az egy-
tzer nekic mi el lenűnc valo meg engedet bűnertis. Es illy-
en dolognac kel ki rónijabbol az pelda beszédből, ha valami
helye leszen az purgatorium tűze felől valo papista mesenec.
Ez penig ellene leszen az Vr tanetalanac, ki ot nem arra int,
hogiha meg engedünkis felebaratinknac, de mas felől valaha
bősfszut

boszszut allyűne raitoc, hanem arra tanít, hogy minden boszszu allásra való igyekezetet letegyűne, ha vgy nem akarunc iarni mint az á szolga, ki szaz penz adosságot szolga tarsanac meg nem engede, szaz hoharockezeben adatec. Ez keppen czelekedic (mond Vranc) az en mennyei Attyamis ti veletec ha megh nem bocziatandgyaroc, kiki mind az ő attyafianac vetkeket, az ti szíueitekből. Annac okaert ha az meg holt hú emberekneccel keken szinten purgatoriumbanis boszszue akar allani Isten, es ot czoda nagy kinockal akaria foc ideig eghetni, keszsegnelkül, es ragadhatatlan keppen az kővetkezic, hogy nem szíue szerent boczatorta volt meg bűnőket, es így tchar, azzal az hasonlatossággal nem elhet Vrancannac meg bizonyítására, hogy mi boszszu allásra való igyekezet nélkül meg engedgyűne felebaratinknac. Lehetetlen hogy Isten megis baczassa az bűnt szíue szerent, s mas felől az mas vilagon boszszutis allyon erette. Mert ez szinte anniit tenne, mint ha vala mely biro, az laponac, vagy az gilkosnac ezt mondana, no im en irgalmasságombol, meg boczatom bűnődet, am bar ne tartással laponac, gilkosnac, hanem iam bornac. Az te vetkedert való bűntetést pedig el nem engedem, hanem vetkedert meg engettem, de azért fel akaznac, feiedet veszic, ilyen dolog ninczen Istenben. Ha azért sem mi boszszu allásnac meg tartására, nem akart ot Vranc tanítani, mint hogy nemis tanerot, sőt az boszszu allást tiltotta, s annac nagyob bizonylagra, az ő Z. Attyanac irgalmasságot hozta példaul elő, hogy mint az ő Z. Attya meg boczatuan bűnőket az megterőknecc szíue szerent, soha sem akar mas azokert boszszut allani, vgy mijs minden boszszu allásra való szandeknelkül szíutűne szerent, meg boczassunc attiank fiasinac: tchar bizonyoson kővetkezic, hogy valamit az papoc purgatorium tize felől mondna, czupa mind azon heusagoc azoc. **Elő rendbeli bizonylágokrol eddig elég,**

Másic rendbeli bizonylágimat vessem az Istennecc igazságbol,

bol. Tudnunk kel penig, hogy noha az Isten irgalmas, mind az által vgy irgalmas, hogy azonban azért meg kiuannya, hogy az ő igazságanakis elég legyen az bűnert. Bizonyos dolog azért, hogy az Vt Isten senkit kegyelmeben be nem veszen, es senkinek bűneit megh nem bocsáttya, mind addigis vala mig az ő igazságanac, bűneiert ember eleget nem teszen. Immar penig soha ezac egyyetlen egy ember sem talaltatic, ki bűneiert az Istennek igazságanac eleget teheszen, hanem ezac az egy közben iaro, es meg valto Christus Iesus az, ki tökéletesen eleget tót az mi bűneinkert, es az mi adosságinakat mi erettűnc meg fizette. Ackor (mond Z. David Psal. 69. v. 5.) azt fizetem vala meg, az mit el nem ragattam vala, Nincsis ez á Christus elég tetele, az Istennek igazságanac ellene. Mert mint az kölczön ado ember, meg elegszic velle, ha az ő adosságot eppen meg fizetic neki: azt akar az ados fizesse, f. akar mastól kerie kölczön, vagy mas adgya megerette: azonkeppen Istenis meg elegszicezzel, az ő zent fiuac elég teteuel. No azért ezból az Istennek igazságaból, rend szerent ilyen bizonságokat hozoc ki.

Először: ha az igaz, hat nem illic az ő igazsághoz, hogy az Christusban egytzer meg fizetet adosságinakat, kettzer fizetesse meg velűnc. De az Isten igaz 2. Par. 12. v. 6. Psal. 7. v. 12. Job. 8. v. 3. Nem illic tehát az ő igazsághoz, hogy az mely adosságot az Christusban egytzer meg fizettunc, kettzer fizetesse meg velűnc. Miért hogy az Christus eppen es tellyesen, eleget tót, az ő kinszenvedesuel, es engedelmessege nec erdemeuel, az Istennek veghetetlen igazságanac, es abban megis nyugot az Istennek igazsága, Matth. 3. v. 17 & cap. 17. v. 5. 2. Pét. 1. v. 17. Ephes. 1. v. 7. azt mondom, hogi ha az Christus tökéletes elegtetele kiűt, meg mas fizetstis kiuan, holtoc vranis Isten az hiuektól, az purgatorium tűzben, tehát igaz sem leszen kitauol legyen. Mert az Istennek igazsághoz az nem illic, hogy egy adosságot, kettzer fi-

teffen meg, Mint szinten vilagy mod szerentis, hamis ember
volna az, az ki az egytzer meg fizettetet, es ő magatclis ioua
hagyatot adossagot, másfzoris meg akarna venni, az ados-
son: es ismeg Istentelen bito volna, ha ki meg mas büntetes
his kianna, azért az vetekert, mellyert elegendő keppen
meg büntette volna ma egytzer az bünöft. Hogy penig az
Christus eleget tót legyen az bünökert, affele bizonsággal
zakua az iras, ide hatrab hozokis elő benne es szinte ő mago-
kis az mastani papistac meg engedic azt, mint Bellarminus bol
meg tertzic lib. 4. de Christianima cap. 8. & lib. 1. de purga-
tor. cap. 10. & de indulgentijs lib. 2. cap. 10. Annakokaert
holot az iras arra tanit, hogy az Christus az mi büneinkert,
tót ez egez vilag büneiertsis eleget tót, es az Istennec igassaga
meg engedtelte legyen, niluan vagyon, hogy Isten az ő kegy-
elmeben be vót, es az Vt Iesus erdemhez ragazkodot em-
bertől, valami mas eleg tetelt, vagy it, vagy az mas vilagon
purgatorium tüzeben nem kiuan. Es az ki ezt fogya Istent,
hogy az tüzben valo kinnal, tetertne eleget ot, az lelekel az
bünert, az hamissággal vadollya az Istent, vgy mint ki kettzer
fizetterne meg, az egytzer meg let adossagot, es kettzer bün-
tetne meg az egytzer meg büntetet vetket.

Másodszor az Istennec igassaga öröcke valo, es veghetet-
len, azért ha ki az ő tellyes igassaganac, vagy it ez vilagon
ezelekedetiuel, vagy purgatoriumban az kinnal eleget akar
tenni, szükség hogy, ha sonrtban vettetikis, meg üsse az I-
stennec igassaganac mereteket, mert ha ahöz egyenő, vagy ha-
sonlo nem leend, soha semminemü kin annac eleget nem te-
het, es ez az oka, hogy az karhoztac mind öröcken öröcke kin-
lodnac pokolban, es mind az által soha ki nem szabadulhat-
nac, mert mind öröcke fizetis, az Istennec öröcigassaga sze-
rent valo büntetesi, de soha veghez nem vihetis fizetesi.
Az Iesus Christus aldozattyanal tób eleg tetel, az Isten igas-
saganac soha sem volt semis leszen, hanem tudom minemüi
nagy

nagy kint szennvedneis az lelec purgatoriumban. Mert az Istennek öröcke való es tökéletes igasságának, az ideig való, es nem telyes kint eleget nem tehet. Írul azis ide: miért hogy az Istennek igassága, ezt kiannyá. Ezech. 18. hogy az mely lelec verkezé, az halljon meg: es azért az ő Z. fiának, leg tetele kiüül, semmi, kint nem akarja, hogy az bűnert elegettehesse. Az ki tehat az Christus egy aldozattyának es demeuel meg nem elegszic, az ha mind öröcke eghis, de soha bűneiért eleget nem tehet, mert az igasság az verkesnee kiannyá halalat.

Harmad rendbeli bizonyágimat veszem, az Christus tiztiből, eleg tetelebol, el aldozattyabol. Először azért tudnunk kel hogy ez az Iesus Christus egyedül meg való, iduözető, es közben iaronc az irasnak imez bizonyagy szerent, Esa. 43 v. 11. En vagyoc en vagyoc (vgy mond az Vr Christus) az lehova, es en kiüülem ninczen mas iduözető. Is meg cap. 63. v. 3. Az próft ezac egyedül niomtam, es az nepe között ninczen en velem ferfi. Mi legyen penig az próft niomni. Z. Ianos Apoc. 19. v. 13. meg magiarazza, es az mindehíró Isten haragyanac prófe niomasának mondgya lenni, Vgy hogy egyedül niomni az próft, annijt tegyen, mint ha azt mondaná, hogy az embereknek bűnökkel meg bantatoc, es felgeriesztet Istennek örök igasságának, en tötrem egydül eleget az bűnökert, s azért mondgya Z. Peter Aa. 4. v. 12. hogy az Christus kiüül nincz masba senkibeis az idueffg. Azértis mondaticegyedül lenni közben iaronc 1. Tim. 2. v. 5. Ezekbol azt hozom ki hogiha embert az purgatorium tűze tisztitya meg, s az által mennec Istenhez az lelkec, tehat az purgatorium tűzeis, valami közben iaro, es szabadito tűz leszen. De Isteneleneg ezt ezac megis gondolni, holot egyedül ezac az Christus meg való, iduező, es közben iaronc. Isteneleneg tehat effele purgalo tüzet adni tarsul, az Christus érdemehez.

Masodszor ilyen erősségis lehet it. Ha az Christus egy al-
dozattyanae elég teteleiben, tellyes valtságunc vagyon, min-
den bűneinkből, es azoknac öröcke es ideig valo büntetesi-
ből, tehát ezac haszontalan az purgatorium tüze, mert im-
mar az hiuccaz Euangeliumban hit által, az meg igazulaskor,
meg nyertc annac boczanattyat, az miért őt kellene főzetet-
nyre. De az Christus egy aldozattyanae elég teteleiben, tel-
lyes valtságunc vagyon minden bűneinkből, es bűneinknec,
öröcke es ideig valo büntetesi-
ből. Haszontalan tehát az pur-
gatorium tüze, es azért ezac ingyen sem kellene, ha kőn, ha-
ioknac karos nem lenne, az Baratoknac á purgatorium tüze-
uel (mely ingyen sinczen) iyezgetnyec, es győrtenyec az sze-
geny emberec elker. Hogy pedig az Christusbán mind meg-
nyertűc, es el vegyőc azokat, mellyekert amot kellene kinod-
nunc, es hogy tellyes valtságunc legyen ő benne, affele bizon-
saggal teli az iras. Minec vtanna az Istennec fia, az emberi
elég teteleket, érdemtől meg szortotta volna, es ezt az elég te-
telnec diczeretit, ezac maguac tulaidonittya monduan, Esa.
43. v. 24 & 25. szolgaltattal engemet, az te bűneidben, az te
altnoklagidban faradoztattal engemet: En vagyoc en vagyoc
az, ki el tór-óm á te altnoklagidat, en erettem, es az te bűne-
idről meg nem emlekezem. Is meg cap. 53. v. 5. ő sebesíte-
tet meg az mi altnoklaginkert, az mi bűneinkert ő lanyargat-
tator meg, az mi bekefűgünk nec bűntetese ő raita, es az ő se-
bejűel gyogultunc meg. Mi mindnoiaian mint az iuhoc reue-
ligettűnc, ki ki mind az ő vtara tette, es az Vt ő rezia tette
minékűnc minnoiaian az mi altnoklaginkat. Dan. cap. 9. v. 24.
Az Christus el iouetelyről iouendólte vólt, hogy akkor ve-
get venne az bűn, el tőreltetnec az altnoklag, es meg hozat-
tatnec az öröcke valo igazsag. Erről mondgya Zacharias
cap. 9. v. 11. hogy az ő Testamentomanae vere által hozna ki
az sagyokkat az víznekűl valo cobol.

Igy az Vñ Testamentomis erről niluan valo bizonyosagot
telzen

teszen Matth. 1. v. 21. Hiuod az ő Neuet Iesusnac, mert ő
szabaditya meg az ő neper az ő bűneiből Ioan. 1. v. 29. Ime
az Istenec baranya, ime ki el veszi ez vilagnac bűneit. Mond
Z. Peteris Aët. 10. v. 43. Ennec az Iesusnac, az Prophetac
minniaian bizonsagot tesznec, hogy bűnőc boczanattyat ve-
szic minniaian, az ő neue által valakie hisznec ő benne. Aët.
20. v. 28. Isten az ő Anya Z. egyházat tulaidon vereuel val-
totta meg. 2. Cor. 5. v. 21. Azt á ki bűn nem tőrt vala, mi
erettűnc bűn el uenő aldozatta teue, hogy mi Istenec igaz-
saga lennec ő benne. Gal. 3. v. 13. Ismeg mond: Az Chri-
stus váltot meg minket, az tőruennec atkabol, atocka leuen
mi erettunc. Colos. 1. v. 14. Az Istenec fiaban vagyon vált-
sagunc, az ő vere által, es bűneinknec boczanattya, azért mo-
ndgya hatrab cap. 2. v. 13. & Ephes. 2. v. 1. mikoron ti meg
holtatoc volna az bűnőkben, es á ti testeteknec környülme-
teletlen segeben, egyyetemben ő velle (az Iesus Christussal)
meg eleuenitet, meg engeduen minékunc minden bűneinket,
el tő: őluen az mi ellenűnc valo kez irast, es azt fel fezetuen az
kereztűsra &c. Heb. 7. v. 25. Meg magiarazuan az Christus
őrőc Papfaganac hasznat, mond: honnan tellyesen, aug ő: őc-
ke iduezethetis azokat, kie ő általa Istenhez járulnac, mind es
koron eluen az ő erettec valo könyörgesre. cap. 9. v. 12. Az
Christus az ő tulaidon vere által ment egirzer be az zent he-
lyre, ő: őc valtsagot talaluan, Ismeg v. 14. Az Christus vere
meg tisztitya az mi lelki ismeretinket az halalos czelekede-
tinkből, az elő Istenec valo szolgálásra. cap. 10. v. 13. Az
Christus á bűnőkert egy aldozatot aldozuan, mind ő: őcken
az Istenec jobian ül. v. 14. Mert egy aldozattal, mind ő: őc-
ke tőkeleteffike tőtte azokat, kie meg szenteltetnec. Azert
mondgya Z. Peteris 1. Epist. 1. v. 19. hogy az artatlan es fer-
telem nélkül valo barany Christusnac dragalatos zent vere-
uel váltattunc meg. Mond Z. Ianosis 1. Epist. 1. v. 7. Az
Iesus Christusnac, az Istenec fiának vere, meg tisztet minket

minden bűnből. Ísmeg. Apoc. I. v. 5. Az Christus szere-
tet, es meg mosogatot minket az mi bűneinkből, az ő vere-
stet. Cap. 7. v. 14. Apoc. Eze az az nagy nyomor-
tulásból iórtenece ide, es meg feierittette az ő sfoláiokat az
barannac vereuel. Ezekben es az írásnac több helyeibennis,
bűneinkből való telles meg valtság igertetic, arról pedig csak
egy bőrtü, egy gry, egy iže ninczen, hogy meg valami telze, az
mi valtságunknac hatra maradna, kiert az purgatorium tüze-
ben kellene gyórtetni. Holot azért örök es telles valtság
az Christus egy aldozattyanc elég tetele, ki aloszic es süstben
megyen az purgatorium tüze.

Harmadszor hogy abbanis bizonyos legy, hogy az Ve
Christus egy aldozattyanc oly elég tetele vagyon, mely nem
csak az bűnnec verkeiert, hanem az vereknek meg büntetefe-
iertis elég legyen, im aztis meg bizonyitom mar. Az Papi-
stac czoda zurzauar erdelemben vadnac, az Christus kin szen-
uedeseneccerdeme felől. Nemely azt alytya, hogy az ereden-
dő bűnert való volt, de á czelekedet bűneiert az Mife vagy-
on. Illyenszabasu Aquinas Thomas in opus: de sacram: al-
taris cap. 1. Nemellyec aztis tartottac, hogy eleget rőt vgyan
Christus, az czelekedet nec bűneiertis, az verekre nezue, de
az büntetefse nezue nem tót: es azért ha szinte Isten az bűnt
meg boczattyais, de az büntetefst meg kiuannya erde. De
mind eze ellen, tudgyad keresztien Ember, hogy az írásnac
ollyan helyei, kie az Christust az mi bűneinkert, kint halalt
szenuedet nec, fel feszittet nec, es veret ki öntöt nec mond-
gyac lenni, azt bizonyityac, hogy Christus Vruc az bűnnel
edgyut, az bűnnec büntetefetis, fel vörte magara, es valo-
sagoston el szenuette, midőn nem csak az ő Z testenece, es ta-
gainac szörnyű szaggattatafat, hanem az halálnac faldalmi-
az pokolnac gyórtelmit, es rőrtetefstis ezette az kerben,
mely miat verrel veritekezet, es az keresztannis mikor kial-
totta, En Istenem, En Istenem, miért hagyat el engemet Mind
kettő,

kettőiert eleget tót azért, az bűnert, es annac meg érdemlet
büntetéseiert. Noha penig az ő kin szenuedese idrig valo
volt. mind az által miert hogy veghetetlen, es öröcke valo
szemel szenuede, ez okaert veghetetlen érdemeis vagyon az
ő szenuedesene, eleget tót az lstenec őtör igazságnac, es
nem czac az bűnből, hanem annac meg érdemlet büntetése
iertis eleg. Vgy hogy az kik nec lsten az ő Z. fiaac halaltat
bűnöket meg boezattya (megh boezattya penig minden ő
benne hiuónec. Aét. 10. v. 43) azzal az bűnnec meg boeza
tasaul: egyetemben büntetéseiertis el engedgye.

Ennec bizonyitalara valo erőffegec imezec. Esa. 53. v.
5. az mi bekeffegünknee büntetese ő raita. Ez igekben az
Propheta im nílvan ielenti, hogy lsten az ő Z. fiat az mi bű
neinkert meg fanyargatta, hogy az által nekünc bekeffegüne
lenne, szaz ő sebeivel mondgya, hogy meg gyógyültünc. Hat
nem fanyargat purgatoriumban. Ofas cap. 13. v. 14. az Mef
sias kepeben így szol, az pokolnac kezéből meg váltom őket,
meg szabaditom őket az halalbol, te halalod leszec ő halal, te
dögöd leszec ő pokol. Ez igekben ielentetic, hogy az Chri
stus halalual szabaditot legyen meg minket az halaltol, es po
koltol, es hogy az halal es pokol ellen győződelmesec vagy
unc az mi Vruac Iesus Christus által, mint Z. Pal 1. Cor. 15.
v. 57. magyarázza. Hat az büntetéstis el vörte, nem czac az
bűnt. Fogva vitte mar az mi fogfagunkat Pál. 68. v. 19. E
phes. 4. v. 8. es megh föztuan az fiedelemsegeket, es hatal
masságokat. Colofs. 2. v. 15. nílvan mutogatta, győződelmes
leuen azokon önnön maga által. Etről mondgya az Apostol
Heb. 2. v. 14. az Christus meg testfűlesene ilyen basznat:
hogy az ő halala által ronraia meg azt, az kince az halalon
bitodalma vala, az őrdögöt, es meg szabaditana azokat, kik
az halalnac (ideig es öröcke valonac) sefelme miat, egesz ele
tekben szolgálat alatt valonac. Mond Z. Palis Gal. 3. v. 13.
Az Christus váltot meg minket, az törvenneek atkátol. Hat
nem

nem ez az büntől, hanem az atoktolis kire büntetéstől mel-
 tocvale, ő szabaderot meg minket. Mely mondasal agy-
 on veri Z. Pal az purgatoriumot, Mert ha meg szabaderot
 Vranc minket, az Z. Pal mondasal szerent, az törüennec atka-
 tol, hat meg szabaderot effele purgatoriumi tűztőlis. Mert
 auagy az törüennec atka alatt foglaltat be purgatoriumis, a-
 uagy nem. Ha ot nem ertetic, ezac kesz cziganfag lenni tani-
 tani. Mert valaminemü bünteteseckel ideig es öröcke valok-
 kal, szokta lsten az törüennec által hagoit meg ostarozni, mind
 törüeny atkanac mondatnac azoc. Ha azért az törüeny ellen
 valo büntet kinlodnac az lelkec purgatoriumban, hat az tör-
 ueny atka neue alatt, az purgatorium kinnyaris ot kel erteni,
 mert ha ot nem ertic, ezac semmi leszen azzal valo fenegete-
 sec, miert hogy ollyal feniegetic az embereket, mellyert lsten
 atkot nem boezatot reaioc. Ha penig az törüeny atkanac ne-
 ueziti alatt ertetic az purgatoriumban valo kinis, tehat vgyis
 füstben megyen, es el alofzic az á tiztito tűz. Mert ha Chris-
 tus Vranc meg szabaderot minket az törüennec atkatól, az
 purgatorium törüennec atka) tehat meg szabaderot az tör-
 uennec attól az atkatólis, mely az purgatorium tűzeuel fenie-
 getne, ha szinte valami ollyan tűz volnais, maga nincz. Mit
 feniegetic tehat, az Christus Iesus tókellertes meg valtsaganac
 nagy gyalazattyual, az purgatorium tűzeuel a Papistac az em-
 bereket, ily nistuan valo bizonsag ellen?

Masurtis Rom. 5. v. 9. azt iria Z. Pal, hogy mi meg iga-
 zettatuan az Christus vere által, meg szabadulunc az haragtol
 ő általa. Ismeg. 1. Thes. 1. v. 10. hogy az Vr Iesus ki raga-
 dor minket az iouendő haragbol, kerdem azért ha lsten ha-
 ragyabol szenuedneke ot az lelkec, vagy nem? Ha lsten hara-
 gyabol tehat immar affele haragtólis meg valtot minket az
 Christus. Ha penig nem lsten haragyabol, tehat ezac alom
 az mondgyuc, valamit hiuelieznee az purgatorium felől, mert
 lsten az Mas vilagon, az kit meg büntet, azt haragyabol bün-
 geti,

teti. Szent Iános is azt monda, elő leüleben, hogy az Christus vere minket minden bűnből meg tisztít. Ha pedig meg az bűnert purgatoriumbanis tisztított, tehát az ő Z. vere meg azt, nem tisztította volt meg, minden bűneből, és így meg hamissul az Z. Iános bizonyság tetele, ki hamis nem lehet. Ezekből (mert hofzfu volna erről az írásnac bizonyságit mind fel forgatni) akar kijs meg értheti, hogy az Christus egy aldozattyannac oly nagy érdeme vagyon Istennec előttrő, hogy az kie ahoz igaz hittel ragaszkodnac, azoknac mind bűnöknek, s mind annac bűntetesenec kinnyat el engedi Isten, az ő Z. fiának (ki azokert eleget tör) halalanac, és tökéletes engedelmeslegesenec érdemeiert. Te azért szegény bűnös ember alazd meg magadat, és az Publicanussal keried az Istent, hogy ez az ő Z. fiának keferues kinnyert legyen kegyelmes te hozad bűneidről. Ezt ha czelekeded, soha meg nem czalától.

Negyed rendbeli bizonyságimat veszem az Yr Christus igeretiből mellyeket az hiueknec tör. Mert az mint előbbis mondam: az írás az embereket két rendben adja előnkben: auagy hiuec auagy hitőtlenec az emberec. Az hitőtlenec felől niluan mondgya hogy el karhoznac Mat. 16. v. 16. sőt hogy mihelt ki megyen lelkec, azonnal pokolra viteffene az kazdag peldaiaual megis bizonyította Luc. 16. v. 22. Az hiuec felől pedig azt mondgya hogy iduezulnec, és niluan mutatya az Lazar peldaiaual es toluetiaual, hogy mihelt meg halnac, leg ottan az öröc életre megyen lelkec. Ezt hogy így legyen nem czac igeri, hanem vgyan esküesselis fogadgya Christus yrunc Ioan. 5. v. 24. monduan: bizony bizony mondom ti nektec, hogy az ki az en beszédemet hallya, és hiszen annac, az ki engemet el küldöt. öröc elete vagyon, és **ITELETRE NEM MEGYEN**, hanem az halalbol életre ment által. Immar pedig minden hiuóc hallya az Christusnac igeiet, es hisz nec annac ki ötet el bozatta, Ioan. 10. v. 16. Annac okaert

F

min-

minden hiuóc az halálból igyenefen be mennec, az ó óc életben az purgatoriumbe i itillet, es kin nélkül.

Im hallod it, hogy Christus vrunc, az meg holt hiueket, fel szabaditja a ielettről, nem mennec tehát purgatoriumban, mert iam purgatoriumotis büntetefnec itelő helynec tartyac az Papistac, olynac az hol nem az Isten nec irgalmassag nac, hanem az ó igassag nac volna helye, mint Bellarminus iria lib. 1. de indulg. cap. 9. Attolis tehát szabadosoc az hiuec, es mikor meg halnac, igyenefen effele kinloda miat való kefedelem nekül, az óróc életbe mennec be. Altal ment (vgy mond) az halálból az életre. Nem azt mondgya, hogy ióuendóben megyen altal, mikor tiz, 20. 60. 70. &c. elatedig meg kohollyac purgatoriumban, hanem altal ment azt mondgya. hogy meg murassa velle, hogy semmi effele ideig, vagy órócke való kint, nem szenued nec az hiuec holtoc vran, hanem mihelt meg halnac, az zonnal az halálból igyenefen életre mennec altal. Ezt bizonyitya masuttis Vrunc Ioan. 6. v. 47. Bizony bizony mondóm tinektec, az ki hizen en ben nem óróc elete vagyon. Arrais meg tanit az iras, hogy az ó benne való hit alta lehesfune Isten nec fia mint Z. Ianos cap. 1. v. 12. mondgya, s ó általa vgy vehettyuc el az óróc életet. Immar miért hogy meg most Isten nec fia i vagyunc 1. Ioan. 3. v. 2. ebből Z. Pallal azt hozom ki, Rom. 8. v. 17. hogy ha immar meg most Isten fia i vagyunc, tehát vgyan most órókófiis vagyunc az Isten nec, es az Christus nac órókós tarsai. Semmi nem kesel tehát meg, hanem holtunc vran, mingyarást el veszfűk, az mi óróksegűnket, az óróc életet, mellyet Vrunc esküűffel igert az ó benne hiuóknec. Iarul ehez azis, hogy Vrunc, minden ó benne hiuókról közönsegeffen senkit ki nem rekeztuen így szol, Ioan. 4. v. 13. valaki iuandic az vízben, mellyet en adoc neki, soha órócke nem szomiuhozic. Imeg cap. 6. v. 35. en vagyoc az élet nec keniere, az ki en hozzam ió, nem ehezic, es az ki en bennem hiszen, soha nem szomiuhozic

hozic. Vessd őzue ezzel az mit az Papistae purgatorium felő
tanitnac, s tellyességgel ellenkőzni találod. Mert őc azt mond-
gyac, mint Aquinasbol lib. 4. dist. 20. q. 1. (ahol az purga-
toriumbeli kinoc ez világi minden kinoknak felyűil haladafag
az igen chező es szomiuhozo ember peldaiuual akarja bizo-
nitani) es töb Papistae irasabol meg tetzic, hogy az purga-
torium tüzeben az lelkek, soe esztendőkigis, sőt neha ezer
vagy ket ezer esztendeigis (mint discip. de sanct. sermone 46
iria) nagy szomiufagot es kint szenuednec. Ki ha vgy vagy-
on, mint lehet igaz az Christus igereti? Ha penig igaz, mint
hogy igazis az mit ő Z. felsege mondor, latni valo hogy ha,
mis az mit az purgatoriumbeli kinokrul beszelgetnec.

V. Rendbeli bizonsagomot vesszem, az toluainac peldaiu-
bul Luc 23. v. 42 43 kiről azt oluassuc, hogy eleiben gon-
nosz leuen, halalakor az kinban az keresztfan tere meg, s me-
gis paradiczomban mene, maga ha valakinec purgatoriumba
kellet volna menni holra vtan, ez miert hogy eleiben gonosz
volt, ha valami olyan tűz volna az mas vilagon, meg erdem-
lette volna. Aranzomis hogy ha ez toluai valamely Papistae
hoz ment volna, tancz kerdeni, bar meg terefe vtannis, pur-
gatorium tüzeze igazitor tac volna tisztulni, mert ha a toluai
most, halala orajan meg kerdene őket, bar meg terneis oda
assele küldenec. De im meg tanit Z. Lukacz, hog mikor az Vrat
kerne, emlekezne meg tolla, mikor orfagaban be meñe, leg
ottan ezt feleli az Vr ü neki, bizony mondom teneked, ma
en velem leszel paradiczomban. Ez peldabul igen szep kő-
vetközéssel az iő ki, hogy miképpen az toluai, pœnitentiara
teruen, es az Christuñac könyöröguen, sem mi tűzre nem
ment, holta vtan: azonképpen az töb meg terő, es az Chri-
stushoz igazan folyamo emberec, sem mennec purgatorium-
raholtoc vtan, hanem igyencsen menyorszagban,

Harodic rendbeli bizonsag vetetic, az meg igazulafnac
ezendes allapattyabol. Az Isten elót valo meg igazulafunc

vgy irattatic meg hogy az meg igazultaknal bekefeget, es ő
 rómet, fiui bizodalmat szerez es őket minden szolgay fele-
 lemtől meg menti. Mint imez helyekből meg tettzie Rom.
 5. v. 1. Meg igazitratuan hitből bekefegűne, vagyon, az mi
 Vruc Iesus Christus által. Az Istenec orszogatis cap. 14.
 v. 18. azon leucieben igazsagnac bekefegnee, es Z. Lelekben
 valo örömnec iria Z. Pal Zacharias á Z. Lelec által ige-
 kel Luc. 1. v. 74. felőlőc, hogy megh menekeduen minden
 mi ellenszegink nec kezéből, felelem nekül szolgallyunc ő ne,
 ki szentsegeben es igazsagban. Mond ismeg Z. Pal Rom. 8.
 v. 15. 2. Tim. 1. v. 7. Gal. 4. v. 5. Nem vőttetec á szolgat-
 nac lelket, ismeg az felelemre, hanem az Isten fiainac fogadot,
 saganac lelket, ki által ezt kiáltiuc, Abba, mi szerelmes Atyanc,
 es vgyanott Rom. 8. v. 23. ezt mondgya rolloc, hogy kiuan-
 sagal varnac az ű testek nec meg szabadulast, az az, testi ha-
 lalokat. Mind ezekből es á Z. irasnac hasonlo helyeiből, hol
 az Isten fiainac meg igazulasoknac haszna irattatic meg, ez iő
 ki, hogy auagy nem kel az meg igazult emberek, az purga-
 lo tűzzel holtoc vtan fenegetni, hogy szabadosoc leheffene
 az felelemtől, bekefeget es örömmel varhassac halalokat, es
 bizodalommal felelem nekül, szolgálhassnac az Vruc: (mert
 az fiui felelem meg kiuantatic) auagy ha meg nemely hiuck-
 nec holtoc vtan, oly rőtenetes nagy kinokat kel feiőkre var-
 nyoc, mely minden ez vilagy kinokat folytül halad, es á mint
 Thomas alitya loc, supr. citato melynec az leg kissebic kinnyais
 nagyub minden ez vilagy kinnal, tehat lehetetlen dolog, hog
 az Istenec felelem nekül szolgallyanac, mint Zacharias enek-
 li, hogy örülheffene, es bekefeget leheffen (hanem ha te, ot
 bekefeget alirasz lenni ahol soc kinoc vanna) es kiuanua ke-
 uanhasac halalokat, ertuen ki nagy kinokra menendőc.

Hetedic erősség vetetic az meg holtac felől valo irasokból
 Z. Pal 1. Thes. 4. v. 13. es Z. Ianos Apoc. 7. v. 16. cap 14.
 v. 13. irnac az meg holt hiucc felől, de czac egy iget sem mond
 nac

nac purgatoriumrul. Es Z Pal vgyan azt írja hogy nem akaria, az halottrac felől, tudatlanfogban lenni, az Thessalonika belieket. Azonban ha el oluafod az purgatorium tűzenec ezoda nagy szerenczétlenlegere, nagy halgatasban vagyon, az meg holtaknac tűzben tisztulafocfelől. Ha edgyit kelleit volna penig az purgatoriumrul szolni, it szükség lőt volna. Mert vigasztalni akarja őket, az ő nyugouafokból es fől ramadafokbul vott erőflegeckel. It ha tutta volna hogy nemellyeknec nincz nyugouafoc, tehát meg írta volna nekie, hogy az kiknec lőlők purgatoriumban olyan iszonyu kínokat szenuednec, azokra visellyenec gondot, mondaflanac Mifer erettec, vagy mas alamisnauai segeczec őket. De semmit erről nem szol. Z. Ianosis, az meg neuezet helyeken, semmi kint nem módgya hogy szenuednec, sőt azt mondgya hogy sem ehez nec sem szomiuhoznac, es sem nap, sem semmi H E V S E G nem súti meg őket. Holot az Purgatorium tűze rettenetessen egyheri (ha igaz az mit írta felölle) es gyótri az lelkeket. Ha trabbis azt mondgya, hogy mostantul fogua bodogoc legene az Vrban meg holtac, es hogy nyugodnanac az ő munkaioktul. Immar minden hiuec az Vr Christusba halnac meg. 1. Thes. 4. v. 14. 1. Cor. 15. v. 18. Azert minden hiuec bodogoc mostantul fogua, mihelen az vrba ki mulnac ez vilagbul. Ez hely menykőgyanant vagyon, az purgatorium tűzenec. Mert it az Z. Lelec, az Vrban meg halo hiueknec, bodogofogot, es minden munkaioktul valo meg szabadulast, es nyugouast iger (holot purgatoriumba mincz nyugodalmoc) azon oratul fogua, melyben az vrban el alufznac. Ezoda dollog azert, hogy az iras ellen, ilyen tüzet talaltac, mely gyala zattyara vagyon az VR Christus erdemene. Mert azt tartyac, hogy az ki szert teszen az Indulgentiakra, az ha meg halis elkerüly azt a tüzet, es hogy az ki ot vagyonis, Mife mondaflal, es egyeb ez vilagy emberektul erről lőt segetseggel hamarab meg szabadulhat onnat, vallyons az mindenható Christus.

nec miért nem czelekedheti azt, kin szenuedese nec érdeme, azokkal kie ahöz igaz es eleuen hittel ragazkodnac: De az dologra terec.

Annakokaert miért hogy Z. Pal ahol az halottakrol fol-
lis, semmit az purgatorium felől nem emlekezie, őt azt mond
gya Rom. 6. v. 7. hogy az ki meg holt az meg igazittatot az
bűnűl: Miért hogy Z. Pálal Esai. 57. v. 2. azt bizo-
nitya hogy az igaz mikor meg hal, bekefegre megyen: miért
hogy az bő czis lsten kezében, bekefegben monda őket len-
ni, es az halalmeggyőtreleme nélkül: Annac fő ötre miért hog
az Z. Lelóc, Z. Lános által, bodogoknac monda az Verban
meg holtakat mstantul fogua, es hogy nyugodnanac az ü sa-
ratlagokbol: miért hogy semmi heufeg nem süti meg őket,
mind ez őkbűlis vilagossan meg reitzie, hogy az Z. Lelők nec
ily foc bizonyagy ellen, semmi helye nincz az purgatorium-
nac.

Nyoltzadic bizonyag vetetic az vtolfo iteler nec megh i-
ratabol. Az kie az vtolfo iteletkor eleuenőn talaltatnac Az
hiuec minden purgatoriumban valo menefnelkül, eggül ed-
gig mind nistian az őróc elerben boczattatnac be. Az hitót-
lenőc az őróc tűzre küldetnac. It semmi közep, vagy az ő-
róc eler es az Gehenna közé valo, harmadic helyről purga-
toriomról ninczen emlekőzet. Lesznecackoris az hiuec kő-
zül, kie boczanando bűnben talaltatnac. Vallyon azoc mi-
kor mennee tisztulni Purgatoriumban: Tudom Bellarmi-
nus lib. 2. de Purgatorio cap. 9. azt tartya vgyan, hogy czac
itelerig leszen az purgatorium, az vtan nem. De ezzel meg
ennekem eleget nem teszen. Mert holot az Christus erde-
me, minden ő benne igazan hiuó, minden időbeli hiuekre es
gyarant ki teriedgyőn, eggyk nec sem mert többet mint ma-
siknac, s az lsten szómely valogato ne legyen, azt mondom,
hogy ha az itelet korbeli hiuec, meg menekedhet nec, az pur-
gatorium tűzetől, tehát az itelet előt valokis meg meneked-
gyenee

gyenec szükség. Mert az Curistus érdeme, egyarant érdemes minden időbeli hiueknec. De az itelertorbéli hiuec meg menekődnec az purgatorium tüzetől. Szükség tehát az itelert előt való hiueknekis meg menekedni. Annakokaert miképpé az vtolso itelet napian eleuenyen levő hiuec, az Iesus Christus kenszenuedesenecc érdeme által, fel szabaduluan mind az büntől, s mind az bűnnec ideig es öröcke való büntetefetől, igyenefen mingyaraft purgatorium nekűl be menne az öröc eletben: azon képpen vgyan azon, Iesus Christusnak kinszenuedesenecc érdeme által, az vtolso itelet előt elő, minden időbeli hiuekis, halalockor föl szabadulnac, mind az büntől s mind az bűnnec ideig es öröcke való büntetefetől, es leg ottan mindgyaraft Purgatorium nekűl igyenefen be menne az öröc eletben. Nemis illic az Istenec igazságahoz, hogy az itelet előt való hiueket, holtoc vtannis meg büntetesse vetkőkert, es meg ne boczassa az ű Z. fiact nekic, az itelertorbélieknec penig vgyan azon Z. fiact engedgye s az bűnert meg ne büntesse, mellyert az előt valokat meg büntete volt.

Kilenczedic es vtolso erőss gvetettetic, az Istenec oly fenyegetesiből, kikkel az bűnűőket fddi, hogy az bűnert miuel volna őket meg verendő. Az Isten nagy büntetefőccel fenyegeti, hogy mind testben lelekben, iz s az mas vilagon meg veri, az őtet nem tisztó őket, engedetlenegőkert es bűnőkert, mint latni való. Leuir. 26. v. 14. Deut. 28. v. 15. Tereu 2. v. 17. Baruch. 1. v. 20. Mal. 2. v. 2. Deut. 27. v. 15. 27. Gal. 3. v. 10. Ezec. 18. v. 20. &c. de sohol azzal ezac egy szoval sem fenyegeti, hogy holtoc vtan ha megh boczatanais is bűnűőket vgyan meg kinoztatna, purgatorium ba lelűőket. Maga bizony ha olyan rőrtenecces tűz vagon őt, az mint iriac, az attol való felelem, sokkal inkább meg tartoztat harra volna, az emberűőket az büntől, hogy sem az töb testi büntetefőc, betegseg, chseg, dög halat, pusztasag, rablag &c.

Micrt

Miert hogy azért az Istennek lólke, sem or az hol az idrig
valo büntetefőckel fenyegeti az embereket á büntert, sem ot
az hol az órócke valockal, nem tót semmi emlekezetótis, ar-
rul hogy nemellyeket meg holtoc vian purgatoriombanis,
az maradoc büntert meg volna saniargatando (maga eleg bő
szoual elő szamlallya az büntetefeket) az nap fenyenelis vila-
gosban kőuerkőzic, hogy czac embőri találmani, az Barátoc
konyhaiának halfnara gondoltatoc dolog legyen, az purga-
toriom, mely soha sem volt s. nemis leszen, czac az embőro-
ket czialogattac vele.

Ezekből már elegge meg tettzi (az első részben több bi-
zonlagokis vannak) az purgatoriomnac semmisege. Hogy
penig nemellyec így gondolkodnac hog menyországban sem-
mi tisztatalan es maculas nem mehet be. Sokan penig nem
szinten oly tisztac mikor kimulnac ez világbul, hogy meny-
országban mehetnenec, sem szinten oly igen fertelmessé ho-
gy pokolba valoc volnanac. Azert ez ilyen lelkek nec purga-
toriomban kely mennyőc meg tisztulafert, s úgy mehetnee
be menyországba. Az kic ezt gondollyac czac tudatlanlag-
ba vannak, az Christusban valo meg igazulafunc felől, es ma-
goc igazságot akarjac allatni, szazert nem elegendec meg az
hűt nec igazságaual, kic ellen ir Z. Pal. Rom. 9. v. 29. 30. Rom
10. v. 3. 4. 6. 11. 13. &c. Az iras azért mindeneket az bűn ala-
rekelt, es senki nincz, ki magat büntelen nec, tisztanac mond-
hatna Isten elot Gal. 3. v. 22. Rom. 3. v. 9. Prou. 20. v. 9. 1.
Iohan. 1. v. 8. Eccles. 7. v. 21. 1. Reg. 8. v. 46. 2. Par. 6. v.
36. Nemis halaz ember oly artatlanlagban meg, hogy vala-
mi bünt ne talalyon Isten benne, ha irgalmaságot meg von-
ta: es azért ű Z. főllege oly fő Papot adot minekűne, ki szét,
artatlan, tiszta, es bűn nélkül volna Heb. 7. v. 26. es kinec
papsaga órócke valo volna v. 25 es mind órócke iduőzithet-
ne azokat, kic ű általa, az Vr Istenbőz iarulnac, ez ű maga
által mosta el az mi bűneinket, Heb. 1. v. 3. mert az ű vere
tiszt,

tisztította meg az mi lelki ismeretünket esp. 9. v. 14. az halalos czielekődetőkből, es az ű vere, tisztet meg minket MINDEN BÜNBŐL mint Z. Iános mongya 1. Ióan. 1. v. 7. Apoc. 1. v. 5. Mert ű magatatta mi erőtűnc, hogy meg váltana minket, minden bűnből es meg tisztitana magának tulaidon sayat nepe, Tit. 2 v. 14. meg tisztituan hitből az mi sziucias ket. Aft. 15. v. 9. Miert hogy annae okaert az Christusbán hiűőc mindnsian bűnőc boczanattyat veszie, mint Z. Peter Aft. 10. v. 43. bizonnittya: Az kie pedig bűnőc boczanattyat nyeric azokat az iras bodogoknac mondgya. Psal. 31. v. 1 Rom. 3. v. 6. ez elő szamlalt bizonsagokból az iű ki, hogy ha az Christus vere tisztította, es mosá meg az hiűeket bűnők-
ből mint az iras bizonittya, tchar az Christusbán hiűőkne-
leszen halalockor annya tisztasagoc, lsten előt, mellyel be me-
hetnec Paradizomban, vgy hogy ne kelliesse purgatorium-
ban tisztulafert mennyőc, mert vgy hat nem tisztitotta vol-
na meg őket az Christus vere. De ez az tisztasag nem az ű
tulaidon artarlasagokból vagyön, hanem az Christus erdeme-
ből, kihöz hittel ragaszkoduan, meg tisztulnac bűnők-
ból az ű vere által. Ez vilagon kezdetie vgyan az á tisztasag az Z.
Lelőc által 1. Cor. 5. v. 7. 2. Cor. 7. v. 1. 2. Tim. 2. v. 4.
& 21. de ninczen minden fogyatkozás nélkül, mert mig le-
linc soha büntelenneec magunkat nem mondhattuoc, de ha
meg vallyuc bűneinket lstenneec, igaz es hyű ő f meg tisztet,
minket, az Christufert minden bűnből, es így noha mago-
kra nezue tisztatalanoc volnanae s nem mehetnence vgy be
menyorszagba, de az őket bűnők-
ból meg mosogato Chri-
stusbán tisztac mar, s be mehetnec az életre, mert az ű palas-
tyoc az barannac vereuel meg mosattatot, es fenyese, mint
Z. Iános bizonnittya Apoc. 7. v. 14.

Annac okaert ninczen semmi olyan Purgatoriomoc,
holtoc vran az hiűeknek, el hidgyed keresztyn ember. Hogy
pedig nemelylec purgatoriomot amaz helyből 1. Cor. 3. v. 15.

(ü pedig iduőzól de vgy mint ha az tűz által) akariac állatni
 czac semmi. Mert az á hel nem szol semmitis arról, hogy az
 hiueknec lelkec, az mas vilagon tűzben egettetnec, s ugy id-
 uőzólnec hanem szol valami egy olyanról, mely neminemő
 keppen az tűzhöz hasonlítani. Vgy hogy az tűznec igeie
 nem tulaidon iegyzeleben, de mint az arany ezüst, draga kő,
 fa, szena, pozdoria, mas ertelembe vetetnec, vgy azis me-
 taphoricē vetetie. Z. Agoston azó az tűzön, in enchir. cap. 68
 De fide et operibus c. 15. De ciuit. lib. 21. c. 26. De 8. quest. ad
 Dulci. q. 1. in Psal. 80. azokat az nyomorúságokat es kesertte-
 reket magázraza, mellyeket ember, it ez világ elteben féued,
 es erre hozza elő amaz mondást, az fazekiartónac edennyet
 az tűz proballya meg, az igaz embereketis az nyomorúság-
 nac kifertete. Nem vihetni azért ezt az purgatorium tűzere.
 Mert először it czac az tanetokról szol az Apostol, kiből kő-
 uetkezne, hogy tehát czac az tanetoc mennene purgatori-
 om tűzere, kit az Papistac sem engedne meg. Masodszor mert
 nem czac azokat mondgya mint ha tűz által iduőzólni kic az
 fundamentomra fat, szenat, czópót, rppitörtet, hanem azo-
 katis kic aranyat, ezüstöt es draga kőeket, mint Z. Agosto-
 nis gléz erősségl. Es így ez bülis az kőetközne, hogy meg
 az Z. Apostoloknak, es több szent tanitoknakis holtoc vran
 az Purgatorium tüzen kellyene által mennyőc. De ezt sem
 alitom hogy meg engedgye az Papistac, mert vgy az magoc
 valiasat ronranac vele, az super erogationac ezelekődeti felől.
 Harmadszor mert nem azt mondgya hogy purgatorium tüze
 által iduőzólnene hanem (quasi per ignem) mint ha tűz al-
 tal neuzei, iclöntuen az tűznec igeiet, mas ertelembe ven-
 dőne. De az Papistac nem mint ha tűznec, sőt vgyan valo-
 ban tűznec mondgya az purgatoriumis. Vtolszor azért nem
 illic az ü purgatoriumoc tűzhez mert az Apostol oly tűzről
 szol, mely mindeneknec meg proballya ezelekődetőket, es kit
 senki sem kerülhet el. De lam az Papistac azt tartya, hogy el
 kerül

kerülhetic nemellyec purgatorium tüzet, az Papatul vet indulgentiacaltal. Annac okaert nem illic az purgatorium tűzhez, hanem ez vilagy életben az test es az lelec az minemő nyomorulasagoc es kefertetecaltal, az szent lelőktől meg szokot engettetni, es probaltatni, azokra kel azt erteni es magyarázni. Így vetetic az tűznec neuezeti, Esa. 50. v. 11. Psal. 17. v. 3. 66. v. 10. 12.

AZ HARMADIK RVL.

Immar hogy az vtolso tanulasagra teriec, ezekből meg tanulhattyok, hogy semmi affele hely nem leuen, hol az hiuec nec lelke az testből valo ki menesek vtan győrtetec nem fűkölkőd nec az mi segetsegűnc nélkül, nemis kel eretec hogy az kinbul ki szabadullynac imatkoznunc. Mert meg mutatoc mar, hogy ezac ket hely vagy on az houa mennec az lelkec: Az Abraham kebeleben az edgye, oda mennec az hiuec lelke, es or nem szűkölkőd nec, az it előc segetsege nélkül. Masic az pokol, az houa mennec az hitőtlenec, azoknac sem niuit hatnac az it előc segetseget, mert pokolbul semmi meg szabadulas nincz. Nincz azert sohol az egefz Z. irasban, az Canoniceus könyűekben, az O es Vñ Testamentomban, czac egy börtű, egy ige, egy szo, egy igeret, egy paranczolat, vagy egy pelda nulla, hogy az megh holtakert imatkozni tartozzunc, vagy nekic hasznallyon. Vadnac vgyan mind az ket Testamentomban, socszip emléközetec es peldac arrul mint temetec el regenten az Patriarchae, Prophetae, Kiralyoc, es az vtan valoc, az ű halotttyokat, de nem tudom miczoda gonosz szerőnczeiőkel eser, az Papistaknac, sohol czac latattya sincz, hogy az megh holtakert ők imatkoztanac volna, maga ha ackoris így imatkoztac erőttőc, mint mast ily nagy hasgatasban eről az iras nem lehetőt volna. Tudgyoc aztis toudba, ki socszip intesec es peldac vadnac az Prophetaknal es Apostolok

nal, mellyekben vagy az egy mäsért való könyörgésre intie az embereket vagy az egyebekért való imatságról példakat hoznac elő. Ha az Isten igéiebol vagy on fundamentoma, hogy az lelkeknek purgatoriombol való ki szabadulafokért imatkozni tartozunc, vallyon mi lehet az oka, hogy az egy mäsért könyörgésre való intefeknre, es meg let példaknac ily számos sokaságaban, az Canonicus könyvekben, czac egy pelda sem talaltatic, az halottakért való könyörgéstől? Tudni illie, mert nem eltec vele.

Annac fölörte O Testamentomban Isten soc külömb külömb fele aldozatokat, hagiót volt szolgaltatni az bűnert, az vetőkert az Papert az Kiraliert az nepert bizonyos egy egy számeliőkert, az büntetelőknek eltauoz tatalsért, az mint hogy oluafsokis mikeppen aldozatokat tettec Isténec az dög halálnak, ehlegnec, hadaknac le czendefetefeyert, mely helekert soc volna mind élő hozni. Mi dolog tehát, hogy elfeleket Isten az purgatoriombeli lelkőkert bizonyos aldozatot rendelni, ha olly nagy hire volt akkoris az halottakért való könyörgesnek, mint mast vagion az Papistaknal? Bizoni azt hiszem latattia volna, az Canonicus könyvekbe ha akkoris Papista modon imatkoztac volna az halottakért. Vegezetre holot czac ez vilagon legyen az meg terefnec, büntől es annac büntetefetől való meg szabadulafnac ideie mint az irastanir 2. Cor. 6. v. 2. Gal. 6. v. 10. holot az halalkor osztan meg szűnic az kegyelömnec ideie sz az itelere iő elő Heb. 9. v. 27. vgy hogy valamely fele esendicackor az fa, ot marad meg Ecclesi. 11. v. 3. holot az vrbán meg holtakat, az ü eltekbe lőt czelekedetec kőuctie Apoc. 14. v. 13. nem azoc mellyeket holtoc vrbán, mas czelekedie etettec, holot az Christus itelőszekei előt, kiki mind azt veszi el, az mit az ü teste által czelekedőt, vagy iot vagy gonoszt, es nem az szerent á mit az lölke purgatoriomban szenuedőt vagy mas czelekedőt az kinban való lelekert 2. Cor. 5. v. 10. holot az itelet napian, nem azokat

azokat az czelekődetőket számlállyá elő vtunc Matth. 25. v. 35. mellyeket az purgatoriomban leuó lelkőkert, magoc vitrec veghez, hanem az mellyeket, mikor eltec ü magoc czelekettec: holot, az bölcz szűzec olait az bolondoknak nem adanac v. 9. holot Z. Pal az egymasert valo könyörgest aianluan, 1. Timot, 2. v. 1. semmit nem szol az meg holtac lelkekert valo könyörgestről: világossan ertheted belőle, hogy nem szükséges az halottac lelkeiert, az vegre hogy purgatoriombol meg szabadullyanac imatkozni.

Noha penig erről az irasban semmi parázolatunc nincz, mind az által az emberek neminemő egymashoz emberi io akarat szerint valo indulatbol, arra leptenec, hogy természet szerint, szeretuen azokat, kiktől tauol estenec, felőlőc valo szorgalmatosságbul, az meg holtakertis imatsagot kezdenec tenni. Ez leg először is az poganoc kőzöt kezdőt lenni, kie az meg holtakhoz valo szereteből, az ű aldozatyokbā, imatkoztac az halottac lelkekert, hogy az Strygia tobol az Elysius mezőre nyugodalomra meheffenec, mert azt veltec, hogy az ki kert nem imatkoznanac, nagy nyaualyaban volnanac. Homer. Odiss. 11. 12. Virg. Aeneid. 5. 6. Te penig meg erczed, hogy noha az O. es Vj Testamentombeli szentekis ezettec az ő halottakhoz valo io akaratot, s. ioris kiuantac nekic, de azért nem mertenec az halottakert, valo aldozatot szerzeni, az lsten igeie es paranezolatya nélkül. Iudas Machabæus meg czelekőde vgyan, mikor mar az Sidoc igaz vallasa, nagy változast vót vala, de mint hogy az O Testamentomban, az előtte valo szentec kőzöl, senki sem czelekőtte vala az előt azt, azonkeppen vtannais az Vj Testamentombeli, Apostoloc, es az ű ideiókbeli kőzöl nem czelekőtte senkijs, nem kőuetendő. Az vtan mikor az Apostoloc ideieről tauollan lettec volna az emberek, lassan lassan, egyszeris maszoris be cziusza masza, az kőrősztyenec kőzibennis az halottakert valo könyörges. Iollehet egy először az sem gonosz vegre, mint

ha purgatoriomból való szabadulásaért lenne, de végre addig neukeddec nagjobra, mind az mi időkig, hogy ez szokas iőueki belőlle, kiuel mast az Papistac elne. De mind ezek az Isten igelenekül lettec, mint mar az felső tanúfogokból meg reczie, az holmeg mutatam, hogy sem purgatorium nincs, sem az meg holtakert való imatfogot nem paranczolta Isten. Miert hogy penig nemely heleit az szent irasnac erre von szac a Papistac, im azokba rőüidedőn elő hozoe, hogy meg tudgyad, az veltő pereket azokkal nem segittetni.

Az Iudas Machabæus czelekődetit 2. Mach. 12. v. 43. az hol Machabæus az meg holtac büneyert aldozatot tetetet, nagyon hányac, es mutogattiac, De azkinec veltő perit vagy on, az ilyen nagy dolognac meg bizonytasara, vgyan czac ef fele elegtelen bizonylagotal lasson elő, s. hamareb el velti: Mert tsagadhatatlan dolog az, hogy nem Canonicus könyű az. Immar penig czac ez vilagy törvenbenis, ha valacki oly szemelyeket allat elő, kiketseges szemelyec, meg veric bizonylagokat. Ittis tchat miert hogy ketseges könyűből, akarac azt meg bizonytani, hogy az meg holtakert imatkozni kel, semmi hitele nem lehet. Bellarminus igen vgyon vgyan erre, hogy ki mence az ketsegből, de czac heaban, mert nagyob meltosagu emberec irtac, azt ű nallanal, mi ellőttünkis Apocryphusnac, az az, oly könyunec lenni, kiből az hit dolgac erőssitesere, semmi bizonylagot nem vehetnenc. Az Sardienensis Meliton Pispóc, Eusebiusnal elő szamlaluan az O Testamentombeli könyueket, Histot Eccl: lib. 4. c. 25. ez könyueket czac elő sem hozza, nem hogy az Canonicus könyuec közé szamlalna. Cyprianus in symboli Apost. expositione (kit némellőce Ruffinusnac tőlaidonitnac) elő szamlaluan, ez O es vy Testamentombeli, hitelre meltosagos könyueket, kiket az Z. leleccal tal meg irtatottaknac tartottac azoe közé né szá lallya, ez Machabæus könyueit sőt ily ir neuezet szerint felöl lőc, az Apocryphusoc közé szamlaluan: Quæ omnia legi quidem

dem in Ecclesijs voluerunt, non tamen proferri ad authorita-
tem ex his fidei confirmandam. Hieronymus in Prologo in
Prou. hasonsoul szolfelőle, mint Hilarius in praefat in Psal.
Athanasius in synopsi, Epiphanius Heres. 8. & 76. & duobus
locis demensur. & ponderib; ezec mind ki hadgiac azoc kő-
zól, az könyvec közól, mellicc meltosagosoc bizonfagi, es
azketseges könyvec közzé szamlallyac.

Origenes Eusebiusnal Hist. Eccles. lib. 6. c. 24. az Cano-
nicus könyvec Catalogu sabol ki haddia s. mastmond az Ma-
chabæus könyvei felől. Az Sidoknal sem tartatot tellies bi-
zonfagu könyvec, mint Eusebius, bizonittia Iosephusbol, lib.
3. Hist. cap. 10. szinte az 1. Gergeli Papis, moral, lib. 18. meg
vallia ezt. Ninczenec az Canonban, Lytanus in praefat: in
Tobiam noha Papis is volt, de tagadhatarlan keppen megh
vallya. Annac okaert holot oly bizonfag legyen az a könyű,
melynec el hitelre valo meltosaga ninczen, soha abbul az ha-
sottakert valo imatkozás nembizonittathatic.

Touaba, ha mind be kel azt venni az mit az a könyű meg
it, es iaul, rehat, az isten töruenje ellen valo dolgoc szarmaz-
nacki belőlle, mert minemű allapatia let legyen akkor az Sido
kőrősziensegnee, elegge, meg teczie azbul, hogy az soc ha-
daemiát, az pogánockal őszue elegyeduen, sokat az poganoc
töruenyeben, az sido Papoc szinten az sidoc kőzeis be vette-
nec. Am Iason az fő papsagert, hogy Antiochusnac kedue-
ben lehetne, pogan Gymnasiumot rakata, Ierusalembe, es
Herculesnac (kit az poganoc Isténec tartottac) tisztelegere va-
lo aldozatert, harom szaz didrachma ezüstöt küldte Antyo-
chusnac 2. Macha. 4. v. 9. 18. 19. Igy Onias az kiralytul va-
lo felseben aldozator teszen, az templomot meg pusztito He-
lyodorusert 2. Macha. 3. v. 33. Antiochus Eupatornakis ki po-
gan vala, meg engedec hogy aldozator tegyen, az Ierusalemi
templomban. 2. Mach. 13. v. 23. Rasisis cap. 14. v. 41. po-
gan modra maga meg őle magat, hogy pogan kezre ne iurna.

Miers

Miert hogy azért, oly időben elt Machabæus, melyben im-
mar, az poganyoktól neminemű dolgokat, az Sidokis föl vót,
tenec vala, az poganyoc penig imarkozta az halottakert, nem
nagy czoda, ha az többi kőzöt valami illyent czelekődöt, al-
dozatot tetetű az halottakert, meg ha czelekődöt am, mert
ketsegefis az, holot Iosephusis szorgalmatofan meg írta az
Machabæusoc Historiái, de ez halottakert valo aldozatrol,
semmit nem emlekőzie. Osztan vgyan azon historia iratta-
tie 2. Mach. 12. v. 34. mely 1. Mach. 5. v. 59. de semmit az
halottakert valo aldozatrol nem ir amot.

Annac felette ha szinte meg czeleketteis azt Iudas, de ho-
lot czac magatol gondolta, s ő előtte senki sem az Patriarchae
sem az Prophetac kőzzől, az holtakert aldozatot nem töt ha-
nem czac most ő gondolta ionnac lenni, mikor igen sokban,
meg vesztőgettec voltmar az Sidoknac igaz hitit, es Prophe-
taioc sem volt, nem kel kőuetni, főkeppen miert hogy ő ma-
gais annac az kőynec meg iroia, boczanatot ker, ha mit mel-
tan nem irt volna. 2. Mach, 15. v. 39. kit az Z. Lelecaltal i-
rattatol kőnyueknec meg iroi, soha nem czelekettec. De ho-
gy ez helt senki purgatoriumra ne vőhassa, im meg mutatam,
hogy Iudasnac az Isten igeienelkül, az halottakert valo aldo-
zatty, semmit sem hasznalt azoknac az meg holtaknac, Ho-
gy penig nagyob ereie legyen az Papista Bellarminusbole-
rősittem, ki azt írta, lib. 2. cap. 17. hogy az törvénybeli al-
dozatoc nem hasznalt az bűnnec el veuesere, Mert az ki
aldoztatol, vagy igaz volt, vagy hamis. Ha igaz volt nem
szűkölkődöt az bűn boczanattyanelkül. Ha penig hamis,
semmit az ő aldozatty nem hasznalt, It azt kerdem, azoc
az hadban, el eset emberec, kikert Iudas aldoztatol, igazac
voltake vagy hamisac? Valamellyiker akarod valazd. Az I-
sten igeie nem tartya vgyan igazaknac, mert az ő ruháioc alatt,
arkot talaltanac, szinte ottis, azt írta rolloc, az historia 2. Mach
12. v. 40. Immar miert hogy az Baluanyoc aiandekiban a-

zoc el hoztae volt, az Isten törvénye atoc ala vetötte őket.
Deut. 7. v. 25. s. azértis verte vala meg Isten őket. Nem vol-
tae tehát igazac. Ha pedig igazac nem voltae, haszontalan
volt az ő errettec valo törvénybeli aldozat, szinte ez Iesüita
szerentis. De mondgyuc azt, hogy igazac voltae, mert Bel-
larminus igazaknac tartya, lib. 1. de verbo Dei cap. 15. Hat
ha igazac voltakis, Isteneffen haluan meg, nem hasznalt nekic
az Iudas aldozattya, mert nem szükölkötenec az bűn bo-
czanattya nélkül, hanem io kegyelmec volt az Iudas aldozat-
tya előttis. Latod azért hogy sem egy sem mas keppen nem
illic az meg holtakert valo imatsaghoz purgatoriumbul valo
meg szabaditalert, mert ha igazac voltae oda sem mentec, ha
hamissac, nem purgatoriomba de pokolban mentec, honná
aldozattal meg nem szabadulhattac.

Hoznac mas bizonygotis elő, az halottakert valo imat-
sagnac szükfeleges voltaert, Tobiasbol, cap. 4. v. 18. Az te bo-
todat es kenyeredet, az igaznactemetesere tegyed, es ne egiel
es igial abbol az bűnösöckel. Ez helt arra vonszac minttha
Tobias azt mondana, hogy az halottac lelkekert lakodalmat
tegienec az szegéyeknec, hogy őc az meg holtnac lelkeiert kő-
nyórogyenec. De ez hel sem illic purgatorium hoz, mert it
Tobias nem azt mondgya, hogy az olyan halotnac temetesere
tegyen kenyeret es bort, ki bűnben holtanac meg, hogy annac
az purgatoriomban gyótródó lelkeiert, imatkozzanac az sze-
genyec, hanem az igaz halottac felől szol, hagyuan hogy az
meg holt igaz emberes, temetesere tenne kenyeret es bort,
Vallyő azerte hogy purgatoriumbul az által ki szabadullyoné
nem, mert az igazac lelke, mennyegben megyen, nem purga-
toriomban, immar meg mutatucide föl. Szol azért it To-
bias az ő ideichöz képfő. Mert regen szokas volt, hogy az
halottas haznal neminemű lakodalmat tettec, nem az meg
holtnac lelkeiert, hanem az előknec es kesergőknec vigasztal-
lásokert, Megtettzie ez, Jerem. 16. v. 7. ezt Hyeronimus

bizonyitya, az Salamon irasabul. Prou. 31. v. 6. Ne azert ez szokafr Tobias. Es miert hogy az ő ideiben, az igazak, nac temetefere kenyeret bort szoktanac volt tenni, az szegenyeknek taplalafokert, nem az megh holt lelkeiert, czac erre inti Tobias az ő fiat, hogy őis azont czelekedgye, tuduan hogy az szegenyoc az alamisnalkodo eleuen emberekert imatkoznanac Istenec, I aznemis lenne haszontalan. Nincz azert it az purgatoriombeli lolkokról az szo. Hozza elő Bel. lar. lib. 1. de purg. cap. 3. hogy az Iabes Galaadbelyec 1. Sam. 31. v. 13. haluan az Saul halalat, het napig bőitöltene. De nagyot botlic ez nagy eszű embör. Mert azoc az ferfiac, nem azert bőitöltet, hogy az Saul lelket purgatoriombol kiual czac azzal (holot Saul el karhozor, I nem purgatoriomba ment) hanem czac az Kiraly, halala miat valo banattyokat ielen tetetec azzal meg, kitől fok iot vettenec vala. 1. Sam. II. v. 11. mikor őket az Ammonitac meg szallottac vala. Semmit it artul nem hallasz, hogy az holt lelkeiert czeleketetec volna valamit azoc az ferfiac.

Nemellyec az tis hozza elő 1. Cor. 15. v. 29. Z. Palbol. Mit czeleked nec tehát az kic az halottakert meg kórósztolkod nec, ha vgian telliesseggel nem tamadnac föl, az halottac? Miert kórósztolkod nec hat meg az holtakert. De it sem szol Z. Pal arrol sem itis hogy az purgatoriombeli lelkekert kelliesse, imakozni: Először mert nem vgi kellett volna szolni Z. Palnac hogy miert kórósztolkd nec meg az halottakert de igi kellett volna szolni, miert bőitölt nec alamisnalkodnac, imatkoz nac, es mondatnac miset az meg holtakert ha föl nem tamadnac, Ezt penig nem mondgia, hané az kórósztséggől szol. Masodszor, az Görög bötübe nem vgi vagion, mit czeleked nec azoc, kic az halottakert kórósztolkod nec megé hanem imigy, mit czeleked nec az kic az HALOTTAKON vagy meg holtakon kórósztolkod nec meg, ha az halottac vgian nem tamadnac föl? miert kórósztolkod nec meg tehát őrai-
tote.

toc? Honnan meg tette, hogy nem az meg holtac lelkek,
nec purgatoriombol valo meg szabadulasaert, kőrőszőlőkör-
teczac meg mert vgianis bizonyos dolog az, hogy senki ma-
fert nem kőrőszőlőkódhat meg, hogi az kőrőszőlőnek nélkül
valois halznat vegye. Czac arul szol azért ot Z. Pal, hogy
ha az halottac föl nem tamadnac, miért kőrőszőlőtetnec tehae
nemelylec magokat meg, az iőuendő föl tamadnac bizony-
gaert az halottakon, vagy az ő temetefeken? Mert azkor ne-
melylec, az temetes helyen az meg holtac, szoktac volt meg
kereszőlőkőlni. Harmadszor holot it Z. Pal azoc ellen di-
sputat, kie az föl tamadaft tagattac mint v. 12. meg tette, ic,
ezecellen ha vgi disputalna Z. Pal, hogy az halottakert kie
purgatoriomban vadnac, imatkozni kellien, nem illőt vol-
na hozza, mert ez mondhattac volna, az föl tamadaftrol, va-
gion azkerdes, te penig az purgatoriombeli lelkakert valo
imatfagrol szollasz. Vegezetre hogynem az purgatoriombeli
lelkakert valo imatfagrol szol it Z. Pal, abbolis latni valo,
hogy ez egesz it valo disputatioiaban, az ollian halottakrol
szol, kie tagat hatatlankeppen az vr Christusban holtac meg,
lald meg v. 18. Annac okaert miért hogy tellességgel azo-
krusszólkie az vrbanaluttanac el, az kie penig az vrbahal-
nac meg, azoc nem purgatoriumban hanem meniorfagban
mennec, mint az lesuitakis meg engedie Bellarm. lib. 1. de
purgat. cap. 8. semmitnem szol it Z. Pal az halottakert valo
imatkozafrol.

Meg tette, ic azért mind ezokból mar, hogynem nyu-
hatnac az it előc, az mas vilagra segetseget az meg holtaknac.
Meliből tanul meg kőrőszőlőtyen ember, hogy it ez földön elő-
tődben, engeszteld meg az vr Istent bűneidről, az Christus
erdeme által, kit erős hittel kaptzoly hozza. Mert ha meg
az te maradekidra hagiod hogy őc holtod vran kőnődrőg tel-
senet te erőtted, te penig gondot nem viszelsz magadra, kőő
az te nekőd. Hamag halsz, be szegezic az aytot, senki nem

adhat te neked olait. Tarcz az bizonyos azert, mig elsz tery
 meg az vt lstenhöz, es az ó akarattiahoz szabiad eletedet,
 szanszandekból ellene ne czelekedgyel. Hol ha mint giarlo
 embór bűnben esel, meli nélkül nem lehetz mig it elsz folia-
 mialaz vt lstenec nagi irgalmassagához, tegy le minden go-
 noszra valo igiekezeter, es az Christusban valo hitből mond
 ezt, az vt lstenec. Vt lsten legi kegielmes ennekem bűnös-
 nec, az te szent neuedert giogycz meg engemet, mert vetkez-
 tem ellened. Nincz semmim, az miuel bűnceimer eleger tehes-
 sec. De te Vram az bűnösökert boczatad az te sz. fiadat. Ne-
 uellied hitómet, es erősiczed remenségemet, hagi biheffele
 tegedet ó erette, kegielmes Atyamnac lenni. Annac okaert
 legi kegielmes, legi irgalmas ennekem az te szerelmes Z, fiad-
 nae az mi Vruc lefus Christusnac (ki az en bűnceimert eleget
 tót) kóserues kinniaert halalaert, dragalatos Z, vereki on-
 talaert, mely bizoniarra oli erdemes te előtted, hogy egy czep
 vere minden gonosz bűnceimet el veheti, es meg moshatya.
 Ne az en bűnceimet nezd azert, hanem Z, fiadnac kinniat, es
 ó erette, boczasd meg az en bűnceimet, adgi ennekem Z. lel-
 ket, bodog ki mulast es óróc életet. Ezt ha czelekódód,

lstenec kegielme seieden, ne fely holtod vtan purga,

sotiomtul: Ezre adgion Z. lelket az vt lsten
 minniaiunknac, Amen.



A Z

AZ TEMETESKOR LEVKAN LÖTVTOLSO PRAEDICATIO.

OKat az mellyert, mostan ide gyűlelkezünk illy
szamoson Tekentetes es Nagysagos vrac, es Aszszonyoc, Né-
zetes fő fő nepee, Neuezetes vietzec, es bőeziületes egyhazi
szemelyec, es Nemes Vrain, ferfiac es Aszszonior, es minden
rendbelyce, hogy meg magyarázzam, az szükség nem kiuan-
nya. Mert ah im iol lattye, nagy bánattal es keserűséggel, elor-
túnc lenni, az Tekentetes, Nemzetes, Neuezetes, es Nagy-
sagos Nadasdi Ferencz nec, Magyar orszagnac eggie czillaganac,
az Vitezeknec tükőrenec, hazanknac pailanac, Varmegieink-
nec bastiaianac, es az egész keresztényesegnec halalig hú orat,
manac, ez gyazban öltözöt koporsóban feküő holt testet,
kit ide kesertűnc az ő tisztességes el temetesenec helyere. Az
hol taualy ilyenkorban, az ő Nagysaga szerelmes fiat, vense-
genecistapiat, az Nemzetes Nagysagos Nadasdy Andrast, gie-
ge viragaban, ideienec het esztendő korában síralmas kony-
hullatast it temettunc vala, az mikor czac meg sem tuttuc
vala gondolny, hogy illy szükséges állapotunkban, ez ielen va-
lo síralómal vyiratnec fel keserűségűnc, melynel ez mi időnk-
nec veszedelmes állapottiaban keserűb dolog raitunc nem
esheter volna. De miért hogy el vagy on rendelterue, mint
Z. Pal mondgya ad Heb: 9. v. 27 hogy az Embereknek egy-
zet meg kelleffec halny, az bőlez tanaczu Isten nec akarattia-
ban ellent nem tartharunc, hanem Z. Iobbal cap: 1. v. 21. czac
azt mondhattyc, hogy az Vr vörte el, s az vratta volt, az
mint az Vrnac tettzet vgy löt, aldot legye az Vrnac neue. Noha
penig az ő Nagysaga, tóllunc valo el valafa miat, meltan szo-
morkodhatnac az mi szyeinc, mind az által az idő, es hely
azt kiuannya tóllűnc, hogy egy keueffe az tanusag kedueiert,
a. síralómtol tartoztassuc meg magunkat, es az keresztényi

I
szokas

szokas szerent, ier Keriunc Z. Ielket az Vr Istentől az ő Z. i-
geienc meg tanulasara es igaz hitből ahitaros szíuel lelecek
mondgiuc el az Vrtol tanolt imatlagot: Mi artianc &c.

EZ tanosagra valo igeket írta meg Z. Pal Apostol a Ti-
mot: 4. v. 6. bótű szerent valo magiarazattya ily kouetkezie.

Mert en immar meg aldoztatom, es az en halalomnac
ideie közel vagyon. Io vitésséget vitezkettem, futasomat el
vegeztem, hitómet meg tartottam: Ennec vtanna mar le te-
retet ennekem az igazsagnac coronaia, melyet meg ad enne-
kem amaz napon az Vr, ki igaz biro, nem czac ennekem pe-
nig, hanem mind azoknakis az kicaz ő el iouetelit szeretic.

S V M M A I A

Ez igeket Z. Pal Apostol czac közel halala előtt írta vala
Romabol az ő tanituanyanac Timothæusnac az tómlatzból,
az hol az Euangeliomert, amaz kegyetlen Nero foglagban tar-
tya vala őtet. It midőn az Istennec ielenteseből bizomios tót
volna benne, hogy ő neki mar, az Vr Iesusnac neueiert, Vereg
ki kellene ontani, ezt el nem titkolya, hanem leuele által, meg
ielenti Timothæusnac, hogy ezt ettuen őis erőődne iobban
az hitben, es az ő halala vtan, nagiob serenleggel iarton el az
őtiztiben. Tuduan penig hogy szomorú hir volna ez ő neki
leendő ezért szep vigasztalást hoz elő meg mutatuan, mind it
ez vilagon az vitezkedeő Anya Zent egyházban, mint viselte
volna magat, io lóiki vitésségen, s. mind az mas vilagon, az
győzódelmes Anya Zent egyházban mire volna menendő az
igassagnac Coronasianac el verelete. Ez summaia. Rend sze-
rent penig ket dologrol akaroc szolny.

Először rőuiteden ket reszben meg magyarázom az Z,
Paltol irattator igeket. Masodszor az szokas szerent, az min-
den diczeretre melto Tekentetes, es Nagysagos, Nadaldi Fe-
rents elete, es ki mulasa felől szolloc, Azon lezec penig hogy
heusa,

heufagos dologgal az időt hiában ne tölezzem. Annac szokása
szerent, keremis Nagyságtokat, es kegyelmeteket, hogy mig
en ezekről rövideden szolloc, czendességgel halgassanac meg.

AZ ELSŐ RÖL

Az Z. Pal irasanac két része vagion, az elsőben meg ie-
lentv Timothausnac az ő halálnac közel voltat, hogy ő immar
az Christus neuevert halalt volna szenedendő, intuen hogy
az ő holta ytannis szorgalmatos gondot visellyen, az Euange-
liumnac teriesztetere. De hogy czből ő feletteb való keferü-
seget ne vegyen, meg mutattya mely io kefszülettel, lelki io vi-
tezseguel, futasanac el vegezeseuel, es hitinac meg tartasauat
volna, az Christus neueiert halakra menendő. Taneruan Timo-
thausnal mindeneket mint kellest ez vilagon az Istennac vi-
tezkedő Aniazétegy hazaban minden keresztiennecciol vitez-
kedni.

1. Legelsőször hogy Z. Pal tuduan az ő ki mulasanac i-
deiet közel lenni, sem el nem tickollya, sem keduetlen rolla
nem gondolkodic, sőt kiuannya hogy az Vr Christussal edgi-
ut lehesse, halalat. Philip: 1. v. 23. tanolliuc meg azbol, szük-
seges dolognac lenni, hogy halandóságunkról, es annac bizo-
sitan orairul, modgyarol, heliőről gyakran gondolkodgiunc,
es emlekezzünc, mert ez az Isteni felelénec bennünc felgeriesz-
tetere feletteigen hasznos. Oha (vgymond Moses Deut: 32.
v. 29) tudnac az Emberec, es errenec, s ytolfo dolgokra
gondot viselnenec.

Vadnac oly magoknac kenieskedő emberek, kie vgian
futnac meg czac az halottac latatolís, nem hogy haláloc felől
emlekeznenec, haragusznac penig es banniac, ha ki nekic az
halal felőlí, vgy mint őket meg szomorító dolog felől emle-
kezie, De mi ne legiunc illienec, hané fogadgiuc meg szauat az
bölcs Syracidesnec, ki ígfol c: 7. v. 40 minden te czelekedet-
idben emlekezzel meg az te ytolfo dolgaidról, es öröcké nem
vekezel.

NB

vetkezel. Az ki imez negy dolgot meg gondollia I, hogy minden czelekedetűnc közöt leg nagioeb dolog legien iol, es az vrbán meg halny. I. hogy vagy akarja, vagy nem, de min dennek köz az halál, iffiunac, vennec, szegennec, bodognac, ferfinac, Aszszoninac, bölcznec, tudatlannac, Vrnac, iobbaginac, királnac, es koldusnac. III. hogy naponkent, orankent, es mindenszem pillantasonkent, közelb, közelb ió az halál, vagy forgattiújc mi elmenkben, vagy nem. IIII. hogy soc szép kereffel int Vrnac, es az ő Apostoly, az minden időben valo vigiazafra, iozanfagra, kezen letelre es imatfagra, soc peldac kal, ha ki ezt nem czelekezi meg mutatuan artalmas voltat. Mondom az ky ez negy dolgokat szüntelen elmeiebé forgat, tia (hanem ha tellességgel lstenelen leend) de bizoniara nem tűrheti, hanem szép imatfagokat boezat Istenehez kőuetsé gen, bodog ki mulafert, es ezt mondgia Z. Daidal psal: 39. v: 5. Iselencz meg Vram ennekem az en uegemet, es az en na piaimnac szamat, had tudgiam meg, hogy en meg szünöm lenni. Mert noha halálunknac esztendeiet, ideiet, oraiat, bölcz tanaczbol tuttunkra lenni nem akarta, mind az által io eletűnk nec rőuid voltat meg gondolnunc, es tanulnunc, ho gy ha mi hiyual vagiunc hozza Kesziczűc magunkat, es buz gobban ragazkodhassunc az örőc elethez.

II. Masodzor hogy Zent. Pal az ő hartzarol vagy io vitezsegerőle emlékezie, abbol meg tanolhattiuc, hogy az ember nec elete szüntelē valo hartzolas legiē: mint am iol mód, gia Z. Iob cap: 7. V. 1. az Ember nec ez földön valo eletet, viresség nec lenni. Mert bizoniara az Ember nec it valo elete, ollian mint egy hay vino kert, kesertet nec, es viaskodas nac tanolo helye, mint Esdrasnal 4. Esd: 7. v. 57. mondatic. It ki ki mind vgy tartozic faradni, mint az Christus Iesusnacio vitezene. Mert az ki emberul nem tusakodandic, meg nem coronaztatic. Z. Pal azt mondgia 2. Timot. 2. v. 5. Nem eleg penig, hogy egytzer, ketszer iol karcziollunc, Mert az hartzol

szol iol, es toruý szerent az ki mindenkor nierefeggel megien
altal, minden veszedelmeken.

Z. Pal. az maga hartzá felől im azt mondgia, hog ó iol vi-
tezkedet, futasat el vegezte, hütít meg tartotta. Az ki iol vi-
tezkedyc, el giözze minden ellenfeget szükleg. Z. Pal mind
el giözte őket az vrnac neuben. Mert noha Nero miat meg
öletec testben, de azért vgian nem Nero, hané Z. Palia ra dia-
dalommal, miuel hogy mind halalig meg tarta hütít, az ó meg
valto Christus Iesus anac: Nero penig akaruan Z. Palt az Chri-
stus hiritől szakasztani, es szerit nem tehetuen, meg giöze-
rec szegient valla. Így vitezkedgiec azért ki ki mind, az ó hi-
uatallia szerent.

It ennekem azt mondhatnad: Talam Z. Pal nem iol cze-
kette, hogy magat diczeruen, io vitesseget hannia? Nem vé-
tet ebben Z. Pal, mert ezt halála fele monta, az Christushoz
valo bizodalmból, tuduan hogy semmi teremtet allat őtet
az vrtól nem szakazthatna. Es azt mondgia vgian, hogy ó io
hartzot tartot, de nem mondgia azt, hogy az maga tulaydon
ereieuel giözte volna meg ellenfeget, tuduan hogy az Chri-
stus diadalmaual kellene magat biztatni, ki így szol tanituani-
nac Ioan: 16. v. 33. bizzatoc en meg gioztem ez vilagot. Mi-
ert hogy azért Z. Pal Christusban ez vilagot meg giözte, meg
az poklot, karhozatot es halalt, 1. cor: 15 v. 55. Ose, 13. v. 14.
mint errol halatis ad, ot, monduan, hala legien penig az Isté-
nec, ki mi nekunc diadalmat adot, az mi vrúnc Iesus Christus
altal: meltan mondhatta hogy io vitesseget vitezkedet. De
azért nem magaban diczekedet, hanem az Istennec aiandeka-
ban, ki őtet megerősetette volna, hogy ó általa mindeneket
meg czelekedhetnec, az mint ad Philip. 4. v. 13. szol. Vgianis
az hyuec meg az veszedelmekbenis giözödelmessc az Chri-
stus által.

III. Harmadszor, ier tanolliuc meg aztis, kikkel legien
hartzune, Nem testi, hanem az lelki vitezsegről vagion it az
120.

szó. Eggic ellensegünce az Satan, ki mint egy fuo Orofzan, szellel iaruu, keres kit el nielheffen 1 Pet. 5. v. 8. Ennec ellen ne kelallantiu Z. Peter azt adgia tanaczul. Mond Z. Iacabis cap. 4. v. 7. alliatoc ellene az őrdögnee, es el fut ti tölletet, nec. Z. Palis ad Epel: 4. v. 27. int hog ne adgiunchelt az őrdög. Masic ellésegne ez hituan, chalard, es hizekedő világ, mely az Christus szolgálit el nem szemuedhety. Erről mondgia vranc Ioan. 15. v. 19. Ha ez vilagiakbol valoc volnatoc, ez világ az mi őue szeretneie, de miért hogy ti nem vattoc ez vilagiac, ha nem en ki valasztottalac titóket ez vilagból ezert giulól titóket ez világ. Ha, (vgy mond Z. Pal Gal. 1. v. 10) az embe rekne kedueskednem, az Christusnac szolgália nem volnec. Ne szeressuc azért ez vilagot, se ez vilagiakat arra int Z. Ianos 1 Ioan. 2. v. 15. Harmadic ellensegunc, az minen testunc ad Gal. 5. v. 17. az test az lelec ellen kiuan, es az lelec az test ellen, ezec egy massal ellenkeznee. Szerelmestim (vgy mond Zent. Peter 1 epist. 2. v. 11.) kerlee titóket, mint iouemenieket, es vtra iarokat, hogy oiatoc meg magatokat az testi kiuanlagoktol, kie az lelec ellen hartolnac. Lelec szerent iariunc azért, mint Zent. Pal int, öldököllic meg az mi tagainknac gonoz indulatit, es az testnec gonoz kyuanlagit ne vigiee veghez. Vegezetre ellensegünce nekünce ez vilagi soc keresztet, haborusagoc, az bün, az halal, es karhozat kie ellenis vitezül kel hartzolnunc. Mind ezec azért ellensegunc,

IV De mint kel ezecellen iol vitezkednunc, tanollunc meg maraztis. Ezec ellen nem testy, de lelky segyuer kel 2 cor. 10. v. 4. Az hadban vitezec vigiazni szoktanac, sőt ha el aluznakis, felelemmel, es segyuerben fekusznee le: Vigiazas ki uantatic mi tölünkis. Az ki vigiaz nitua tartia szemeit, lelki szemeinket tehat mñs nitua tarciunc, es nezzunc minden fele vellec. Hafel nezzunc penig az egh fele, foitunc felet az Nagy Isten, es az igaz biro Iesus Christus. Ha alanezzunc alattunc az pokol. Ha harra nezzunc ytannunc kialtnac az időc kiket iora valo.

valo restfegget mulattunc el, es az bűnóc, mellicket czeleket-
tunc: ha elönkben forditriuc szemeinket előttunc az halal:
bal kezfele ha nezüne ot al az vadolo satan az ördögöckel:
vayha larnad ky nagy sürűfegget, elalmekodnal raita. Iob kez
felől penig a Z. Angialoc, kic az iokat, es vigiazokat menyör-
szagra egybengiütie. Ily socfele valo vigiazafra, hogy askol-
matosoc leheffunc, iozálóg, lelki vigiazas, imarfag, keszen letel,
bekesfeges türes, es igaz hit kel hozza, hogy az Christus en-
gedelmere szokratuá magunkat, ne test szerent vitezkedgiuc:
mert nem czac az test, es veer ellen vagion hartzunc (noha
ezec ellenis) hanem feiedelemsegec, hatalmasságoc, es ördö-
góc ellen, kic ellen fel öuedzuen agiekinkat igasban, es az
sagban, felöltözuen az igazságnac panczelliaban, hitnec paifa-
idueffegnec sílakiaban (mint Zent. Palad Ephes. 6. v. 10.
meg tanit) vigiazzunc, iozanoc legiunc, kőniörögiunc, s az
vr Iesus neueben niertefec leszunc. Tegüüne le minden terhet,
es kőrniüllüne allo bűnt, s. tiszta Isteny feielemben, es szol-
galatban ellyunc.

V. Ötödőlzör az Z. Pal futasanc el végezeseből, illien ta-
mulagunc adatic, hogy ki ki mind az ő hiuatalliaban, tuniasag
belküliarion el, es ne czac el kezdgie, hanem veghezis vigie
az iot, s. vgy vigie vegkez igazan az ő pallia futasanc ideier,
mint Z. Pal int monduan i cor. 9. v. 24 vgy fustatoc, hogy
elís erietec. Ide valo vrunknac amaz mondasa Matth. 10. v.
22. & 24. v. 13. az ki mind vegig meg marad az iduezül. Sem-
mit nem hasznal tehat keresztiennec mondattatny vallani az
Euangeliomot, es futni valami keues ideig, ha futasodat felben
szakasztod. Az ördöc eler nem az ky farattaknac, hanq az vegig
futoknac adatic, mint az pallia futasban, hogy az é az nierefeg,
az ky felben nem hagyuan futasat hamareb eri az rzelt. Az kit
azert Isten feiedelme, Vrra, tanetoua, czeledes emberre tót,
ki ki mind az ő tiszty szerent iarion el hiuatalliaban, s. marad-
gion meg mind vegig az Isten feielemben, hogy Z. Ianosfal, es

Z. Pallal Aft. 13. v. 25. & 20 v. 24. idueffegere veghez vihesse futafat,

VI. Hatodszor hogy Z. Pal hitit meg tartotta, myis abbol hitünknek meg tartafara tanittatúc. Legiunc hiucc azért az Vrhoz, es valliu meg ötet verunc hullafualis nagy bifodaló, mal ragzkoduan az ő erdeméhez. Ennec szükség lenni, mert noha az mi io viteffegünk ből es futafunknac el vegezeseből, nagy vigasztalafokat vehetúc az halálnac rettegefi ellé, de mind az által miért hogy igen romlottac es giarloc vagiunc, tagad, hatatlan meg kel vallanunc Z. Iacobbal cap. 3. v. 2. hogy miniaian soc dologban el esűnc, mert az mi hartzunc es futafunc mindenkor emberi giarlofaggal iar edgiút, es bizonyara olliac vagiunc, hogiha Isten vetekedni akar velűnc, ezerere sem feltehetunc edgiét neki azt mondgia Z. Iob cap. 9. v. 3. Es minden mi igassagunc ollian, miut az hauy korfagos Aszfzoninac ruhaia, vgy mond Esaias cap. 64. v. 6. Draga dolog vgian io lelki ismerettel birnia, s. abbolis mondgia Z. Pal, hogy io hartzot tartot es futafat el vegezte, de masur azért, magais meg vallia, hogy meg abbol meg nem igazettatot 1. Cor. 4. v. 4. Mert vgianisha mindeneket meg czelekednenkis, habzonstalan szolgaknac tarcziuc magunkat arra tanet Vruc. Luc. 17. v. 10. Holot azért minden io viteffegunkben fogiatkozás legien, es az Isten töruenieben minden mi futafunc, az irafnac elő hoszot bizonyfagi szerent giarlofagos legien, szükség hogy Z. Pallal azt mondhasiuc, meg tartottam az hitót, Annacokaert, ha valaha tunian harczoltal az őrdög, ez világ, es az testy kiuanfagoc ellen, tarcz meg az hitót. Szerelmefim cugymond Z. Ianos 1. Epist. 3. v. 21.) ha az mi sziiűnckarhozatád minket, pagiub Isten az mysziiűnknel, es tud mindeneket, bizodalumunc vagion Istenhez. Ismeg 1. Ioa. 2. v. 1. Ha ki bűn teend, szofzolonc vagion az Attianal, az igaz Iesus Christus, es ő az mi buncinkert engeztelő aldozat, nem cziac az mienkert penig, hanem az egefz vilagnac bűnefertis, Ehez

iarűly

iaŕuly azért hitbol, es keried hogy az te hitödöt ki ne hadgia a-
luñi erőſítze béded, ſ. meg laſd, hogy az bünt ne had az te ta-
gaidban vralkodny. Ezt czelekeduen bízuaſt mondhatod Z.
Pallal, io vitéſſeget vitézkedtem &c. No azért mikor az őrdög főkeppen beregſegedben es halalod oraian, elődben vi-
ſzi az te buneidnec regiſtromat, es az okal retteget, pokol-
ra meltonac mond, ő vellene veſd az Iſtennec amaz baraniat,
ky ez vilag büneit el veſzi, es ehhez ragazkodgial erőſ hittel,
az ő erdemével vígazzalhaſd magadat Z. Bernhardal kirul
azt oluaſſuc lib. 1. de vir, Bernh. cap. 13. hogy mikor halalakor
az őrdög eleiben ment volna, eleiben rakuan ſzantalan ſoc bü-
neit, es erőſſen vadoluan Iſten előt, Z. Bernhard így felelt ne-
ky, Nem tagad om igaz a mit mondaſz, gonofauleltem, nem
vitéſzkedtem mindenkor iol, de te viſzontag ercz meg, hogy
az en Vram Ieſus Chriſtus, menyországot ketkeppen biria:
előſzör mint az Artianac egy ſzülötte örökſegul, így en birnia
nem kiuanom: maſodszor halalanac erdemuel: az elſőueſ ő
meg elegſzie, ez vroſſot ennekem adgia, ehhez ragazkodom, es
az Ieſus Chriſtuſt az te vadolaſd es büneim ellen: ki meg holt
buneinkert, ſ. feltamador igaffagunkert: es ezt mondom Da-
viddal, kőniörulyen raitam Vrſten, az töredelmes es alaſzatos
ſziuet meg ne vtald. Így tarcz meg teiſ hitödöt,

Maſodic refzeben irafanac Z Pal, aztmondgia, hogy le te-
tete volna mar ő neki az igaffagnac coronaia. Mely coronat Z.
Iacob cap. 1. v. 12. eletnec coronaianac neuéz, mint Z. Ianofiſ
Apoc. 2. v. 10. monduan, legy hü mind halalig, ſ. neked a-
dom az eletnec coronaiaſt.

Z Peter heruadatlan, vagy ſonniadhatalan coronanac
hya, mikor 1. Pet. 5. v. 4. így ſzol, mikor meg ielenic az paſz-
toroknac feiedelme, el veſzítec az diczőſegnec meg ſonniadha-
talan coronaiaſt. Z. Pal penig rothadatlan coronanac mondga
1 Cor. 9. v. 25. Vötte penig az allegoriat Z. Pal az kiralioc,
vitézec, es pallia futoknac haſonlatofſagokbol, hog mint az oc
el rom-

el romlo coronat vesznec fizetessül: azonkeppen az szentek, nekis, kie it ez vilagon hiuen vitezkednec, azoknac az mas vilagon az giözedelmes Aniaszent egy kazban, fonnjad hatatlan corona adattatic, az öröc élet. Amaz napon (vgy mond) mellien auagy halalat, auagy az iteler napiat erti rayta, mind kettő helyen maradhat. Mert holtoc vran az hiueknec leikce azonnal refeszül abban az coronabá: az itelerkor penig mind testec, mind lölköc. Ez coróanac meg adattatasa felől nem ketsegeffen, hanem mind maga, s mind az több hiuec kepeben bizodalmason emlekezie Z. Pal, hogy az igaz biro Iesus Christus vgian valoban meg volna adando, nem czac neki, hanem mind azoknakis, valakicaz Vr Christus el iöuetelit szeretnec. Az ő el iöuetelit penig azoc szeretic, kie nem ragazkodnac ez földy elethez, hané tisztan es szentül eluen, mindenkor készé variac az vrnac el iöueset halalokra es az iteletnec napiara.

I. It az több tanosagokat el hagiom, czac ez edgyet ercz iol meg, szükseg, hogy mikeppen Z. Pal, maga felől személy szerent bizodalmason nyiluan meri mondani, hogy az igazsagnac coronaia le tetetet (vgy mond) enekem, mellyet mihi reddet, meg ad enekem, az igaz biro, Vr: azonkeppen minden Istenfelő keresztýé ember, ő maga felől (in indiuiduo) neuezet fetét azöt mondhattia, hog ő nekiis le tetetet az igazsagnac coronaia, melliet az igaz biro Christus amaz napó megis ad neki.

Nem tettzie ez nemellieknec, de im halliue, hogy nem vy vallaz, hanem az igaz Apostoli tudomany: ezt kel ember, nec bizodalommal hinny, hogy it valo io vitezkedele, futasa, nacel vegezese, es hitinec meg tartasa vran, bizonnial meg adattat ic neki, az igazsagnac coronaia.

Meg felel azért it Z. Pal, az Tridentomi conciliomnac tuelgefere az hol az 6. sessionac 12. es 13. cap. az ketelkedest parancziolyacez okbol, hogy miért hogy az meg igaztatarot ember el eshetic, es senki nem tudhatia, ha mind vegig meg maradhate az ióban, vagy nem, tehat senki nem lehetne bi-

zonios

zonios idueffége felől. De ved elő az Z. Pal peldaiat. Mikor ő ez epistolat írta, fogva volt megakor, sőt meg azuran vite-
tet halatra, es mind az altalimmaris niluá meri mondany, ho-
gy hitit meg tartotta, es az igazságnac neki le tetetet corona-
iat, meg volna neki adando az igaz biro Vr. Ha Papista volt
volna, keffegessen kellett volna erről szólni, de bizodalommal
szol, mint am masuttis Rom. 8. v. 38. nem azt mondgia, ho-
gy ketelkedem. hanem így szol, bizonyios vagioc beñe, hogy
sem az halál, sem az élet &c. el nem szakaszthat minket az I-
stennec szeretitől, mely az Vruc Iesus Christusban vagyon.
Ismeg 2. Timot. 1. v. 12. mond tudom kinec hittem, es bizo-
nyos vagioc, hogy hatalmas az en depositumomat, mennyei
öröklegemet meg tartani amaz napra. Ittis bizonyoson, nem
keffegessen szol felőlle.

De talan azt gondolnad, hogy Z. Pal bizonyos lehetet
idueffége fölől mi penig nem, es azért, nem bizonyal, hanem
ketelkeduc kel varnunc? Nincz ennekis semmi helye, mert Z.
Pal nem czac maga kepeben fol az maga idueffegenece bizony-
osvoltarol, hanem az több hiuekeris tarsul veszi magahoz, es
azt mondgia, hogy az igaz biro Vr, azt az igazságnac corona-
iat, nem czac ő neki volna meg adando ar az napon, hanem
mind azoknakis, az kic az ő el iöuetelit szeretic. Immar pe-
nig minden hiuecszeretic az ő el iöuetelit, hat bizonyosokis
ez coronanac meg adattatafaban. Azert mondotta vala az
előttis Rom. 8. v. 39. hog semmi terempret allar, nem szakasz-
hat el (nem mondgia hogy engemet, hanem NOS) minket
az Istennec szeretitől: Z. Ianosis 1. Epist. 3. v. 2. nem czac
maga, de minden hiuec, felől azt mondgia, tudgyuc hogy mi-
kor meg jelenendic, ő hozza hasonlatossac leszünc. Nem
keffeges, de bizonyos, tudas ezis.

Azert írta masut 1. Epist. 5. v. 13. monduan: Ezt irom
tinektec, hogy tudgyatoc, hogy öröc eletetec vagyon, kic hisz-
tec az Istennec fianac neueben. Masut penig igys ír 1. Ioan.

2. V. 13. 14. Ezt írónak tinekterciffiac, hogy erőssé vált, és az Istennek igei lakozik ti bennetec, és meg győztetec amaz gonost. Ímég, meg írtam tinekterciffiac, hogy erőssé vált, és az Istennek igei lakozik ti bennetec, és meg győztetec amaz gonost. Im hallod, hogy Z. Iános az iffiaknak ír, kiknek meg fóc, sőt sokkal több hartzoc vagy az ördöggel, hogy sem az ördögnek volna, s mégis azt írja felöllec, hogy erőssé, s amaz gonost, az ördögert meg győztetec. Tudni illic, mert minéc előtte meg ütköznenec az hiuec lelki ellenfegeccel, immaris az ő feic az Christus Iesus által (kinéc igei benne lakozik) meg győztetec őket. Noha azért az végig maradok, naigerttetec az időesség, s elis eshetnec az vionnan születet Emberec, mind az által ezac ne maradgyanac meg, az Isten telenségben, hanem meg terienec, vgyan bizonyosoc lehetnec időösségec felől. Mert az el eshetes nem arra való, hogy őket időösségec felől kefésegecke tegye, hanem hogy igaz pánitentia, Isteni felelemre, buzgó könyörgésre, testi batorfagnac, és az lőiki ismeret ellé hartzolo bűnöknek eltauoztatására incze.

MASODIC RESZE.

De hogy ehen, szomian, ne tartozzassam sokaig Nagyságokat, és kegyelmeteket, az időhez kepest, el hagyom az Z. Palirafanac több részeinéc magyarázatyat, és szolloc immar, az io emlekezetre melto, Tekenteres és Nagyságos Vr, Nadafdi Ferencz felől, meg mutatuan ki io lelki virességet, vitezkedet, futasat el vegezte, és meg tartotta hitit, s immar az igassagnac coronaiatis viseli. Nagyságtokat pedig, és kegyelmeteket azon kerem, hogy ha elteben ő Nagysága, Magyar Orszagnac, ha edes nemzetene, ha Nagyságtoknac, és kegyelmeteknec valamit szolgált, nyeriem meg ezt en ő Nagyságaert holta után, hogy beszédemnec hatra való részeti varia mind végig czen-
desseggel. Ismerem vgyan magamat, az benne diczeretre
melto

melto dolgoknak bőfeges voltaert, (főkeppen ily szépen tündökle ekes sokaság előtt) az ő Nagysága iofágos czelekedeti, nec elő számlalására elegtelenec lenni: mind az által, hogy az vtanna valoknak példaul és tükörül lenne, azokban az aiandekokban, kikkel Isten ő Nagyságot, mind az lelki vitefsebben, s mind az testiben, meg aiandekozta volt, elő számlaloc. Nem mind, mert az mind hoszszab időt, s mind nagyobb elmet, es ekesben valo szollast kiuanna. Az mi hiaual leszen (mint hogy leszenis) abban ennekem io vigasztalas, hogy az ő Nagysága diczeretes czelekedeti, oly világoson tündöklenec, vgy ki teriettenec minden fele, s oly niluan vadnac mindenec előtt, hogy ez minden rittefseges magasztalando, es iofágos dolgoknak drága, tekenretes es czodalando kenczeiert, nem czac az Magyar nemzet (kiert ő Nagysága mig elt sokat szenvedet, es probalt) de meg az idegen nemzetek is almelkodua neztec, es czodaltac ő Nagyságot.

Leg először azért, hogy az lölki vitefsegről szollyac, io harztot tartot ő Nagyságais az őrdög, az világ, az test, es az bűnök ellen, midőn nem ezeknec, hanem az ő Istenenec kereste keduet. Mert mint az io lölki Pasztor, a Z. gyülekezetben, olyan volt tanetasaual, es példaiual az Isteni felelemben. Az Istenenec ígeiet (melynechalgatasabol ismertetnec meg az Istenenec fiaí Ioan. 8. v. 47.) figyelmetessen es szeretettel halgatta, magais ha prädicatora ielen nem volt, elis oluasta haza nepe előtt: Az Vt nac Z. Vaczoraiaualis órómett elt, ahöz io modgyaual keszült, ha mi nehefsege es akadekia volt lelki ismeretiben, azt közöluen lelki pasztoraua, tanoságot es vigasztalt vót rolla, s az vtan vgy vótte magához az Vt Iesus nac Z. testet, es Z. veret, közönfeges dolgaitül, ha mi vrességet szakaszthatot, azt nem tobzodo heufagban: hanem az Z. Biblianac oluasára fordította. Azbol vgy meg tanolta volt, az benne valo szép mondasokat, edes vigasztalásokat, es erős bizonságokat, hogy vajamikor a szükség kiuanta, azonnal

mindenekről, kinec kinec az ő szükségéhez kepest, tanosagot, vigasztalást, es bizonyságot mondhatot, s az kérdésekre valaszt adhatot. Ettől volt, hogy az Isten igienec fegyveruel, az igaz tudomannac ellenesgit, szokszor el győzte, meg fogta, meg nemitotta. Mely dolgon önnön magokis csodalkoztat. Így vitezkedet az teulygesecellen.

Az fősuenség, telhetetlenég, es ragadozas ellenis, vgy harztolt, mint io lelki vitez. Mert sem hon, sem taborban az pradan nem kapdosot: Iobbagyhoz olyan volt, mint edes Atya. Azon volt mindenkor, hogy ez szokatlan adoval, alatta valoit meg ne terhellye. Panaszokat könyörgéseket, (á mint meltois volt) ő maga meg halgatta. Törvény szerent valo iöuendelmuel meg elegendet. Az szegyeneknec, aruaknec betegeknek, raboknak, es vton iazoknak kegyesen alamissaiat nyuytotta.

Soc magockal iol tehetetleneket prouisioiaual elteret, tartot, táplalt, es ruhazot naponkent, ki adatuan az ő reszeker. Azoknak sem iuallotta czelekedeteket, kic az egyhazi iöuedelmeket ászegeny Lazarro', az egy hazi emberektől el vonszac, es oket házoc nepeuel ehezni, szükségölködni hadgyac, s czac morfalekiat sem engedic, az nekic hagyot iöuedelmec fel szedni, hanem az Isten aldotta Vr, azon kiuülis, az magasaiatyabolis reszt szakasztot az tanitoknak, es scholaknac táplálásokra. Tuduan penig azt is, hogy az tanolo iffiakbol ne uelkednenec vegreis io egyhazi emberet, kic az igaz tudomant terieszthetnec, noha sokra kellett ez hadakozasban, de azért nem vonta meg magát, hanem soc költségeuelis, iffiakat tanitratot, az tisztességes deaki tudomra (oha többennis czelekednec ezt) kinec latattysis volt, s uagyonis, mert az igaz tudomany mindenüir szepen fenlet, s fenlic mostis iofzagaban.

Az Isteni szolgálatbannis gyakor es buzgo volt. Vduaraban fenlet az Isteni felelem. O maga penig eletenc szent es fegyhetetlenseguel, io pelda volt, nem czac vduara nepenec, de meg

de meg színte minekünkis egyhazi embereknek. Vduarához
ha ült, vagy országunknac valami fő dolga, es vitezlő dolog
felől beszélgetet, vagy az tudomannac valamely részert hozuan
elő, azt az teülygefec elent Z. irasbol szepen meg ertette.
Az tisztatartásag ellen, mely igen hartzolt legyen, abbol tet-
tzie meg, hogy az tizta, es szemermetes életnek oly igen sze-
retőie volt, hogy meg czac valami feslet, es tragat szor sem
szemuekhetet el. Tutta iol tagainknac tisztan viseletet. Isten
akarattyanac lenni, es azért szentül viselte magát, tagait mel-
lyec Istennek lako helye tisztan hordozuan. Minden egyeb at,
kozodas, hamis esküves, es karomlas ellenis, vgy tufakodot,
mint io lelki Vitez. Ha mit meg mondor, oly igaz mondo
volt, hogy abban semmi változas nem lör, kit tuduan meg
az poganfagis, batran az Nadafdi szauara helt adot. Az mi
penig titoc volt, az mint egy elreitet, reitce, es titkos tar
hazban vgy meg maradot nulla.

Eteleben es italaban (tufakoduan az torkossag ellen) oly
igen meretekletes volt, hogy az en emlekezetemre torkossag
soha szívet meg nem nehe zítette. Szombat napra es egyeb
nagy innep estire ha költűnc, hogy mas nap mind az Isten ige-
ienec halgatására, s mind az Isteni szolgálatra alkalmatossá-
b lehetne, mindenkor czac egytzer euót ebedet, es akkoris czac
keueset meretekleteffen. Azon kiüülis iozanfagnac volt sze-
retőie, ezis iol tudgyuc minnyian, kie vduaraban laktunc.
Minden egyeb szaruas bűnőktőlis, mellyec az lelec ellen har-
tzolnac, szorgalmatos vigyazással otalmazta magát, mint io
lölki Vitez. Nem hogy minden bűn nélkül lehetet volna
(mert az mint mondam egy Ember sinez annelkül) de hogy
io lölki ismerettel, mint ki lelki pasztora, es az gyontatasban
titkossá voltam, meg mondgyam, bizonyara vgy elt, mint io
lelki vitez, nem test, hanem lelec szerent, igen otta minden
veteektől magát, az menyere, ez romlot természetben Isten se-
gessegeből ohatta. Igy vitez kedet az őrdög, ez világ, az rest,
es minden nagy bűnőc ellen,

Eutafa

Futafatis szépen el végezte, mert az iot nem czac el kez,
dette, hanem mind vegig kővette. Az minemű meltosagra
Isten ő Nagyságot valasztotta volt, abbanis nagy Isteni felelem,
mel, hiuen el iart egész eletemben, Az io Magistratusnac penig
ez fő dolga es futasa, hogy az Isten tisztessége, es az allata va,
loknac iduösségekre nező dolgokat öregbecze, segecze, orol,
mazza, s io taplaloia legyen az egyhazi sáfiroknac, s az vran
oztan külfő otalommalis legyen, az alatta valokhoz: hogy így
az törvény igazságanac személy valogatás nélkül való ki szol,
galtatasa, fenytet alatt tarcza az embereket, az iokat oralmaz,
za, az erőszak ellen, meg büntesse penig az gonoszokat. Eze,
kis szépen tündöklött ecő Nagyságaban, mert szorgalmatos
gondot viselt reya, hogy az Apostoli tudomanyis mindenütt
teriedgyen ióságaban, kit oralmazottis, s annac felette az
reya bizattatokatis őrizte, külfő ellenségtől segyuereuel, s bels
ő erőszak ellen törvennyel, minden keduezes nélkül törvény
szerent meg büntetuen, az gonoz teuóket. Oezuegyeknec,
aruaknac, es ióuemenyeknec, az hatalmasoc ellen igazságokig
gonduifelőiőc volt, mert mindenkor szeretőiő volt az igaz
ságuc. Az türesbennis, nagy czendez bekeffeggel, aiande
kozta volt meg az Vr Isten mind vegig. Ez penig nagy czor
dalatos dolog, hogy noha testbennis soc aiandekiuat, ekeset
tette volt meg Isten ő Nagyságot fel emeluen nagy meltosagra,
mind feiedelem ő fellege, s mind az Ország előt, es hogy erre
alkolmatos lehetne, meg eret bölczességgel, es itelettelis lat
ratossa törtte volt: mind az által meg fogaduan az bölcz in
tetet Syr. 3. v. 20. mennel nagyob volt, anna alazatosban vi
selte magát, semmi keuelfeg benne nem volt: eztis valakic is
mertue minnyalan iol tudgyuc, maga felől alazatosin eret
Z. Paltanacza szerent, es mast tisztességgel elől veuen, min
denkor masnac tulaidonetot többet. Heu diczősségnc vy
an sem volt kiuanioia es szomiuhozioia,

Mit mondgyac mar hitincc még tartasárol?

Ebben penig az Vr Isten ó Nagyságot, ezoda nagy alhatatossággal erősítette volt meg. Nem volt ingadozo nad szál sem azoc fele nem volt, kie ó magoc sem tudgyac mit hisznec sem azockal nem tartotta, kie tizteffegeknec fogyatkozasárol valo feltekkben, mint az pharisaeusoc között voltac nemelleyec az Christust sem meric meg vallani. Sőt miert hogy az Z. irasnac vigasztalásabol, az tudomannac minden reszeiben, meg erősödöt volt, czelul tartotta maganac az Apostoli tudomant, Valamit az Apostoloc, az Z. irasban az iduesscgre szükségcs neclenni tanítottac azt tellyes szíuel vötte, hitte, tartotta, az mit óc nem tanítottac, akar ki mint himezte, hamoztis, ellót annelkül. Az egy közben iáro Iesus Christussal iduessc gere meg elegendet, kincc erdemcchez, mint erős kősziklahoz nagy bizodalommal ragazkodot. Es iollechc kereszttyen mos dra hitit, az Istenncc igeie szerent valo io czelekedeteckel gyű mőlczórtette, mind az által nem azokbol, hanem czac az Vr Iesus erdeméből varra hit által, az Istenncc erről valo szep i gereti szerent, bünei boezianattyat, es öröc életit. Az mint szepen meg tanit erre az Augustana confelsio, mely nem egyeb az igaz Apostoli tudomannal, mely vallast szeretettel vöt es otalmazot. Azon kiül minden teuelygest, Arianismust, Caluinismust, es szinten az Papistafagotis igen futotta es el tas uoztatta.

Arrol penig az Augustana Confelsiorol, alhatatossan vallast töt, vgyac meg vallotta, es meg nem tagatta, de meg vallotta szinten ottis az közönseges helyen, az hol nemelleyec, iduösscgekben iáro hitöc mellet, szaiokat sem meric fel tatani. Iolertette ó Nagysága az Apostoloc tanaczat Act. 5. v. 29. hogy iob legyen Istenncc engedni hogy sem az Embereknec. Meg tartotta azért az Vrnac amaz mondasat Math 10. v. 32. minden valaki meg val engemet az emberek elöt, meg vallom

enis azt, az en menyeyi Z. Attyam elôt: az ki penig megh
 gad engemet az Emberec jelôt, azt enis meg tagadom az en
 menyeyi Z. Attyam elôt. Vgyan sem azoktól kel főkeppen fel-
 ni, arra tanit vgyan or Vruc, kic czac á testet ôlherie meg, de
 az lelket nem, hanem attol, ki mind az lelket, s mind az tes-
 tet, az Gehennara vetheti. Tuduan azért mind ezeket, el-
 szanta volt magat, hogy mind halalig alhatatossan vallast te-
 gyen az Christustól. Sem felelemert, sem kedueert, sem ba-
 ratlagra nem tagattathatta senkijs meg velle hitit. Az ado-
 many es haszon sem tót változast vallasaban, maga ha iöuen-
 delemert kellett volna megh tagadni hitit, modgya volt vol-
 na benne. Emlékezem reia, mely edesdeden beszellelte ô
 Nagysaga sokszor elöttunc, mint iart volt egykor Pragaban
 hitiert az Papa kőuetuel. Nagy baratsagot vete (vgymond)
 velem, nem tudom miert, de gondolom azért: vegre így fa-
 kaszt ki, hogy mindgyarast vgyan or, bar addig el se menyec-
 onnat, hatuanezer coronat ad: czac legyen papistaua (Az ör-
 dögis maid hasonloul farkalla meg Vrunkat Matth. 4. v. 9)
 eliyedec (vgymond) ezt haluan, haiam szallais fel alla belle,
 s azon hertelenséggel ezt felelem ncki, legyen teneked az te-
 penzed veszedelmedre. Ezt haluá semnem keserte töbfsör, sem
 velem nem tarsalkodec. Így iart volt akkor, kit nem czac en,
 de sokan többenis elteben hallottac ô Nagysagától. Vrac, es
 Nemsec, io kőuetestre valo peldaroc vagon it, ha az Vr Chri-
 stusnac, igaz tanituan akartoc lenni.

Senki ne vellye touabba, mintha az vtan ez tudomanyat
 el változtatta volna: Mert mind halalig azon hitben marador
 meg alhatatossan, s abbanis mult ki ez vilagbol.

Mert mikor az Taborbol betegen hozatta volna megh
 magat, meg emlékezuen halando voltarol 2. die lan. fzoka-
 som szerent mikor hozza be mentem volna bünciről vallast
 tót elöttém, es az vtan hitirolis, az Communicalas felől ve-
 gézet vellem. Mas nap osztan 3. lanu. az maga inasitis szepen
 meg kőuetuen, 8. orakor reggel az öröc életre be viuó yti költ
 segul

segul, hozzája vötte az mi Vrunc Iesus Christusnac Z. testet
es Z. veret. Az vran 4. Ianu. Anno Dom. 1604. mely va-
sarnap volt, latuan hogy halakra valt volna, mi kic akkor ot ie-
len voltñnc, egy nihany izben terdre estñnc, es keferues szí-
bol szarmazo buzgo könyörgessel, siruan aianlottuc ó Nagy-
sagat az Vr lstenne. Es vegre mikor dellestis 3. es 4. ora köz-
ben imatlag lenne ó Nagysagaert, azon imadlag közben szep
eziöndezen nyugot el az Vrban, ideienec 49. Esztendös kora-
ban, betegsegeröl fogua 47. napon. Igy tarta meg hititís.
Annakokaert igazan mondhatta Z. Pallal, hogy io viteffeget
vitezkedtem, el vegeztem furasomot, az hitöt meg tartotam,
s immar le tetemet ennekem az igazsagnac coronaia. Mellyet
immar az igaz biro Christus megis ador ó Nagysaganac.

Ne talam nem mindennec esic ez kedueszerent, ha so-
kat szolloc felölle, ez tis az igazsag, es az dolognac valosaga,
senki bolzsfusaga nem mondatra velem; teriunc azert testi vi-
teffegereis. Az felleges es mindenkor gyözödelmes Csaszar-
hoz, az Austriai hazhoz (tízteffegnec okaert emlitem) hanem
ha meg illyent, de hiuebbet kit mondhatnal nalanal? Nem
de nem azon volte mindenkor mind tanaczaua, s mind hit-
szolgalatryaua, hogy az mit ó fellegenec karosnac tudot el ta-
uoztathassa, s az mit hasznosnac veghez vitehesset? Inkab
az ó föllegehez halgato tartomanyokat, nem igiekezteic otal-
mazni es teriesztetni? Ezert vallyon, s mit nem volt kesz el
szenuedni? O ki szokszor az ó föllege birodalmat rablo po-
ganlaggal szembe ment, es az el ragadot praedat, az eh farka-
socszaiabol, vere hullasaua ki ragatta vitezül, diczeretessen,
gyözödelmessen. Sokat rolla nem szolloc, azt bizonyyal
mondhatom, hogy oly hüfeggel kapczolta volt az ó fellege
szolgalatryahoz mgat, s ugy szerette hazaiat, hogy eletet sem
szanta etette el fogyatni. Mert sem heü sem hideg, sem eső,
sem ho, sem hazi dolgaira valo conduisilese, sem szerelmes
felelegenec, es edes magzatina szerelme, sem az hadakozas,

beli nyughatatlanfagh es veszedelem, sem törődöt venfege
(mely már inkább nyugodalmat kíván vala) meg nem tartoz
rathattac ő Nagyság az ő felfege hű szolgálatyától, valamikor
a szűkleg kívánta, mind haláligis, kit jól tuduan az felfeges, es
győzödelmes Romai Császár, Magyar Orszagnac edes, es io
gondviselő Atya, czac ez múlt ő zizelis, egy leveleben (ol
vast mis az levelet) igen szepen meg köszönte az ő Nagysá
nac vitezi hű szolgálatyát.

Te eretted penig, oh meg ofzlót, el epedet, es az soc ha
dacsalat keues szamra jutot el keferedet Magyar Ország, mie
nem cselekedet? mit nem probalt? Elnecc meg soc lambor fő
fő Vitezec elnecc, kie jól tudgyac, az Magyar nemzet szabado
saganac, hatarinac, es nepenec oralmazasert, az frigy alatt edes
hazankat, pusztito, siros földünket rablo, soc nepünket el hor
do, es raitunc nagy boszszusagokat teuo, dihus poganfag el
len, ki sokszor paisul vetette magat, teste szakadasaval sem
gondoluan. Minden karat meg fordultnac tartotta, farat
gat el mulatta, ha fegyueret pogan verben meg aztatuan, edes
nemzeten tot karert, boszszuiat raitoc meg torolhatta. Nem
hozom it elő már ki, sokfor czac keuesed magaualis, menyi so
kasag ellen, nagy batorfaggal, es remületlen szíuel, fyyet sze
senczere viuen, szemben ment, es az VR Iesus neueben, sok
szor meg vert, meg futamtatot, le vagot, es szép nyereffeggel
haza tert, rabokat hozuan: El hagyom az Bosokon valo pro
balast, es az Posgai Beknec meg veretteteset, Nem szolloc Sar
kan szigetinel Sasuar Passanac szörnű romlasarol. Ingyen
sem emletem az Samboki, Koppani, Bolonduari, Berzentzei,
Segeddi, s vy vduarnal valo nyereffeges diadalmat. Azt sem
hozom elő, az Feieruari, Budai, Haruani, Samboki Törökö
ket, az Barsonyoson ki szörnűen vesztette volt Istén vtans
sem azt hogy mas izben azon Budai, Feieruari, Samboki, Pe
sti, Haruani, Szolnoki Török Feieruar alatt, föl meszaroltatta
nac volt.

Semmit nem szöszloc ezeken kiüülis az Feiervariakon egy-
ehanszor vót győzödelmes diadalomrol, es több helyeken
alo vitezi forgolodásirol.

Mind ezeket hogy el hadgyam, czac nem regennis, Buda,
Jaal, kis Komar, Czikuat, Zabrag, Feieruar, Szecczen, Vacz, Hat-
uan, Eztergom, Kanisa, &c. alat, menyí faratlagos nyughatatlan
sagor, heuet, hideget, chleget, szomiufagot, vigyazast, törő-
dest, es ezekhez hasonlo nehességeket (kikkel az io viteff-g
edgyütt szokot iarni, amat victoria curas) el szenuedet, min-
den zugolodas nélkül. Eleg ennekem azt meg mondannom,
hogy nem czac valamie volt mindener, de meg eleteris (mely-
nel embernek testben keduesb morhaia ninczen) nem szanta
hazaiaert valo szolgalatban el fogyatni es vegezni. Sokszor
mi hazunknal nyugottunc akkor, az ő Nagysaga faratlagamc
arnyckaban, vagy magtink dolgaiboz latrunc cigazat mondoc
senki ne banyya, mikor ez io emlekezetű Vitez Vr, mi eret-
tunc az pog-naggal iatzor vitez iatekot. Es hogy mindene-
ket hatra hadgyac, czac caualyis Buda alat, az Szigerben, es
Hatuan alat ki sokat szolgalt legyen, nem czac az Magyar, ha-
nem az Nemet Keresztyensegis iol tudgya, diczeri, es kőszőny.
Bizony ha akarnad sem tagadhatod, hogy mint az eghő gyet-
ria masnac szolgaluan, magat el fogyattya, így ő Nagysagais ne-
ked szolgaluan Magyar Ország fogyatta el eleter.

Mert Hatuan alat, az Taborbeli soc törődes, es nyughat-
atlanlag miat 19. Notemb. Año Dñi 1603, meg beregedet;
Noha penig nehezen volt, de meghis felveruen magat, es szo-
kafa kiüül masoc segetsege által ült vgan czac louaris fel, mind
az által hogy kegyelmes fejedelmehoz valo heűseget, es edes
hazaiahoz valo szerelmet meg jelentene nem gyengeltette ma-
gat, hanem az Var ala ment, hitte belőle az Törököket ki bo-
czatotta, el keserte, s az vran latuan, hogy mar touab nem
birharna magat, es sem kegyelmes Vranac, sem edes hazaianae
touab nem szolgalhatna, betegen haza fele hozatta magat. Es

igya kit io egeffegben hazül bozzatottunc vala el, es kit vi-
gassaggal szüünc szerent, gyözödelmessen varunc vala haza
iöni, az szerelmes feleslegenc, edes gyermekinec, Attyafiai-
iambor szolgaynac, es az környüllünc lakozo keresztyen-
nec, nagy keserüségünkre (O czalard világ, oh változot élet)
halalos betegségekben iöue haza: melyből semmi Oruoffaggal
fel nem szabadula, hanem azonban len életinec vege, mint
mondam oda fel. Igy vegeze el mind az ó fölségehez es ha-
zaiahoz valo hüfeget, s mind testi viteffegét, foc szép peldat
hagyuan az vtanna valoknac.

Oh edes hazanknac bastyaia, ah Vermegyenknec oszlópa,
oh szerelmes czillagünc, ah szemünknek edes világa, Isten, es
Czaszar, ó felsege vtan, Paifunc, es otalmunc, ki nagy aruafa,
gra hagyad szerelmes feleslegedet, gyermekidet es azokat, ki-
kert feiedet az mészarszekre, es eleteredet le tenni nem szantad.
Azert az te töllünc valo el valafodon keserues sirast tesznec,
nem czac az Nagysagot szerelmes hazas tarfa, edes magzati,
attyafiai, es io szolgay, de kesereg egefz magyar Országys. Nem
örtül az felseges Romai Czaszar, bankodicaz Austriai haz:
Becz tartomány szomorüi, keduedlenaz Nemet Keresztyen-
seg: könyuezneccaz hadaknac vezeri: sirnac az erösziüü Vi-
tezekis, es iaigatnac foc szegeny özüegyec, aruac, kiket ra-
plaltal, s minden rendbelyec vadnac nagy szomorufagban.
Meltanis bizonyara.

Vitezeknek mert czillaga,
Varmegyeknek io paifa,
Az Zent nepnek nagy otalma
Minden rendnek szép peldaja,
Tanaczinknac fenyeffege
Vala nepunc keffege,
Igassagnac szeretőiö
Vennepinknek diczeffege.

Annae

Annacokaert ily szükségünkben, meltan kefergünc ily io
adnagyunknac halalan, ki mind iffiufaganac viragat, ember,
örbéli ereiet, s mind venfegenecc meg eret tanaczat, es elete-
nec veget, mi reanc kóltótte.

O ha meg tudnad gondolni, te soc kerect ala vetet Magy-
ar orszag, es kiualtképpen te Nemes Vasuar es Sopron Varme-
gyec, ki hyiaual vagy. Vayha megh gondolnad ki nagy oszlo-
pod eset el.

O ha ertened az Istennec czöda iteletit kilömben latnal
dolgodhoz. Mikor Isten az ő hiueit, es főfő hasznos emberit,
ez hala adatlan vilagbol, főképpen az szükség ideien ki veszi,
szokta velle ielenteni. hogy ha eleit nem vennec, az ő fel ger-
riet haragyanac nagy ostorat volna, hala adatlanlagokert reia-
ioc boczatando, s azért venne el az iokat, hogy az büntetes-
ben reszesec nem lennenec. No nem ok nélkül mondgya Sa-
lomon Ptou. 10. v. 25, az igaz Embert fundamentomnac len-
ni. Mert noha sokan ezacingyen sem ertic, de az iokert szo-
kra Isten ez földet meg aldanni, kik nec halaloc karos az földön
lakosoknac mint Esa. cap. 57. v. 1. meg mutattya. Loth So-
domabol ki menuen az varos el vesze. Oezön viz burita el
ez vilagot, hogy Noah barkaiaban be szalla. Iosias kiralynac
Isten azt igere 2. Reg. 22. v. 20. hogy ötet ez vilagbol ki
venne bekefegben, hogy az ő szemei ne latnac meg az ő vtan-
na kőuetkezendő gonoszokat. Ilmerd meg azért kerlee, ki
volt, az kit töllünc Isten el vót. Jes miert hogy nagy változa-
stol felelmes az állapot, azon keried az mindenható kegyel-
mes Istent, hogy mind külfő, s mind belső dolgainkban, na-
gyob gonoztol ortalazzon. Az mi kegyelmes friedelmünk-
nec penig, az felleges, es győzödelmes Romai Csaszarnac, es
Herczeg Vrainknac, ez el nyügot hü szolgálaioc helyet adgyon
ez vtannis hü, es az keresztyenfégiouara valo hasznos szol-
gakataz ő aldót Zent fiaert, az VR. Iesus Christusert, Amen.

Immar

Immar ha ki ez en kegyelmes Vramnac Nemzetsege felől
 valamit akar érteni, az vegie eszeben, hogy mind Attyarol,
 Annyarol igen nagy Vraktol származot. Attya volt ő Nagy-
 faganac, az Tekentetes, es Nagysagos Nadasdi Thamas, ki soe
 fő tizteket viselt, Laios Kiralynac először Secretariussa volt,
 az vitan Budai praefectus, honnat Ianos Kiraly ala esuen, az czo-
 daluan nagy elmeier, kincz tartoiua törtte, kinec engedelme-
 ből hazaiaban viszha boczattatuan, az főlleges, es győződel-
 mes Ferdinand Czauszarnac tanaczaua, es fő Ország hadnagya-
 ua emeltetec: az vitan Nador Ispanfagra magasztaltatec ez or-
 szagban. Ez volt ő Nagysfaganac Attya: ki ismeg fia volt az
 Tekent es es Nagysagos öreg Nadasdi Ferencznec. Annacat-
 tya volt az Tekent: es Nagf: Nadasdi Lazlo, Landor Feierua-
 ri vice Ban: ki nekis az Tekent: es Nagf: Nadasdi Thamas, Co-
 mes de Betened, regi es nagy nemzet volt az Attya. Ily fő es
 Nruetzetes Vraktol származot Attyarol, kikis az ő ideiekben
 sokat szolgaltac hazanknac.

Annya penig ő Nagysfagnak volt az Nemzetes es Nagysf
 Kanisai Orsola, az Tekent: es Nagf: Kanisai Lazlonac leanya.
 Kinec ismeg az Annya volt az Tekent. es Nagf: Kanisai Ge-
 orgine, az Nemz: es Nagf: Rozgoni Clara Aszszoni, ki az
 Nemz: es Nagysf: Banffi Dorottianac, az Tekent: es Nagysf
 Rozgoni Ianosfnenac leanya volt. Kinekis Annya az Tekent
 es Nagf: Banffi Palne az Nemz: es Nagf: Stibori Catalin Asz-
 szony volt: amaz hires, neues, feiedelemnec, Stiboriusnac le-
 anya, ki nem czacaz egesz Vagh vizenec volt örökös Ispan-
 nya, hanem Erdely Orszagnakis Vaidai volt. Ily nagy mel-
 tosfagbeliekből vót azért Annyarolis eredetec. Elegge meg
 mutatta penig, mind maga viseleseuel, s mind szolgaltatua-
 nal, hogy az ő eleinec nem volt gyalazattioakra (io fanac vgi-
 anis io az gyümölcze) hanem sőt diczeretekre, az ő nagy Nem-
 zetsegeket, vitezio diczeretes czelekedetinec fenyeffegeuel e-
 kesetuen. De hogy el vegezzem bezedemet: Meg halluc mar
 Tekent-

Jekentetes, es Nagysagos Vrac, es Aszfzonnyoc, Neuezetes es
őczülettes főfő, vitez, Nemes, es egyhazi Vraim, mind az Z.
nac elteben valo io vitezseget, futasnac el vegezest, hitnec
meg tartasat, es holta vtn az igazsag nac coronaiual valo meg
aiandekoztatasa: smind az en kegyelmes Vramnac maga vi
seleset: az mellyekbol az Isteni felelemre, lelki, testi io vitezse
gre, hűsegre alhatatossagra, tizta, iozã, Z. eletre &c. szep pelda,
kis adattaranac elõnkben. Ez vagy on mar hatra, hogy Ngrok, es
Kegyelmetec ide valo faratsagat, es engemet ezendesseguel va
lo meg halgatasa meg köszönuen, ezt kiannyam Ngrokot es
Kegyelmeteket az Vr Isten oralmazza megh hasonlo
keserűsegrõl, s ha mikor vtolso oratokat el hoz
za, mely el mulhatatlan, adgyon iduol.
seges ez vilagbol valo ki mu
last, AMEN.

AZ KEGYES OLVASONAC.

Hogy üresen ez leuelec ne maradnana, az nyom
tatasbeli vetkeknec meg igazitasat, magadra hagyom,
hanem az helyet, akaram ez bizonsagot ide nyom
tatni, az vegre hogy ezbõl keresztyen en ber, meg
tanolnad mellyic legyen az igaz regi hit, tudni illic,
nem az emberi szerzesec prædicallasa es tartasa, ha
nem az Istennec igeiben az Z. irasban elõnkben a
datot tudomany.

Tertullianus lib: de præscript. aduers. Hæret.

Cap. 21. mond.

Ha az VR Iesus Christus, az Apc stoloikat az prædicallasa

M

Külden

küldötte el, azt mondgyuc hogy nem kel mas prædicatorok
 be fogadni, hanem azokat kiket Christus tanított, mert
 mas nem ismeri az atyát, hanem ezac az fiu, es á kinec
 meg islentette, sem masoknak nem lateatic az Christus meg,
 lentetnec lenni, hanem az Apostoloknak, kiket el küldöt an-
 nac prædicallafara, az mit nekic meg islentet. Mit prædica-
 tanac legyenec penig, az az, mit islentet legyen meg nekic az
 Christus, itt is azt irom elődben, hogy nem mas keppé kel meg
 bizonyítani, hanem vgyan ezac azon gyülekezetec által, mellye-
 ket az Apostoloc eppitettene, óc Prædicatuan nekic, mind
 eleuen nyeluel (á mint szoktac mondani) s mind az vtan leue-
 lec által. Ha ezec így vadnac, niluan vagy on tchar, hogy min-
 den tudomant, mely az ockal az hitnec Apostoli, anyai es ere-
 dendő Anyazentegyhazackal egyyez, igazsagnac kelle sse tartas-
 ni, kecsigneikül azt tartuan, az mit az Anyazentegyhazac az
 Apostoloktól vőrtene, az Apostoloc á Christustól, az Chri-
 stus az Istentől: minden egyeb tudomant penig az hazugsag-
 rol meg itelendőne, vala mely, az Anyazentegyhaz gyüleke-
 zetine, az Apostoloknak, az Christusnac es az Istenne igaz-
 sága ellen est.

Is meg Cap. 13.

Az igazságnak hűsége, hogy az iras ellen hűsége,

Is meg Cap. 37.

Honnan ismeretnec, idegeneknec, es az Apostoloknak el-
 lenfelegnec, hanem ezac á tudomannac külső mbségeből, mellyec
 ki ki mind az ő tetteiből hozot auag vót, az Apostoloc ellené

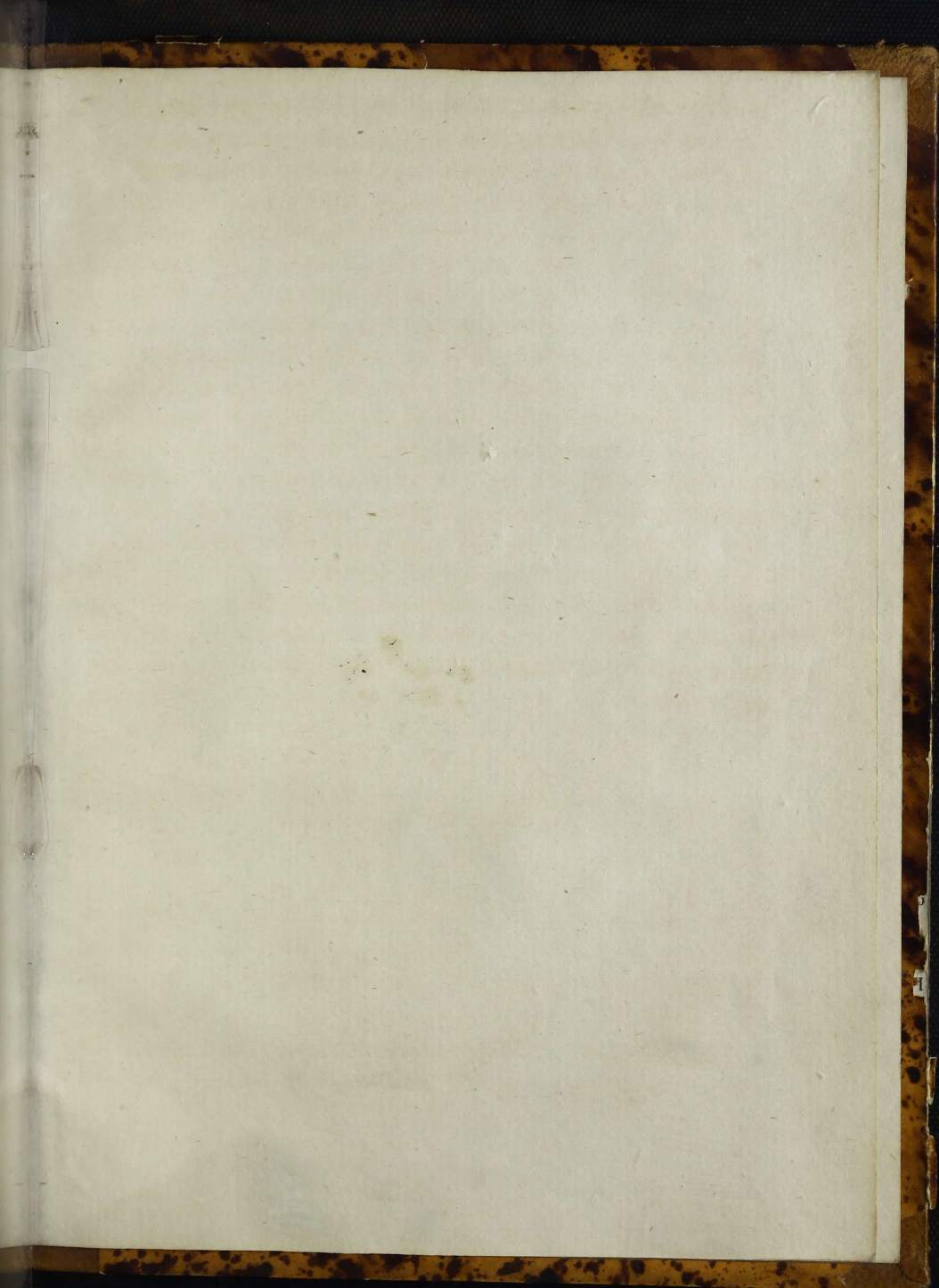
Lactantius, institutionum diuinarum Lib 2.

Cap 6. mond,

Oly

Oly igen győniörkődnee ez emberek az kepekben, hogy
 nar az mellyec igazac alab valoknac tartassnac, tudni illic,
 anyban, draga kőuekben, es elephant tetemben gyönyör-
 ódnec. Ezeknec szépsége, es fenyeffége vgyan be homalyoz-
 za á szemeket, es semmi Isteni szolgálatot nem alitnac ot len-
 ni, valahol azoc nem fenlence, es vgyan ot igyis szol. El men-
 nec az Istenekhez (szentekhez) nem annyera az Isteni szolga-
 latert, mely semmi nem lehet az gonoszul kerestet el veszendő
 dolgokban, mint hogy szemeckel be niellyec az aranyat, az si-
 man ki saragot maruán kőuec, vagy elephant tetemnec tündök-
 leset nezzec, hogy kőueckel es színnel draga öltözeteket, vagy
 az gyöngyel meg rakot draga poharokat, vnasnelkül való ne-
 zesszel forgassac. Es mennel ekesbec leendnec az templomoc, es
 az kepec szebbec, azt hiszie hogy annal nagyob szépsége va-
 gyon. Annyera semmi nem egyeb az ő Isteni szolgálatoc, ha-
 nem czac az mit az emberi kiuanfag czodal. Ezec az Isteni
 szolgálatoc, mellyeket az regyecktől nekyec adatotnac lenni, vac
 merőkeppen mentic es oralmazzac: s. nem gondollyac megh
 minemtic legyenec, hanem ezből iauallattatottaknac es igao-
 saknac hiszie bizuan lenni, hogy azokat az regyecattrac, es oly
 nagy meltofaga vagyon az regyegnec, hogy azt meg vis-
 galni, búnnec tartassac. Annac okaert vgy hisznec
 szellel neki, mint az meg ismert igazsag,
 nac. Illyenec az Papistakis.





I. 390

